

DELO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

GOVOR KOČE POPOVIČA V POLITIČNEM ODBORU GENERALNE SKUPŠČINE

Referendum pod nadzorstvom OZN edina pot do samoodločbe Alžircev

NEW YORK, 614. dec. (Tanjug). V razpravi o alžirskem problemu je v političnem odboru Generalne skupščine OZN sinoči govoril državni sekretar za zunanje zadeve FLRJ Koča Popović, ki je dejal:

Gospod predsednik! Moja delegacija ne čuti niti želje niti potrebe, da bi se v tem trenutku, ko se na ulicah Alžira in drugih alžirskih mest preliva kri neoboroženega alžirskega prebivalstva, čigar edina krivda je v tem, da manifestira svojo pravico in voljo do samoodločbe in neodvisnosti, zajamčene z Ustanovno listino OZN, spuščala se enkrat v analizo zgodovine in vzrokov ljudske vstaje v Alžiriji ter odgovornosti OZN za ureditev alžirskega problema. Sprito kritičnega značaja zadnjih dogodkov in vsega položaja v Alžiriji, mi dovolite predvsem, da citiram sporočilo, ki ga je predsednik začasne alžirske vlade gospod Ferhat Abas poslal večeraj predsedniku FLRJ Josipu Brozu Titu:

»Brzljavka, ki jo je poslal predsednik začasne vlade alžirske republike gospod Ferhat Abas gospodu Ču En Laju, Eisenhowerju, Hruščevu, Macmillanu, Nehruju, Titu, kakor tudi Mednarodnemu odboru Rdečega križa.

Tunis, 12. dec. leta 1960.

Čast mi je ponovno opozoriti Vaše ekscelence na množične

Vas s tem nujnim pozivom in prošnjo, da bi ukrenili vse, da bi takoj prenehali ta izraziti genocid nad alžirskim ljudstvom.

Z najglobljim spoštovanjem, Ferhat Abas, predsednik začasne vlade alžirske republike.

Zel bi, gospod predsednik, da bi v svojem govoru opozoril prav na sedanji položaj, v katerem je dramatično strnjevanje vse, kar se je že doslej dogajalo, vsakdanja stvarnost več let neusmiljene vojne — na pomen tega položaja za svet in

Združene narode ter na sklepe, ki jih je po mnenju jugoslovanske delegacije treba izvajati iz njega.

Seveda moramo te dogodke gledati iz najširše perspektive vojne v Alžiriji, ki jo vodi proti alžirskemu osvobodilnemu gibanju 800.000 ljudi oboroženih sil in varnostnih sil Francije. Ta vojna je nedavno stopila v sedmo leto neprestanega trajanja in je povzročila na deset in sto tisoč človeških žrtev ter prinesla nepopislno trpljenje alžirskemu ljudstvu.

Predsednik FLRJ Josip Broz Tito je dejal v svojem govoru pred Generalno skupščino OZN 22. septembra letos o problemu Alžirije naslednje:

»Ljudstvo Alžirije, ki se nadalje prenaša težke žrtve za pridobitev svoje svobode, s čimer nalaga obveznosti vsem narodom, ki se bore za mir, neodvisnost in enakopravnost, zahteva naravne in zakonite pravice do samoodločbe. Te pravice mu je lani priznala načelno tudi Francija, vendar pa so pogajanja, ki so sledila, žal pokazala, da francoska stran ni izvajala tistih praktičnih sklepov, ki izvirajo iz priznanja pravice do samoodločbe, zaradi česar so bili seveda tudi pogoji za pogajanja nesprejemljivi za zastopnike Alžirije.

V takih okoliščinah išče začasna alžirska vlada izhod iz položaja z referendumom pod nadzorstvom te naše organizacije, kar lahko samo pozdravimo in podpremo.

Zadnji dogodki v Alžiriji niso samo potrdili, temveč so očitno tudi na najbolj dramatičen način.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Delo avstrijsko-jugoslovanske komisije

Dunaj, 14. dec. (Tanjug). V Celovcu se je začelo šesto zasedanje avstrijsko-jugoslovanske komisije za obnovo in ureditev meje. V razgovorih, ki potekajo v prijateljskem vzdušju, bodo med drugim proučili razmejitev ljubljanske predora, ki naj bi ga izročili prometu sredi prihodnjega leta, ter obnovitev znakov na nekaterih drugih obmejnih prelazih.

S SEJE IZVRŠNEGA SVETA LJUDSKE SKUPŠČINE LR SLOVENIJE

Sprejeta predloga dveh zakonov

Ustanovljen je republiški zavod za zaposlovanje delavcev — Potrjena sprememba statuta ekonomske fakultete v Ljubljani

Ljubljana, 14. dec. Izvršni svet je imel večeraj redno sejo, na kateri je sprejel predlog zakona o ustanovitvi Sveta za strokovno izobraževanje LRS. Ta svet bi bil izvršni upravni organ za zadeve strokovnega izobraževanja v republiki. Opravljati bi zadeve družbenega upravljanja na tem področju, ki imajo splošen pomen, dalje nekatere izvršne zadeve ter nekatere upravne zadeve iz republiške pristojnosti.

Sprejet je bil predlog zakona o začetku uporabljanja kazenskega zakonika o strožjem nadzorstvu po skrbstvenem organu. Ljudske republike so po-

oblašene, da svojim predpisom določijo, kdaj naj se začne uporabljati določbe spremenjenega kazenskega zakonika glede strožjega nadzora skrbstvenih organov nad mladimi storilci kaznivih dejanj. V LR Sloveniji so že podani pogoji za izpolnjevanje takega nadzora, ki ga predvideva omenjeni zakonski predlog.

Nadalje je bil sprejet predlog skupščinskega odloka o ustanovitvi in krajevem območju okrajnega sodišča v Zalcu.

Oba zakonska predloga in

predlog odloka bodo predložili Ljudski skupščini LRS.

V predhodni razpravi o osnutku zakona o prosvetno-pedagoški službi je bilo poudarjeno, da je treba čim bolj uveljaviti samostojnost komun- tni v šolstvu in je zato potrebno, da se prosvetno-pedagoška služba določneje prilagodi razvoju komun. V razpravi izražena stališča bodo upoštevana v končni redakciji tega zakonskega osnutka.

Izvršni svet je s odlokom ustanovil Zavod LRS za zaposlovanje delavcev kot samostojni zavod, ki bo opravljal naloge, določene v zakonu o službi za zaposlovanje delavcev. Zaradi tega bo z istim odlokom ukinjena dosedanja Uprava za posredovanje dela LRS.

Fakultetni svet Ekonomske fakultete v Ljubljani je sprejel spremembo statuta te fakultete, s katero je predvidel, da se na tej fakulteti v okviru študija I. stopnje ustanovi statistični oddelek za vzgajanje strokovnjakov z višjo izobrazbo za področje statistike. Izvršni svet je potrdil to spremembo statuta.

Na tej seji je bilo sklenjeno, da se začno priprave za gradnjo nove upravne zgradbe za vse republiške upravne organe.

Francoski likovni kritiki v Beogradu

Beograd, 14. dec. (Tanjug). Danes je prisel v Beograd ugledni francoski likovni kritik Michel Ragon, ki bo kot gost Društva za kulturno sodelovanje Jugoslavija — Francija imel dvoje predavanj o sodobni umetnosti.

BEOGRAD, 14. dec. Dopoldne je predsednik republike Josip Broz Tito sprejel delegacijo Zveze novinarjev Jugoslavije, ki jo je vodil predsednik Zveze Dušan Popović. V enournem pogovoru so novinarji obvestili predsednika Tita o delu V. kongresa Zveze novinarjev Jugoslavije o razvoju svoje organizacije in o nekaterih perečih problemih našega tiska ter drugih sredstev in oblik informacij. Telefoto

IZJAVA CENTRALNEGA SVETA ZSJ

Ob zločinih v Alžiriji ne smemo in ne moremo ostati ravnodušni

BEOGRAD, 14. dec. (Tanjug). Centralni svet Zveze sindikatov Jugoslavije je objavil danes ob najnovejših dogodkih v Alžiriji naslednjo izjavo:

Veliko prelivanje krvi v Alžiriji, v katerem so ultrakolonialisti ob sodelovanju francoske vojske zakrivali sramoten pokol golorokega alžirskega prebivalstva, ki je z mirnimi manifestacijami hotelo dati duška svojemu ogorčenju nad provokatorskimi napadi na alžirske četrti in nad nadaljevanjem kolonialne vojne proti alžirskemu ljudstvu, zahtevajočemu uresničenje svoje pravice do samoodločbe, je še enkrat krutiče obrnilo pozornost vsega sveta na tragično alžirsko dramo, ki pomeni največjo nevarnost za svetovni mir.

Na stotine nedolžnih in neoboroženih Alžircev so pokosili z mitraljezkimi rafali, na tisoče pa je bilo ranjenih in aretiranih. Med njimi so bili tudi ženske, otroci in starčki.

Ta zločin je tem večji, ker je bil storjen v trenutku, ko si v ZN prizadevajo zagotoviti čim hitrejšo miroljubno rešitev alžirskega problema in ko so prišli mednarodni odnosi v

posebno kočljivo fazo, polno zelo velikih nevarnosti za mir in prihodnost vsega človeštva. Prelivanje krvi v Alžiriji je še bolj zaostrolo kolonialni problem v celoti, zlasti pa vzbujajo zaskrbljenost to, da se je pripetilo v času, ko kolonialisti brutalno duše svobodo in neodvisnost Konga.

Ti dogodki so potrdili, da nič ne more zadržati alžirskega ljudstva v njegovem pravičnem boju za nacionalno neodvisnost. Nasprotno, nečloveške metode francoskih kolonialistov bodo še bolj podžgale pripravljenost alžirskega ljudstva, da pod vodstvom Fronte narodne osvoboditve in začasne alžirske vlade vztraja v boju za svobodo.

Zveza sindikatov Jugoslavije želi s tem izraziti ogorčenje delavskega razreda Jugoslavije sprito nezadovoljstvo z zločinom francoskih kolonialistov nad golorokim alžirskim prebivalstvom. V krvavem pokolu neoboroženega alžirskega prebivalstva vidijo jugoslovanski

delavci premišljen poskus, da bi preprečili prizadevanje v ZN za obnovo miru v Alžiriji na podlagi načela samoodločbe. Zveza sindikatov Jugoslavije zahteva, da se odločno napravi konec zločinom ultrakolonialističnih elementov, katerih delo je tudi ta krvavi pokol nedolžnih Alžircev.

Zveza sindikatov Jugoslavije hkrati želi izraziti junaško alžirskemu ljudstvu svojo popolno solidarnost v njegovem neenakem boju proti kolonialističnemu nasilju, v boju za svobodo in napredek. Želimo tudi izraziti prepričanje, da je ta boj stvar vseh svobodoljubnih ljudi na svetu, predvsem pa mednarodnega delavskega razreda, ki ne more in ne sme ostati ravnodušen, ko francoski kolonialisti kršijo v Alžiriji najosnovnejše človeške pravice.

Zveza sindikatov Jugoslavije meni, da je že skrajni čas, da ZN nujno intervenirajo, da bi odstranili nevarnost, ki jo pomeni alžirska vojna za svetovni mir in da bi omogočili alžirskemu ljudstvu, da s plebiscitom pod kontrolo ZN uveljavi svojo pravico do samoodločbe ter doseže svobodo in neodvisno narodno življenje v skladu z načeli Ustanovne listine OZN. Prepričani smo, da je neuresničljiva in za mednarodno skupnost nesprejemljiva sleherna odločitev, ki ne bi upoštevala razpoloženja in volje alžirskega ljudstva po neodvisnosti.

Delavskemu razredu so bile imperialistične vojne zmerom tuje in zoprne. Lepšo prihodnost človeštva vidi delavski razred prav v odstranitvi slehernega izkoriščanja in zatiranja. To je med drugim končni cilj njegovega boja. Zato se ZSJ obrača na sindikalna gibanja in delavski razred vseh dežel, zlasti pa Francije, naj najostrje obsodijo pokole golorokega alžirskega prebivalstva in odločno zahtevajo od svojih vlad nujno mednarodno akcijo, da bi onemogočili podobne dogodke v prihodnosti in da bi alžirski problem čimprej uredili po mirni poti na podlagi samoodločbe ljudstva in v skladu z načeli Ustanovne listine ZN.

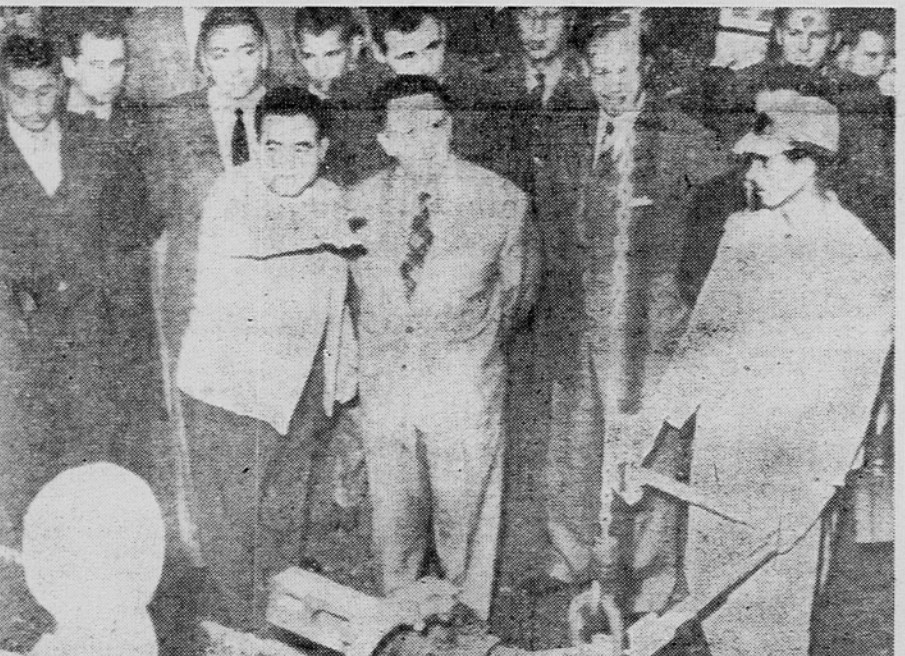
V DANAŠNJI ŠTEVILKI

- Str. 3 — Čevlji po modli ali mimo nje
- Str. 4 — 200 tisoč ljudi na pogrebu
- Str. 6 — 7000 novih študentov
- Str. 7 — Začetek sablaške revije na GR

V R E M E

Stanje 14. decembra: Toplejši zrak, ki doteka iznad južne Rusije proti zahodu, povzroča v večjem delu srednje Evrope padavine. Področje nizkega zravnega pritiska z jedrom v zahodnem Sredozemlju se pomika proti našim krajem in bo vplivalo v petek.

Nanovod za četrtek: Zmerno oblačno vreme. Proti večeru narasčajoča oblačnost. Temperature ponoči do -7, kraji z meglo -8, v Primorju 4. najvišje dneвне do 4, v Primorju 9 stopinj. Zjutraj po košah megla.

Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj si je med obiskom v ZAR ogledal tudi železarno v Helmannu. Telefoto

OBISK EDVARDA KARDELJA V ZAR

Srečanja z ljudmi in kraji

LUKSOR, 14. dec. (Tanjug). Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Jugoslavije Edvard Kardelj si je danes ogledal gradbišče starega jez v Asuanu, kjer se je razgovarjal s skupino 53 jugoslovanskih strokovnjakov, ki utrjujejo ta akumulacijski jez. To delo opravlja skupina jugoslovanskih strokovnjakov podjetja »Geostrazivanja«.

Po končanih delih se bo količina vode v rezervoarju povečala za 400 milijonov kubičnih metrov ali skoraj za desetino. Jugoslovanski strokovnjaki so v krajšem razgovoru seznanili Edvarda Kardelja z življenjskimi in delovnimi pogoji in mu povedali, da bo delo, ki jim je zaupano, opravljeno novembra 1961.

Edvard Kardelj si je potem ogledal odnotno prvo hidrocentralo v Egiptu, ki jo je predsednik Naser izročil namenu letos januarja. Njena sedanja zmogljivost je 350.000 kW oziroma petina skupno proizvedene energije na egiptovskem področju ZAR.

Edvard Kardelj, ki so ga delavci in člani uprave pri srčno sprejeli, si je nekaj časa ogledoval gradbišče. Potem je s spremstvom in veleposlanikom Dugonjićem odpotoval v Luskor.

Na letališču v Luskoru sta Edvarda Kardelja in člane njegovega spremstva sprejela in toplo pozdravila ministar za kulturo in nacionalno orientacijo egiptovskega področja

varda Kardelja na egiptovskem področju ZAR. Listi objavljajo obširna poročila o njegovih obiskih v pokrajini El Tahrir (Osvoboditev), nadalje v tovarni v Kafr el Davaru ter o ogledu velikih industrijskih in energetskih objektov v Asuanu.

LJUBLJANA, 14. dec. — Danes je predsednik Izvršnega sveta Slovenije tovariš Boris Kraigher sprejel delegacijo Cirilmetodijskega društva katoliških duhovnikov LR Slovenije, v kateri so bili predsednik Matija Medvedčič, podpredsednika dr. Stanko Cajnar in Avgust Stancar, tajnik Ljotze Zabkar in organizacijski tajnik Jože Savora. Razgovoru je prisostvoval tudi član Izvršnega sveta Matija Maležič, ki nadomešča odsotnega predsednika komisije za verska vprašanja LR Slovenije. Predsednik Kraigher se je s predstavniki Cirilmetodijskega društva katoliških duhovnikov zadržal v daljšem razgovoru o izredno pozitivni društveni dejavnosti in o nekaterih pomembnih aktualnih vprašanjih.

Predlog zveznega proračuna upošteva tudi devizno reformo

Na skupni seji odborov za proračun je Zoran Polič razložil značilnosti novega proračuna

BEOGRAD, 14. dec. — V tork sta odbor za proračun Zvezne ljudske skupščine začela obravnavati predlog zveznega proračuna za prihodnje leto. Na skupni seji obeh odborov je predlog razložil član Zveznega izvršnega sveta Zoran Polič.

Po predlogu bo zvezni proračun za prihodnje leto znašal 55 milijard dinarjev. Večji bo za 23% od letošnjega proračuna predvsem zaradi računskih sprememb v zvezi z devizno reformo, medtem ko bo znašalo dejansko povečanje le okrog 10%. Zaradi opustitve sistema koeficientov za obračunavanje razlik v cenah pri izvozu in uvozu in zaradi uvedbe carin se v zvezni proračun vključijo tudi ustrezni dohodki in izdatki. Dohodek od carin se bo zaradi razširitve carskega režima na uvoz reprodukcijskega materiala in ostalega blaga povečal na okrog 100 milijard din; po drugi strani pa je treba zaradi teh sprememb med proračunskimi izdatki predvideti izvozne premije v višini 50 milijard din kot nadomestilo sedanjih izvoznih koeficientov. Tudi pri obračunavanju izdatkov za odplačilo zunanjih dolgov so potrebne spremembe, zaradi katerih se zviša ustrezna postavka v proračunu na 21 milijard din. To povečanje je nastalo zaradi tega, ker so plačila obračunana po predlaganem novem obračunskem tečaju 750 din za dolar, medtem ko so se doslej ti izdatki obračunavali po tečaju 300 din za dolar.

Zoran Polič

regresov narekujejo predvidevane spremembe cen nekaterih proizvodov, na katere bo treba plačati nove carine. Tovarši Polič je v tej zvezi poudaril, da bo devizna refor-

ma predstavljala okvir, ki bo gospodarske organizacije in druge čim bolj usmerjal na to, da si maksimalno prizadevajo zmanjšati proizvodne stroške in jih prilagoditi pogojem na svetovnem trgu. Cene domače proizvodnje bo treba prilagoditi ravni, ki bo omogočila plasman in konkurenčnost naših proizvodov na svetovnem trgu. Pri tem je seveda za do- ločene izdelke predvidena iz- ločitvena davčna obremenitev v proizvodnji. Sistem uvoznih carin bo razširjen tudi na po- trošno blago in na reproduk- cijski material, fiskalne carine pa so predvidene le za uvoz luksuznih predmetov. Že v pr- vi etapi izvajanja devizne re- forme je predvideno, da se za določene proizvode sprosti uvoz. V večji meri pa bodo ca- rine obremenjevale le tisto kvaliteto blaga, ki se doma izdeluje v zadostnih količinah.

V predlogu proračuna je med drugim predvidena uvedba po-

godbenih odnosov s samostojni- mi ustanovami, ki bodo omogo- čili večje varčevanje v primeri s sedanjim sistemom dotacij, in pa izločitev sredstev za poseb- ne akcije, ki niso izključno ve- zane na delo zveznih organov, vendar imajo splošni družbeni značaj, kakor n. pr. popis pre- bivalstva v letošnjem letu, nu- klearna raziskovanja, tehnična pomoč in pod. Predvideno je tudi zmanjšanje izdatkov v zvezi s pripravljenimi spremem- bo predpisov o tarifah in o ugodnostih na železnici. To- varši Polič je še poudaril, da izraža predlog proračuna de- janske možnosti in upošteva potrebo največjega varčevanja v zvezni upravi. Med letom pa bodo morda potrebne določene spremembe proračuna tako za- radi izvajanja devizne refor- me, kakor tudi zaradi predvi- denih sprememb v sistemu de- litve dohodka v smeri nadaljn- je krepitve samoupravljanja in decentralizacije sredstev.

Pred zaključnimi posvetovanji o finančni pomoči za devizno reformo

Beograd, 14. dec. (Tanjug). Vlada FLRJ se je obrnila na Mednarodni monetarni fond, katerega članica je Jugoslavija, da bi dosegla sporazum o finančni pomoči pri namerava- nih spremembah v našem de- viznem in zunanjetrgovinskem režimu. V ta namen sta obiš- kala Jugoslavijo generalni di- rektor Mednarodnega monetar- nega fonda P. Jacobson in mi- sija fonda. Tudi naša delega- cija na rednem letnem zaseda- nju MMF in mednarodne ban- ke v Washingtonu letos v sep- tembru je imela razgovore s fondom in vladami v njem včlanjenih držav.

V teh razgovorih je bila iz- ražena pripravljenost Medna- rodnega monetarnega fonda in

več njegovih članic, da bi nu- dila Jugoslaviji ustrezno fi- nančno pomoč. Tanjug je zve- del, da se bodo začela te dni posvetovanja med zainteresira- nimi deželami in Jugoslavijo, da bi te večstranske akcije ob- sodelovanju MMF zaključili. Razgovori o tem so potekali tudi pri banki za mednarodno obratovanje v Bazlu ob sodelova- nju jugoslovanskega predstavi- nika Janka Smoleja, guverner- ja narodne banke, ter pred- stavnikov Mednarodnega mo- netarnega fonda in določenega števila zainteresiranih dežel.

Nov upravni odbor festivalov jugoslovanskega filma

Beograd, 14. dec. (Tanjug). V Beogradu so izvolili nov upravni odbor festivalov jugo- slovanskega filma, ki se bo 27. decembra prikratk sestal in sprejel končno besedilo pravil- nika drugega festivala doku- mentarnega in kratkega filma, najbrž pa izvolil tudi žirijo.

Obisk gozdarskega strokovnjaka

Ljubljana, 14. dec. — V Slo- veniji se mudi ekspert medna- rodne organizacije FAO Alben- skij. Anatolij, specialist za področje selekcije in genetike v gozdarstvu. Na inštitutu za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije je z znanstvenimi de- lavci inštituta obravnaval pro- blematiko genetike v našem gozdarstvu. Obiskal je tudi ne- katere naša gozdna območja, kjer so v teku dela za planta- že in nasade hitro rastočih drevesnih vrst.

Ob zaključku bivanja v Slo- veniji je akademik Albeniskij imel dne 12. t. m. v dvorani Glavne zadrzne zveze daljše predavanje o dosežkih selek- cije in genetike v gozdarstvu Sovjetske zveze.

F. Ju.

Čedalje več živine iz Vojvodine

Novi Sad, 14. dec. (Tanjug). Zinorejci v Vojvodini so do- bavlili v enajstih mesecih le- tošnjega leta klavniški indu- striji in trgu 765 tisoč pištanih prašičev, 50 tisoč glav goveje živine, 34 tisoč ovac in 82 tisoč koev perutnine.

V Zagrebu gradijo „mesto“ dedka Mraza

V dvoranah Zagrebskega velešolskega gradi z vsjo naglico nekaj najbolj znanih zagreb- skih arhitektov in likovnih umetnikov mesto dedka Mra- za, v katerem se bodo otroci tega mesta za Novo leto raz- vedrili in zabavali.

Projektanti so si zamislili, da bi v enem izmed paviljonov pričarali otrokom pred oči po- dobo starega Zagreba z vsemi njegovimi značilnostmi iz 17. in 18. stoletja. V tem delu „me- sta“ bodo pionirji lahko spo- znali vzdušje starega Zagreba, na sejm, ki ga bodo priredili v paviljonu, pa bodo lahko ku- pili najrazličnejše stvari — kaj za pod zob, igračke in obleke.

Da bi se v mestu dedka Mra- za fantiči kar najbolj zabavali, jim bodo zgradili tako imeno-

Osnove gospodarjenja v letu 1961

V Zvezni industrijski zbornici je Mijalko Todorović govoril o spremembi sistema delitve dohodka in o stabilizaciji našega gospodarstva

BEOGRAD, 14. dec. — Na včerajšnji seji upravnega odbora Zvezne industrijske zbornice so razpravljali o pri- pravah za spremembo sistema delitve dohodka in o per- spektivnem razvoju gospodarstva. O tem je govoril tudi podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Mijalko Todorović.

Tajnik Zvezne industrijske zbornice Zvonko Morić je naj- prej seznanil upravni odbor z delom za spremembo sistema delitve dohodka. Poudaril je, da je Zvezni izvršni svet spre- jel koncepcijo Zvezne industrijs- ke zbornice kot osnovo za na- daljnje proučevanje sistema delitve. V ta namen je bila ustanovljena posebna komisija z vrsto podkomisij, ki bo mo- rala do konca maja končati svoje delo in pripraviti ustre- zne predloge. To pa ne pomeni, da bo izvajanje novega siste- ma odloženo do tega časa. No- va načela delitve dohodka bo- do deloma uvedena še s 1. ja- nuarjem prihodnjega leta, tako- zlasti neposredna povezava de- litve z doseženimi proizvodni- mi uspehi, opustitev minimal- nih osebnih dohodkov kot ključni instrument delitve in pa orientacija na fiksne obvez- nosti podjetij nasproti skupno- sti. V tej zvezi bodo važni tudi ukrepi, ki imajo namen doseči določene premike glede aku- mulacije, in sicer premike tako med gospodarskimi področji, kakor tudi med posameznimi panogami industrije. S temi premiki naj se približajo po- goji poslovanja med gospodars- kimi podjetji in nalagami. — Navedene spremembe bodo mnogo močnejše stimulirale go- spodarske organizacije, da bo-

do skuša'e čim bolj izkoristiti obstoječe proizvodne možnosti in poslovati čim rentabilneje. Delna uvedba novega sistema delitve bo mogoča zaradi tega, ker bodo hkrati uveljavljeni nekateri ukrepi devizne refor- me. Znanе bodo tudi določene spremembe v cenah in spre- membe splošno prometnega davka v smeri obdavčenja sa- mo končnih izdelkov, kakor tudi spremembe "eide uvoza

Mijalko Todorović

surovin, medtem ko bo revalo- rizacija osnovnih sredstev opravljena pozneje.

V diskusiji se je oglasil k- besedi podpredsednik Zvezne- ga izvršnega sveta Mijalko To- dorović, ki je v uvodu poudaril velik pomen stabilizacije naše- ga gospodarstva, v katerem je prišlo zaradi hitrega razvoja v zadnjih letih do določenih dis- proporcij. Pripravljeni ukrepi imajo namen zagotoviti si- cern hiter, toda stabilen razvoj gospodarstva. Temeljna orien- tacija bodočega perspektivnega plana mora biti povečanje pro- duktivnosti dela in zmanjšanja proizvodnih stroškov. Sistem delitve pa se mora izpopolniti tako, da se bodo lahko podjet- ja razvijala v takšnem tempu, kakor bodo sama ustvarjala sredstva v svojih skladih.

V prihodnjem letu bodo sproščene nekatere zdaj plačo- nane cene. Tako bo na nek- terih področjih prišlo do de- nega zvišanja cen, vendar bodo z drugimi spremembami hkrati znižane cene na drugih področ- jih, tako da se splošna raven cen ne bo spremenila. Tempo naraščanja investicij se bo znatno zmanjšal, ker bo treba zagotoviti večje blagovne in materialne rezerve in ustvariti pogoje za večji izvoz. To pa bo hkrati preprečilo tendence za zvišanje cen in omogočilo go- spodarstvu, da bo postalo bolj konkurenčno na svetovnem tr- gu. Večje blagovne rezerve bo- do vplivale tudi na proizvajal- ce, da bodo skušali hitreje najti možnosti za znižanje proiz- vodnih stroškov.

Sredstva gospodarskih or- ganizacij se bodo v spre- menjenem sistemu delitve pove- čevala v enakem razmerju ka- kor dohodek. Na komunalne banke bodo prenesena razpo- ložljiva sredstva gospodarskih organizacij, hkrati pa bodo de- narna sredstva skladov osnov- nih in obratnih sredstev zdru- žena, tako da bodo podjetja lahko neomejeno izkoriščala tista sredstva, ki jih sama ustvarijo. Iz splošnega investicijskega sklada pa bodo v bo- doče financirani le objekti splošnega družbenega pomena. Ob zaključku je podpredsednik Todorović še poudaril, da bo- mo morali z izvajanjem deviz- ne reforme najkasneje do leta 1962 omogočiti hitrejšo poveča- nje izvoza in svobodnejši uvoz. V takem režimu pa bodo go- spodarske organizacije lahko uvažale samo tedaj, če bodo same imele potrebna dinarska sredstva za nakup deviz.

Kava bo cenejša

Beograd, 14. dec. (Tanjug) — V kratkem lahko pričakujemo znižanje cen kave vrst "Rio- in "Minas" v trgovini na drob- no od 1900 din na 1600 din. Kave vrste "Santos" pa od 2100 1700 din za kilogram.

Po vesteh iz Zveznega dr- žavnega sekretariata za bla- govniški promet so namreč po- znanju uvoznega koeficienta dani pogoji za pocenitev kave navedenih vrst. Uvozna pod- jetja bodo lahko prodajala svojim kupcem kavo vrst "Rio- in "Minas" po 1350, vrste "Santos" pa po 1450 din franco kupčeva razkladalna postaja, kar to omogočilo trgovinskim organizacijam, da bodo znižale cene kave v trgovini na drob- no. V direkciji za prehrano upajo, da bo uvozna podjet- ja kmalu lahko prodajala ka- vo po novih cenah.

Tanker „Petar Zoranić“ gori

Beograd, 14. dec. (Tanjug) V Bosporu blizu Carigrada sta danes v zgodnjih jutranjih urah zavozila drug v drugega 23-tisoč tonski jugoslovanski tanker „Petar Zoranić“ in 20-tisoč tonski grški tanker „World harmony“.

Po vesteh jugoslovanske pomorske agencije je privozil tanker „Petar Zoranić“ s 50 člani posadke v Bospor s Črnega morja s tovo- rom letalskega bencina. grški tanker pa je priplul od na- sprotnih strani.

Na ladji „Petar Zoranić“ je takoj izbruhnil požar in na- stala je močna eksplozija ben- cina. Požar je zajel tudi grško ladjo ter neko potniško ladjo, zasidrano v neposredni bližini.

Takoj po izbruhu požara in eksploziji je večina članov po- sadke obeh tankerjev poska- kala v morje, poškodovanima ladjama pa so prihitele na po- moč ladje, ki so se mudile v bližini. Vse poškodovane mor- narje so pripeljali v carigrad- sko bolnišnico.

Doslej so rešili z jugoslovans- ke ladje 31 članov posadke. V trenutku nesreče je bilo na ladji 52 ljudi. Med rešenimi je tudi nekaj poškodovanih, toda ne hudo.

Nesreča se je pripetila ob 02.15 po krajevnem času, ko je jugoslovanski tanker pri- plul v Bosporosko ožino. Na njem je bil turški pilot, ki spremlja vsako ladjo skozi Bosporosko ožino. Po nesreči pa pilota niso našli. Na grški lad- ji pilota ni bilo. Na obeh tan- kerjih je nastal požar. Oba goreča tankerja sta se čedalje bolj bližala zasidrani turški ladji „Tarzus“, ki so jo tudi zajeli plameni. Bila je nevar- nost, da bi se vnelo tudi skladišče bencina in nafte na bos- porski obali. To nevarnost pa so preprečili gasilci. Vendar pa so nekatera poslopja v ne- posredni bližini obale pogore- la.

DELO

KEHAJA VRAT DAN

UREJUJE GA UREDNIŠKI ODBOR

Miran Zakariček, Aleksander Javornik, Pavle Zrimšek, Rudi Vogrli (notranjepolitično in gospodarsko področje) — Milan Šega, Čene Kramlj (kultura, promet) — France Orbanovc (znanost, politika) — Božidar Žagar (dnevna redakcija) — Viljan Starš (dopisništvo) — Aljoša Ajdlič (Ljubljanska ga- zeta) — Dušan Kureš (Koledar, zgodovina) — Ivan Kranjc (znanost) — Dušan Vrtovec (kultura, uredništvo)

S SEJE IZVRŠNEGA SVETA LJUDSKE SKUPŠČINE LR SLOVENIJE

Predlog zakona o ustanovitvi Sveta za strokovno izobraževanje

Ljudska skupščina bo na pri- hodnjem zasedanju obravnavala in sklepala tudi o predlogu zakona o ustanovitvi Sveta za strokovno šolstvo LRS. Ko bo zakonski predlog sprejel, bo izpolnjena velika vrzel v skrbni za izvajanje resolucije Zvezne ljudske skupščine o strokov- nem izobraževanju. Dosedanja prizadevanja za zagotovitev potrebnih strokovnih kadrov niso namreč dala zadovoljivih rezultatov posebno zaradi tega, ker niso bile ustanove za stro- kovno izobraževanje, gospodars- ke organizacije in javne služ- be dovolj povezane med sabo. Zaradi tega se tudi niso dovolj uveljavile sodobnejše in pro- ježnejše oblike izobraževanja strokovnih kadrov.

Resolucija določa družbenim in gospodarskim organizacijam važno mesto in vlogo pri iz- obraževanju strokovnih kadrov in hkrati poudarja, da morajo skrbeti za izobraževanje pred- vsem gospodarske organizacije in javne službe. Nadalje govori resolucija o družbenih in dr- žavnih organih, ki naj usmer- jajo strokovno izobraževanje in opredeljuje tudi naloge re- publiškemu organu, ki je pri- stojeen za strokovno izobraževa- nje.

Sprlo obsežnih nalog pri šolski reformi pa vsega ne bi zmo- gel en sam republiški or- gan. Zaradi pospešene reforme strokovnega šolstva je nujno ustanoviti poseben organ, ki naj bi delal toliko časa, da bo reform na tem področju kon- čana. Tedaj bodo šele dozoreli pogoji, da se za vse šolanje in izobraževanje postavi en sam republiški organ.

Ustanovitev sveta za stro- kovno izobraževanje bo omogo- čila hitro in vsklajeno delo vseh čimteljev za napredek strokovnega izobraževanja. — Ker bodo ta svet sestavljali v glavnem zastopniki gospodars- kih organizacij, zbornic in javnih služb ter drugih orga- nizacij, ki so posebej zaintere- sane za strokovno izobraže- vanje, bo svet tudi zagotavljal potrebno povezanost med usta- novami za strokovno izobraže- vanje in proizvodnjo oziroma javnimi službami. Po predlogu zakona bo delegiran v svet po en član pristojnih svetov okraj- nih ljudskih odborov. Tako bo- do hkrati zagotovljena koordinacijska dela na področju stro- kovnega izobraževanja v vseh politično teritorialnih enotah Slovenije.

Novi svet za strokovno iz-

obraževanje bo prevzel vse za- dave s področja strokovnega izobraževanja, ki sta jih doslej vodila svet za šolstvo in sekre- tariat izvršnega sveta za delo. Glede nadaljnje razmisleje področij s svetom za šolstvo bo ostalo svetu za strokovno iz-

USTANOVLJEN JE ZAVOD ZA ZAPOSLOVANJE

Izvršni svet LR Slovenije je sprejel odločbo o ustanovitvi Zavoda LRS za zaposlovanje delavcev. Ustanovitev tega zavoda sta narekovala zakon o delovnih razmerjih in zakon o službi za zaposlovanje de- lavcev. Določilo 12. člana ome- njene zakona obvezuje ljuds- ke republike, da najkasneje do konca letošnjega leta na svojih območjih ustanove za- vode za zaposlovanje delav- cev kot samostojne zavode in organizirane po načelih druž- benega samoupravljanja.

Zavod za zaposlovanje de- lavcev bo opravljal številne naloge. Med drugim bo spre- mljal zaposlenost v naši repub- liki in predlagal ustrezne ukrepe za zaposlovanje delav- cev, zlasti v zvezi z lokacijo gospodarskih objektov in raz- delitvijo investicijskih sred-

stev, izkoriščanjem zmogljivi- sti gospodarskih organizacij, odpiranjem novih obratov, s komunalnimi in drugimi jav- nimi deli, pri katerih je treba zaposliti večje število delovne sile in podobno. Razen tega bo omenjeni zavod organiziral tudi medkrajno posredova- nje pri zaposlovanju delavcev ter poklicno usmerjanje na zahtevani strokovni ravni, so- deloval pa bo tudi pri sestavl- janju republiškega družbene- ga plana o zaposlovanju prebivalstva.

Zavod LRS za zaposlovanje bo tudi nudil občinskim zavodom za zaposlovanje potrebno strokovno pomoč pri njihovem delu in pri vzgoji kadrov. Za- čim uspešnejše opravljanje svojega dela bo zavod tesno sodeloval z Zavodom za so- cialno zavarovanje, s sindika- ti, gospodarskimi organizaci-

jami, zbornicami in drugimi organizacijami ter državnimi organi in zavodi.

Dohodki, ki jih ima Zavod, se ustvarjajo z udeležbo na prispevku za zaposlovanje de- lavcev, z dotacijo iz republi- škega proračuna in z morebit-nimi drugimi dotacijami.

Organa Zavoda za zaposlo- vanje delavcev sta svet in di- rektor. Svet ima predsednika in 12 članov. Predsednika in 8 članov imenuje IS LRS na predlog gospodarskih, družbe- nih in drugih organizacij. 2 člana predlagata Zveza sindi- katov Jugoslavije in republ- svet za Slovenijo. 1 člana pa Republiški zavod za socialno zavarovanje. Po svojem polo- žaju je član Sveta tudi direk- tor Zavoda, ki ga imenuje in razrešuje Izvršni svet.

Dosedanja Uprava za posre- dovanje dela, ki je bila usta- novljena leta 1952 po likvida- ciji nekdanje uprave za de- lovno silo, bo opravljala svo- je delo še do konca letošnjega leta, nakar bo z novim letom začel poslovati Zavod LRS za zaposlovanje delavcev.

ODESEK ZA STATISTIKO NA LJUBLJANSKI EKONOMSKI FAKULTETI

Izvršni svet je potrdil sklep Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, da ustanovi na ekonomski fakulteti samosto- jni odtsek za statistiko. Stu- diji bo trajal štiri semestre in bo dajal zaključno višjo izo- brazbo prve stopnje. S. A. Antle

tega oddelka bodo mogli na- daljevati tudi študij na drugi stopnji, če bodo sicer zado- voljili predpisom, ki jih za vpis v to stopnjo postavlja fakul- teta, čeprav je prvenstveni na- men tega oddelka, dati solidno teoretsko in praktično višje strokovno znanje iz statistike.

V smislu reforme študija se predvideva tudi izredni študij in študij na ostalih dveh stop- njah.

Ustanovitev oddelka je bila glede na vso našo gospodarsko politiko prepotrebna, kajti dan- danes si načrtnega dela brez sodelovanja strokovnjakov-sta- tistikov skoro misliti ne more- mo. Pri nas je večina statisti- kov doslej izšla iz vrst admi- nistrativnega osebja in zato nima ustrezne teoretične izo- brazbe. Podatki kažejo, da bi v naši republiki potrebovali okrog 1000 strokovnjakov z viš- jo statistično izobrazbo, saj imamo okrog 800 večjih pod- jetij in okoli 100 teritorialnih enot v statistični mreži ter še večje število republiških orga- nizacijskih enot in institutov, ki brez strokovnjakov s to izo- brazbo ne morejo uspešno de- latiti.

Ta oddelk za statistiko je doslej tretji v državi. Prva je bila višja statistična šola v Beogradu, kateri se je pred kratkim pridružila še šola v Zagrebu. Ljubljanska šola, ki bo delovala kot odtsek pri ekonomski fakulteti, bo razen s fakulteto najtesneje poveza- na z Zavodom LRS za statisti- ko.

ZABELEŽKE Z OKRAJNIM KONFERENC ZVEZE

KOMUNISTOV SLOVENIJE

Pri določanju politike upoštevajmo socialne premike

Nadaljnji razvoj komunalnega sistema načena čedalje hitreje in obsežnejše številna prečeka vprašanja, ki se jih čisto niti pravčasno ne zavemo. Na nedavnih okrajnih konferencah Zveze komunistov Slovenije so o tem komunisti povedali nekaj zanimivih ugotovitev, ki jih kaže v prihodnje upoštevati.

Prečeka vprašanja so se pojavila predvsem zaradi naglega prehoda pristojnosti in finančnih sredstev od višjih organov na območje komun, ki postaja čedalje bolj oblikovana družbeno-ekonomska enota naše socialistične družbe. Ta vprašanja so prečeka zavoljo nejasnih pojmov o oblikah upravljanja, za kar so pogosto vzroki v prikritih težnjah, ohraniti nekatere administrativne oblike, čeprav sedaj na stopnji občinskega ljudskega odbora. V čem je stvar?

Mnogi delegati so na okrajnih konferencah povedali, da v občinskih ljudskih odborih čisto pomajmo prenos pristojnosti in sredstev od višjih organov navzdol kot prenos z okrajnega na občinski ljudski odbor. Takšno pojmovanje kajpak poraja težnje ljudskega odbora, se zlasti njegove uprave, po povečanju upravnega aparata, čeprav je smisel prenašanja pristojnosti na komun, ali kakor drugače temu pravimo, smisel decentralizacije v tem, da te pristojnosti in tudi sredstva prevzemajo samoupravni organi javnih služb.

Zmotno pojmovanje decentralizacije potem tudi seveda oblikuje nepravilna pojmovanja o komun, ki jo kajpak zamenjujejo s pojmom občinskega ljudskega odbora. Zategadelj je že v navadi, da pravi: »če komun ne bo dala denar...«, »predsednik komun, bo pomagali« in »komuna, če ni odgovorila«. Seveda bi utrjevanje takšnih pojmovanj lahko občutno zmanjšalo razliko med pojmom komun in pojmom občine, se zlasti pa med pojmom javne uprave in samoupravljanja.

Da so zmotna pojmovanja o komun in o občini že precejšnja, bi lahko dodali tudi na podlagi razprav o združevanju manjših občin o večje. O tem namreč razpravljajo predvsem v goriškem in kranjskem okraju. Stevilni objektivni vzroki odločno terjajo združitev tistih občin, ki so doslej sicer lahko razvijale

posamezne družbene dejavnosti, s prenosom novih številnih pristojnosti na komun (zlasti na področju šolstva, zdravstva in kulture) pa se že očitno kaže, da jih ne bi mogli v prihodnje uspešno razvijati. V razpravah na okrajnih konferencah Zveze komunistov so mnogi govorili, da se združevanju manjših občin v večje predvsem upirajo tisti, ki bi želeli, da bi višji organi, zlasti okrajni ljudski odbori, obdržali vse pristojnosti. To nedvomno kaže težnjo po ohranitvi stanja, kakršno je bilo doslej, ne glede na bistvene spremembe v materialni osnovi našega socialističnega razvoja in v družbeni zavesti državljanov nasprotno.

Nadalje so komunisti sodili, da bodo morali upoštevati v nadaljnjem razvoju komunalnega sistema tudi določene socialne premike, zlasti v bolj razvitih predelih. Nekateri podatki iz ljubljanskega, kranjskega in goriškega okraja so glede tega zelo zanimivi in kažejo, da se povsod kmečko prebivalstvo številno absolutno zmanjšuje. Če se hočejo zatorej komunisti zavzemati za pravilno politiko v posameznih naseljih, bodo morali s tem v zvezi narediti tudi določene sociološke analize. Presoje o dosedanjem gledanju na te socialne premike kažejo, da tega nismo upoštevali. Vodstva osnovnih organizacij so imela čisto zelo zastarela pojmovanja o tem. Na Goriškem je n. pr. samo še okrog 15% kmečkega življa, kar pomeni, da živi v vaseh ali naseljih, če jih tako imenujemo, večina ljudi od dohodka izven kmetijstva. To pomeni, da so družbeni interesi večine tamkajšnjega prebivalstva, ki je življenjsko odvisno od organizirane družbene proizvodnje, bistveno drugačni kot interesi manjšine, ki živi od individualne stihije kmetijske proizvodnje. Ob tej ugotovitvi pa moramo povedati, da je v vodstvih krajevnih odborov, ki naj bi predvsem skrbeli za prečeka vprašanja družbenega standarda te večine, več ko polovico zasebnih kmečkih proizvajalcev. Nedvomno se ti krajevni odbori ne bodo mogli uveljaviti kot samoupravni organi krajevnih skupnosti. Precej enaka je podoba tudi v političnih organizacijah in društvi, kar kaže na nujnost, da se teh vprašanj predvsem in čimprej lotijo komunisti. -vr

Čevlji po modi ali mimo nje

Do konca letošnjega leta bomo izdelali v Jugoslaviji več kot 20 milijonov parov čevljev, čez deset let, se pravi l. 1970, pa še enkrat toliko. Ze danes pride na prebivalca 1,1 para čevljev na leto.

Čevljarska industrija je prav v zadnjih letih precej napredovala in z množično proizvodnjo zagotovila prebivalstvu dovolj obutve po dostopnih cenah. Medtem pa je prebivalstvo postalo že tudi izbirljivo. Kdor pride danes v trgovino, ne bo vzel kar prvih čevljev, ki mu jih ponudi prodajalec, ampak bo izbral, temeljito premislil, šel v drugo trgovino in šele po daljšem iskanju kupil tisto, kar mu najbolj ustreza.

Takšno iskanje pa se utegne včasih precej zavleči. Vedno več je ljudi, ki iščejo lahko, lepljeno, moderno obutje in le redkokdaj se zgodi, da prav najbolj okusnih čevljev zmanjka v presenetljivo kratkem času.

»Saj vemo, kaj priporoča moda v inozemstvu. Ali pa nam veste -ovedati, kaj priporoča jugoslovanska moda?« so me vprašali v eni izmed naših usnjarn in mi pokazali pisano zbirko barvnih vzorcev usnja, kjer so se zvrstile od bele do črne domala vse barve. Govorili smo o ženskih čevljih. V tujini pripravljajo letos črno in zelo temno rjavo barvo. Kaj pa pri nas?

»Poglejte, vse to naročajo naša trgovska podjetja in tovarne čevljev; ljudje kupujejo vse. Ali je to kakšna moda? O modi lahko govorimo tedaj, če prevladujejo trije, štirje, največ pet odtenkov, ne pa, če imamo opravka s tridesetimi barvami.«

»Mi naročamo tisto, za kar menimo, da bomo najlažje prodali.« so dejali zastopniki ene izmed veletrgovin.

Kaj pa ljudje zahtevajo? Kaj gre najbolj v denar?

»Borimo se s slabim okusom številnih potrošnikov. Zanj pa ne moremo dolžiti toliko potrošnikov samih, kakor tiste, ki izdelujejo in ponujajo neokusno blago.« je dejal eden izmed naših modnih strokovnjakov.

»Kako naj si ustvarijo ljudje dober okus, če vidijo tako malo okusnih stvari?«

»Zakaj pa ne izdelujete več modnih vzorcev?« sem vprašal v neki tovarni čevljev.

»Izdelujemo vse tisto, kar zahteva od nas trgovina, ki ima najožji stik s potrošniki.«

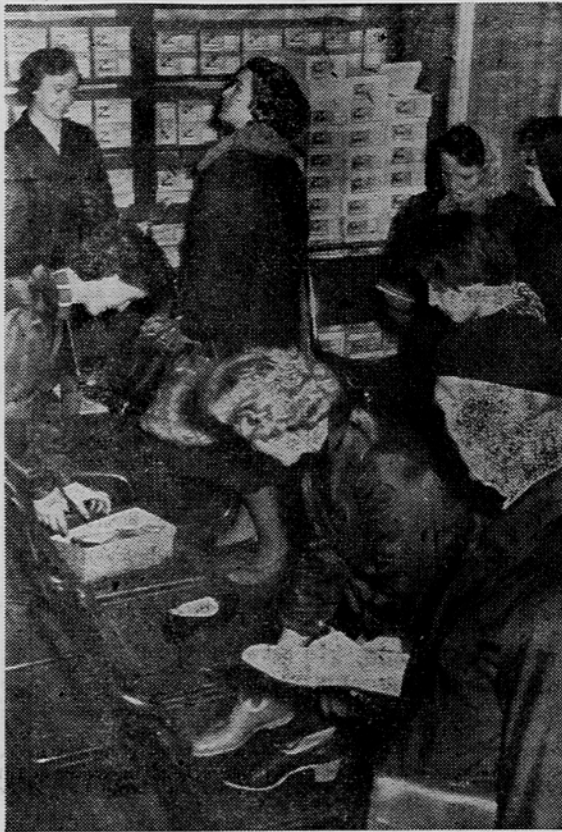
»Kaj pa želijo potrošniki?«

»Upoštevati moramo pogoje v naši državi. Podediško prebivalstvo se ne navdušuje preveč za modne novosti, v me-

stih se pa ravna po modi samo manjši odstotek in še ta odstotek je dvomljiv. Ne moremo tvegati in izdelovati tistega, za kar nimamo zagotovila, da bo šlo v denar.«

Videti je kakor da se vrtimo v začaranem krogu: potrošnik - trgovina - industrija - potrošnik. Nekje sredi tega kroga pa stoji modni strokovnjak, ki skuša z neenim, večkrat kaj malo uspešnim prigovarjanjem vplivati zdaj na tega, zdaj spet na onega.

Pa dajmo za trenutek podrobno pogledati industrijo. Najprej usnjarno. Ali usnjarno lahko zagotovijo usnje v modnih barvah? Pravijo, da v glavnem lahko, če odštejemo splošno pomanjkanje usnja.

Bo, ali ne bo? Ljudje si ogledujejo, poskušajo, primerjajo. Mnogi odhajajo iz trgovine praznih rok. Okusnih modnih vzorcev še vedno ni dovolj, in še te v glavnem ne izdeluje industrija, ampak manjša obrtna podjetja. Foto: Jerala

Samo če obsega naročilo tako velike količine, da se proizvodnja izplača.

»Ali ni nevarnost, da bi se v tem primeru pojavila ena in ista barva na številnih čevljih in da bi nastala v tem pogledu neke vrste uniformiranost?«

»Nikakor ne.« pravijo usnjarni. Saj za čevlje ne velja isto, kar velja za obleko. Za raznolikost čevljev ni značilna barva, ampak oblika. Modna barva pa je za čevlje omejena na zelo majhno število, največ za pet barv - če hočemo res govoriti o modi.«

»Kakšen pa je položaj v tovarnah čevljev?«

»Če hočemo izdelati nov model, potem moramo vložiti več milijonov dinarjev investicij samo v nova orodja - kopita. Takšna investicija pa ni rentabilna, če izdelamo in

prodamo samo nekaj parov čevljev. Proizvodnja se mora povzpeti na več tisoč parov.«

Izraziti modni modeli pa so privlačni samo tedaj, če se pojavijo v manjšem številu. To velja predvsem za ženske čevlje. In verjetno je, da tisti zajec prav v tem grmu. Veliko industrijsko podjetje si ne more privoščiti izdelovanja izrazitih modnih modelov, ne da bi tvegalo uniformiranost potrošnikov na omejenem področju svojega tržišča, s tem pa tudi omejeno prodajo izdelkov. Takšne nevarnosti najbrž ne bi bilo, če bi imela vsaka tovarna praktično na razpolago celotno tržišče čevljev v državi, in pa - kar je verjetno šele drugotnega pomena - če bi bil naš potrošnik nekoliko sprejemljivejši za modne novosti, če ne bi drznejši poskus ustvarjal predsodkov v njegovi zavesti.

Veliko pa je število potrošnikov, zlasti ženskega spola in mladine, ki bi radi posegali po drznejših modelih, pa ne morejo. Industrija jih ne da, obrtna podjetja zasebna in socialističnega sektorja, ki si lahko privoščijo večje atrakcije, pa so draga in tudi njihova zmogljivost ni zadostna.

Industrija skuša sicer sprejemati modne novosti, toda v večini primerov prepozno. Moda je polagoma prihajala k nam; pojavi se šele tedaj, ko je v tujini že odmrta. Pa tudi v zavest potrošnika prodira z eno ali dveletno zamudo. Čapljam za modo. Ali se lahko v tem pogledu kaj spreminja? Kje je izhod?

Mogoče ne bi bilo napak, če bi se posamezne tovarne specializirale za izdelovanje določenih vrst obutve. Recimo, da bi ob taki »delitvi dela« med podjetji pripadla neki tovarni ali manjši skupini tovarn naloga, da izdeluje samo lahko žensko obutve. Takšna industrija bi si lahko privoščila marsikaj brez strahu, da bo preplavila tržišče z eno samo vrsto modela. Lahko bi ga brez bojazni izdelovala v večjih količinah, saj bi se takšni modeli potražili na področju vse države in ne bi več bremenili ozko omejenega tržišča vsakega posameznega podjetja, na katerem mora večja količina nujno povzročiti uniformiranost.

Samo v ilustracijo naj navedemo, da izdelujejo tovarne v inozemstvu največ trideset modelov, pri nas pa nekatere devetdeset in še več. Če bi takšno specializacijo kombinirali tudi s tesnejšim sodelovanjem med usnjarsko, čevljarsko, galanterijsko in tekstilno industrijo in modnimi strokovnjaki, bi se verjetno precej približali modnim predlogom, ki prevladujejo v tujini in zmanjšali časovno razliko med modo v inozemstvu in modo pri nas. N. I.

Po Jugoslaviji

PRVI MOTEL V MAKEDONII

V Makedoniji nameravajo zgraditi več motelov tako ob avtomobilski cesti Skopje - Gevgelija, kakor tudi v nekaterih krajih, kjer se shajajo turisti in potniki. Prvi motel so zgradili v Mavrovskih Hanah na bregu Mavrovskega jezera. Ima 55 ležišč, restavracijo, teraso, prostor za parkiranje avtomobilov z bencinsko črpalko in servisno postajo. Odprli so ga pred nekaj dnevi. Sedaj imajo v Mavrovskih Hanah poleg hotela tudi več vil, ki imajo udobne spalnice. Tako so začasno uredili nastanjanje obiskovalcev tega lepega kraja kakor tudi športnikov, ki imajo tu na pobočju Bistre pozni ugodna področja za smučanje. M.

LETOŠNJI IZVOZ IZ BOSNE IN HERCEGOVINE

Iz Bosne in Hercegovine so v prvih devetih mesecih letošnjega leta izvozili največ blaga v države Zahodne Evrope - v skupni vrednosti 4 milijarde 916 milijonov deviznih dinarjev. Izvoz v vzhodnoevropske države je v istem razdobju dosegel vrednost štirih milijard deviznih dinarjev. V Afriko so izvozili za milijardo 542 milijonov blaga, v Azijo za 544 milijonov, v Severno in Južno Ameriko, pa za 389 milijonov blaga. Tako je v primerjavi s istim obdobjem lanskega leta izvoz na zahodnoevropska tržišča porastel za okoli 900 milijonov, občutno pa se je zmanjšal izvoz v vzhodnoevropske države - za več kot 400 milijonov dinarjev. Neznatno se je letos zmanjšal izvoz v Severno Ameriko, medtem ko je nekoliko porastel izvoz blaga v južnoameriške države. Veliko povečanje pa so zabeležili pri izvozu blaga v afriške države - za 89% več kot v istem razdobju lanskega leta.

GRADILI BODO NORMANOTIRNO ŽELEZNIŠKO PROGO GOSTIVAR - OHRID

Med velikimi gradnjami petletnega planskega obdobja v Makedoniji bo tudi gradnja 105 km dolge železniške proge Gostivar - Kičevo-Ohrid. Dokončno so določili trase proge, ki naj bi zamenjala ozkotirno progo, ki je že zastarela. Ta proga bo posebno pomembna po dograditvi železarnice v Skopju, ki bo dobivala železno rudo iz bogatih rudnih ležišč v Tajmistu in Kičevo.

Progo bodo gradili v etapah. Prva etapa graditve proge (36 km) bi potekala od Gostivara do Kičeva, mimo bogatih ležišč železa v Tajmistu. To rudo bi uporabljali za potrebe skopske železarnice. Največji gradbeni objekt na tem delu proge bi bil tunel na planini Bukovik, dolg 7 km. S to železniško progo bodo komčno povezani kraji v zahodni Makedoniji. (Pres-servis)

SMERNICE PERSPEKTIVNEGA DRUŽBENEGA PLANA

Krepitev velikih družbenih gospodarstev

V socialističnem sektorju kmetijstva, kjer je bil v zadnjih letih sprčo velikih družbenih vlaganj in ukrepov za

kmetijstva le okoli 10% obdelovalnih površin, je leta prišpeval k skupni letošnji kmetijski proizvodnji 15% in dal

stični sektor in dajal tudi pretežni del tržnih presežkov. Posebno pozornost bo treba v prihodnjih letih posvetiti razvoju živinoreje, če hočemo zadostiti predvidenim povečanim potrebam osebne potrebe, spremeni strukturi te potrebe in osnovnim težnjam v mednarodni trgovini s kmetijskimi proizvodi. Povečati bo treba tudi pridelovanje krme, krmnih žit, zlasti koruze, soje in drugega ter zgraditi potrebne industrijske objekte za proizvodnjo močnih krmil. Predvidoma se bo v letih 1961-65 živinorejska proizvodnja povečala za 9,9% letno, poljedelska za 7,7%, sadjarska za 9,2%, vinogradniška za 7,4% in ribiška za 12,7%, vse v primerjavi s povprečjem v letih 1959-60.

Od važnejših poljedelskih kultur je predvideno povečanje pridelka pšenice in rži od 4,1 milijona v 1959-60 letu na 5 milijonov ton v letu 1965 ali letno povprečno za 4,1%. Pridelave koruze se bo povečal od 5,8 milijona ton na 9,5 milijona ton ali za 10,1%, pridelave sladkorne pese od 2,2 milijona ton na 4 milijone ton ali za 13% odstotkov, sončnic od 112.000 ton na 150.000 ton ali za 7,6%, bombaža od 7200 ton na 25.000 ton ali za 3,5-krat, pridelave so-

je od 26.000 ton na 400.000 ton ali za 15-krat in pridelave tobaka od 38.000 ton na 60.000 ton ali za 9,6-krat.

K napredku sadjarske in vinogradniške proizvodnje bo pripelalo zasajevanje novih sadobnih plantažnih sadovnjakov in vinogradov na velikih družbenih posestvih, pa tudi vključevanje čedalje večjega števila zasebnih proizvajalcev v družbeni proces proizvodnje. Proizvodnjo obeh teh sektorjev bo treba uravnati po potrebah in zahtevah tržišča ter predelovalne industrije.

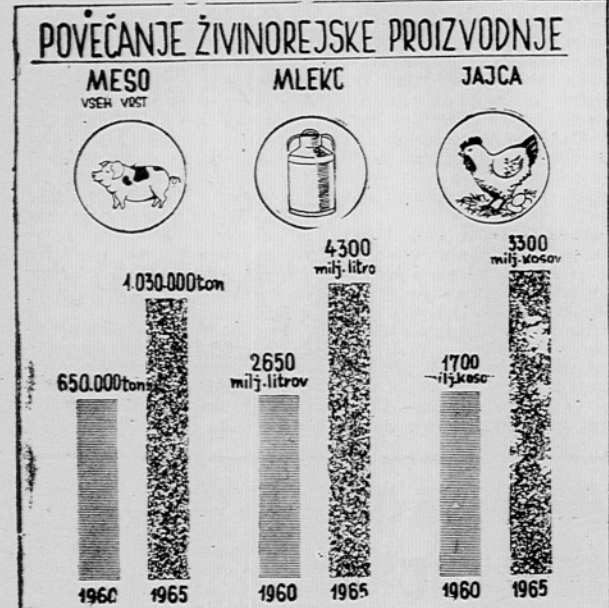
Predlog družbenega plana predvideva, da bo v prihodnjih petih letih vloženi okrog 680 milijard v osnovna sredstva za kmetijstvo. Vlaganja bodo morala biti tako usmerjena, da bo mogoče učinkovito uresničevati predvideno proizvodno politiko in dosegati navedene cilje v proizvodnji. Z omenjenimi investicijami se bo znatno izboljšala opremljenost jugoslovanskega kmetijstva, tako da bi konec leta 1960 razpolagalo z blizu 70.000 traktorji nasproti 36.000 v letu 1960 in z okoli 9000 žitnimi kombajni, nasproti 4000 v letošnjem letu. - Ti stroji naj bi v letu 1965 omogočili mehanizirano obdelavo in žetev na kakih 2,5 do 3 milijonih hektarov zemljišč na

velikih družbenih gospodarstvih in v kooperaciji.

S sredstvi za melioracije bodo predvsem nadaljevali dela na hidrosistemu Donava-Tisa -Donava, nadalje melioracije v Makedoniji in v kosovskometohijskih oblastih, ter na Savi, Neretvi in Moravi. V melioracijske namene bodo v prihodnjem obdobju vložena znatna sredstva, da se čimbolj očuva in izboljša rodovitnost zemljišč, ustali kmetijska proizvodnja in zaščiti naselja pred škodljivim vplivom vode.

Dokajljna sredstva predvideva plan tudi za tiste gospodarske panoge, ki so tesno povezane s kmetijstvom. Tako je za prehransko industrijo predvidenih v petih letih okoli 140 milijard, za kemijsko industrijo, ki proizvaja za kmetijstvo, okoli 44 milijard, za industrijo kmetijskih strojev okoli 12 milijard, za trgovino s kmetijskimi pridelki okoli 58 milijard in za graditev cest, ki služijo neposredno kmetijstvu, okoli 20 milijard.

Predlog družbenega plana posebej poudarja, da bo treba storiti vse tudi za pocenitev predvidene proizvodnje, tako da bi v poslovanju velikih socialističnih gospodarstev in v kooperaciji dosegli čimbolj zadovoljive ekonomske uspehe.

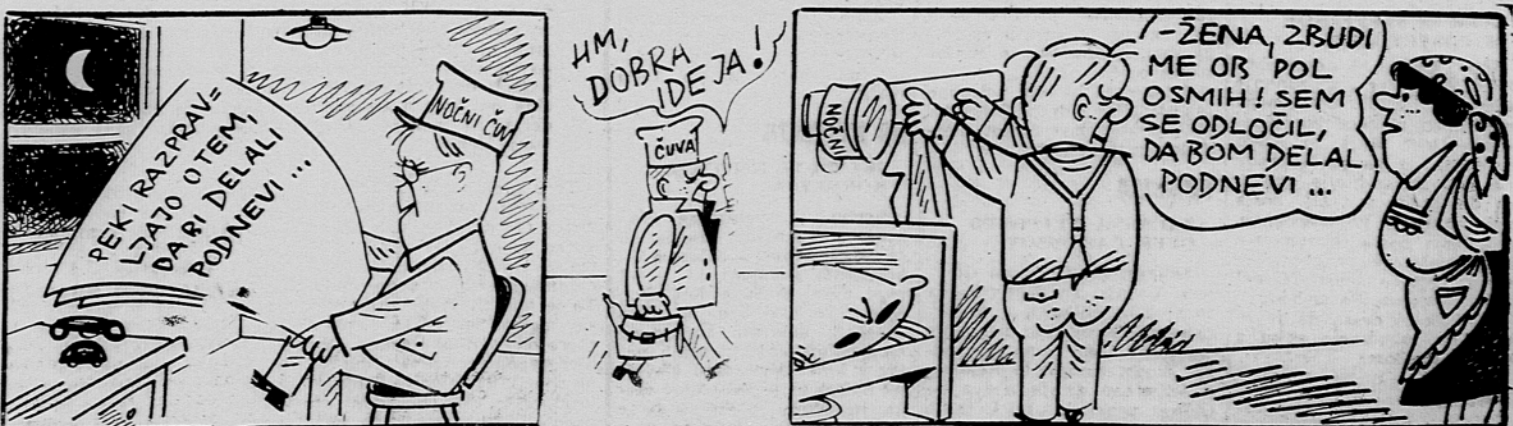
sodobno organizacijo delovne procesa dosežen velik vzpon, se bo tudi v prihodnjih petih letih nadaljeval proces pospeševanja in preobrazbe kmetijstva v veliko sodobno proizvodnjo. Le-ta bo temeljila na socialističnih odnosih, sodobnih družbenih sredstvih za proizvodnjo in visoki produktivnosti dela. Bistveni pogoj v perspektivnem družbenem planu predvidenega razvoja kmetijstva je širjenje in kompletiranje velikih družbenih posestev in nadaljnje širjenje kooperacij in krepitev kmetijskih združenj, da bi se bolj vplivale na splošno družbeno in materialno osnovo naše kmetijske proizvodnje.

V zadnjih štirih letih se je povečala produktivnost v družbenem sektorju kmetijstva, da so bili doseženi veliki uspehi. Čeprav socialističnem sektorju

okoli 28% tržnih presežkov, kar je odločilno vplivalo na boljšo preskrbo trga s kmetijskimi proizvodi. - Po zaslugi družbenega sektorja kmetijstva smo se skoro povsem osvobodili uvoza hrane - pšenice, masla in sladkorja, ki je nekaj časa predstavljal več kot četrtino skupnega jugoslovanskega uvoza.

V obdobju 1961-65 naj bi kmetijstvo še v večji meri zadovoljilo potrebe osebne potrebe, proizvajalo zadostne količine surovin za kmetijsko predelovalno industrijo in zagotovilo dokaj več ustreznih proizvodov za izvoz. Predvideno je, da se bo v letih 1961-65 povečala kmetijska proizvodnja za 50% v primerjavi z dvoletnim povprečjem 1959-60, letno pa povprečno za 8,3%.

Konec leta 1965 naj bi predvidoma prevladoval v skupni kmetijski proizvodnji social-

PETER MOZOLEC, NOČNI ČUVAJ

PO KRVAVIH DOGODKIH V ALŽIRIJU

Kazba je pokopala svoje mrtve

Pogreb alžirskih žrtv se je spremenil v veličastno manifestacijo za neodvisno Alžirijo — Žične ovire okrog muslimanske četrti v Alžiru — Protesti zaradi pokola neoboroženega prebivalstva v Alžiru in Oranu

ALŽIR, 14. dec. (AP-AFP). V muslimansko četrt Alžira Kazba, ki jo je blokirala kordon, so ob zori vkrakali posebni francoski policijski oddelki, da bi intervenirali v nemirih, ki so izbruhli sinoči v tej četrti. Vso noč je bilo slišati iz Kazbe, ki v njo im iz nje ni mogel nihče, vzklile, strele in burno ploskanje govrnikom. Posebni policijski oddelki so podirli več barikad in odstranili embleme narodnoosvobodilne fronte.

Predstavniki francoskih vojaških oblasti je dejal, da je bilo med nemiri v Kazbi »več žrtv«, ni pa povedal nič podrobnejšega.

Francoske čete in posebni policijski oddelki so davi zložili kordon okrog Kazbe in ponovno postavili žične ovire, ki so jih večer popoldne odstranili.

Za zdaj je Kazba popolnoma blokirana in ne vedo, kaj se tam dogaja in ali še trajajo nemiri. V evropskem in poslovnem delu Alžira pa se življenje vrača v normalni tir.

Večer popoldne je prebivalstvo alžirske Kazbe pokopalo svoje mrtve. Velik pogreb, v katerem je šlo več tisoč ljudi, se je spremenil v veličastno manifestacijo za neodvisno Alžirijo. Posebni dopisnik AFP poroča:

Ze okrog enih po tukašnjem času se je po vsej Kazbi raznesel poziv: Vsi na pokopališče El Ketani! Pile pol ure pozneje je množica žensk, otrok, mladine, starcev in moških pohitela proti označenemu kraju. V tej vznemirjeni množici, ki sta jo vso prejšnjala gnev in želja po maščevanju, so bili novinarji edini Evropejci, topoljeni v morju Alžircev, ki so stopali v gostih vrstah in vzklkali gesla za neodvisno Alžirijo ter prepevali himno

narodnoosvobodilne fronte.

Varnostne sile niso prišle na pokopališče, da bi se izognile vsaki provokaciji. Napravile so samo kordon v njegovi bližini. Padalci v čeladah in s strojnimi v rokah so bili pripravljeni vsak hip intervenirati, ker je gnev vedno bolj narasel in bi se lahko vsak trenutek spremenil v eksplozijo mržnje.

Udeleženci v pogrebnem sprevedu so vzklkali novinarjem: »Glejte, glejte dobro. To so naši bratje. Padli so za neodvisnost Alžirije«. V trenutku, ko so polagali krste, so nad množico zaplapolale zeleno-bele zastave FLN, razlegali so se vzklkali »Neodvisna Alžirija!«, medtem ko so žene žalostno tožile nad grobovi.

Iz Pariza poročajo, da je 19 muslimanskih senatorjev sklenilo, da zaradi krvavih dogodkov v Alžiru v znamenje protesta ne bodo sodelovali na razpravi o Alžiriji, ki naj bi bila jutri v francoskem senatu. V sporočilu so senatorji počastili spomin nedolžnim žrtvam, padlim med tragičnimi dogodki 10. in 11. decembra. Z obžalovanjem so ugotovili, da se v Alžiriji ni nič spremenilo in da uporabljajo za muslimanski in francoski živelj v Alžiru dve merili. Senatorji so zahtevali tudi sank-

cije proti ljudem, odgovornim za prelivanje krvi.

Zvedelo se je, da v Alžiru niso sprejeli nobenih administrativnih ukrepov proti trgovcem, ki so stavkali. Poudarjajo pa, da bi v kratkem lahko uveljavili sankcije proti nekaterim funkcionarjem.

Reuter poroča iz New Yorka, da je generalni sekretar Arabske lige dr. Hasuna danes poudaril, da mora OZN nujno in odločno ukrepati, da bi preprečila pokole v Alžiru. Naglasil je, da OZN ne more stati ravnodušno ob strani, medtem ko francoska policija neovirano izvaja najbolj brutalna nasilja proti neoboroženim Alžircem. Ugled OZN je odvisen od tega, ali ji bo uspelo najti miroljubno in pravično ureditev alžirskega problema.

Reuter poroča iz Tunisa, da je maroški kralj Mohamed V. poslal predsedniku začasne alžirske vlade Ferhatu Abasu brzojavko, v kateri izraža žalostni vladni sožalje zaradi žr-

tev, padlih v Oranu in Alžiru.

Ministrskega predsednika Abasa sta obiskala tunizijski obrambni minister Lagdam in zunanji minister El Mokadem, ki sta mu izrazila solidarnost tunizijske vlade in tunizijskega ljudstva.

Libanonski premier Seab Sa-lem je večerj v parlamentu izjavil, da je njegova vlada pripravljena nuditi alžirski vladi nujno pomoč v znesku 500.000 libanonskih funtov.

Po vesteh Tanjuga iz Kaira širom po ZAR obsodijo množičen pokol v Alžiru in Oranu. Uradni predstavnik vlade ZAR je najostreje obsodil te kolonialistične zločine in pozval OZN, naj intervenira. Vrsti množičnih organizacij ZAR ter predstavniki afriških gibanj in organizacije afriško-azijske solidarnosti so prav tako ostro protestirali in pozvali narode sveta in OZN, naj pomagajo alžirskemu ljudstvu in preprečijo nadaljnje pobijanje Alžircev.

POSMRTO ODLIKOVANJE

MOSKVA, 14. dec. (Tanjug). Po 17 letih je bil rehabilitiran Viktor Tretjakovič, prvi komisar »Mlade garde«, slavne komsomolske ilegalne organizacije, ki se je hkrati borila proti nacistom v Donbasu med drugo svetovno vojno. Vsi sovjetski listi so danes objavili to vest na prvih straneh in hkrati tudi ukaz prezidija Vrhovnega sovjeta ZSSR o posmrtnem odlikovanju Viktorja Tretjakoviča z Redom domovinske vojne I. stopnje.

V januarju 1943 je Gestapo zaprl tri člane »Mlade garde« z obtožbo, da so kradi novoletna darila, namenjena nemškimi vojakom. Nacisti so jih

nameravali čez nekaj dni izpustiti, vendar je član »Mlade garde« Genadij Počepov izdal svoje tovariše in vse, kar je vedel o ilegalni organizaciji.

Sledilo je množično zapiranje. Po zverinskih mučenjih so nacisti pobili člane »Mlade garde«, med njimi tudi Viktorja Tretjakoviča.

Takoj po osvoboditvi Krasnodona, kjer se je vse to odigralo, je sodelavec nacistične policije Huljesov, hotel prikriti Počepova, ki je delal za nacistične, med preiskavo lažno izpovedal, da je Viktor Tretjakovič pod udarci na policiji izdal vse svoje tovariše. Čeprav je mrtvega, so Tretjakoviča črtali iz seznamov Komsomola in njegovo ime je bilo pozabljeno. Nedavno pa so po natančni preiskavi, v kateri so zasliševali nekatere bivše sodelavce nacistične policije, dokončno dognali resnico o herojski smrti Viktorja Tretjakoviča, ki so mu zdaj izkazali vse priznanje.

Segni v Pariz

Rim, 14. dec. (AP). Zunanji minister Antonio Segni je odpotoval v Pariz, kjer se bo danes popoldne sestal z avstrijskim zunanjim ministrom Brunom Kreiskim. Razgovorjale se bosta o vprašanju južne Tirolske. Segni se bo udeležil tudi zasedanja sveta NATO, ki bo v Parizu od 16. do 19. decembra.

Med obiskom de Gaulle v Alžiriji so najbolj presenetljive Francoze in svet demonstracije alžirskega prebivalstva, ki je s krvjo potrdilo svojo prvirženost narodnoosvobodilnemu boju. — Na sliki: Alžirska mladina v Kazbi (muslimanski četrti) vzklila neodvisnosti in z razvitimi zastavami FLN manifestira za začasno alžirsko vlado.

PO DEBATI O KONGU V VARNOSTNEM SVETU

Napori nestalnih članov

Krišna Menon in Koča Popović zahtevata sklicanje plenarne seje Generalne skupščine, na kateri bi proučili položaj v Kongu — Izvenblokovske države so opozorile, da je nujno po trebnu spremeniti izvajanje mandata OZN v Kongu

NEW YORK, 14. dec. (Tanjug). Napori za ureditev krize v Kongu in za to, da bi bile popravljene hude napake organov OZN, se bodo nadaljevali v Generalni skupščini. Ze pred sinočnjo sejo Varnostnega sveta sta indijski obrambni minister Krišna Menon in državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović skupaj obiskala predsednika Generalne skupščine Bolanda in uradno zahtevala sklicanje plenarne seje Generalne skupščine, na kateri bi proučili položaj v Kongu.

Seja Generalne skupščine naj bi bila v petek.

Izid razprave in glasovanj v Varnostnem svetu na sinočnji seji je bil tak, kot so tudi pričakovali. Zahodne države so vztrajale pri svojih neargumentiranih stališčih in niso upoštevale najbolj očitnih dejstev. Generalni sekretar Hammarškjöld je v isti vrsti z njimi trdovratno zagovarjal akcijo OZN v Kongu in ni hotel priznati, da so bile v tej akciji kakršne koli napake. Spritno nasprotujočih si resolucij in sestave Varnostnega sveta je že prej nastala podlaga za politično orientacijo, ki jo je napovedal že jugoslovanski državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović v svojem govoru, ko je obvestil Varnostni svet, da bo po navodilih jugoslovanske vlade zahteval sejo Generalne skupščine ne glede na izid razprave v Varnostnem svetu.

Na seji Varnostnega sveta je sodelovalo 7 držav, ki niso njegove članice, kar je nov črtnik v praksi OZN. Jugosla-

vija, Indija, ZAR, Mali, Indonezija, Gvineja in Maroko so posebej prispevali v dosedanjih naporih, čeprav so te države imele žal samo pravico sodelovanja v razpravi, ne pa tudi možnost glasovanja.

Cejlon si je prav tako posebej prizadeval in je pripravil predlog konstruktivne resolucije z zahtevami, da je treba obnoviti red in zakonitost v Kongu, osvoboditi politične voditelje, sklicati politično konferenco v Kongu in razpustiti vse privatne vojske v tej državi. Toda ko je cejlonski delegat videl, kakšno je razpoloženje v Varnostnem svetu zaradi odpora zahodnih držav, resolucije ni predlagal.

Izvenblokovske države so v Varnostnem svetu opozorile, da je nujno potrebno spremeniti izvajanje mandata OZN v Kongu, tako da bi zaščitili resnične koristi kongoške republike in ljudstva.

Jugoslovanska delegacija je zlasti aktivno sodelovala v delu Varnostnega sveta. Pozornost je vzbudil govor nogosla-

jugoslovanskega delegata v OZN Miše Pavčevića. Prejšnji stalni jugoslovanski delegat v OZN Dobrovoje Vidić, ki je odločil vrnitev v domovino, je prav tako živahno sodeloval te dni v številnih političnih akcijah in stikih. Veliko pozornost je vzbudila tudi spomenica jugoslovanske vlade. Prihod državnega sekretarja za zunanje zadeve Koče Popovića je bil izraz hude zaskrbljenosti jugoslovanske vlade in njene odločnosti, da je treba začeti učinkovito akcijo. Državni sekretar se je aktivno udeležil dela Varnostnega sveta in je imel razen tega vrsto važnih političnih stikov.

Med izvenblokovskimi državami je te dni prišlo do zelo živahnih političnih stikov glede kriz v Kongu in Alžiriji. — Pričakujejo, da bodo te države od petka pripravile osnutek resolucije, s katero bi se začela nova močna politična akcija z namenom, da bi rešili zakonitost v Kongu in ugled OZN. Kakor pričakujejo, naj bi resolucija zahtevala, da je treba popraviti vse dosedanje napake organov OZN v Kongu in normalizirati razmere v tej državi.

Pričakujejo, da bodo zahteve in predlogi v resoluciji sloveli na osnovnih mislih v govorih predstavnikov izvenblokovskih držav v Varnostnem svetu.

KRIZA V KONGU

Napad na oporišče Kitono

Mobutujevi vojaki so hoteli s silo vdreti v letalsko oporišče Kitono, ki ga nadzirajo sile OZN — Predsednik Nkrumah zahteva nujne spremembe v vojaškem vodstvu sil OZN v Kongu

LEOPOLDVILLE, 14. dec. (Tanjug). Mobutujevi vojaki so skušali s silo vdreti v vojaško letalsko oporišče Kitono, ki ga nadzirajo sile OZN. Oporišče leži na jugu pokrajine Leopoldville in je eno izmed dveh največjih vojaških oporišč, ki so ju do nedavnega imeli Belgijci.

Mobutujevcji so prej postavili ultimatum silam OZN, naj 7. decembra zapustijo oporišče. Ker so njihovi ultimati odklonili, so skušali mobutujevci s silo vdreti v Kitono. Spopadli so se z maroško enoto, ki strazi oporišče. Podrobnosti za zdaj niso znane. Zvedelo pa se je, da so se civilne kongoške oblasti v Kitoni uprle Mobutujevci akciji. Vojaki pa so aretirali več civilnih administratorjev.

AFP poroča, da je voditelj opozicijske stranke Balubakat v Katangi Sendve poslal Hammarškjöldovemu odposlancu v Kongu Dajalu protest, ker so

sile OZN v Lueni izročile 50 ujetih pripadnikov plemena Baluba Combejevi žandarmen. Sendve je poudaril, da je v zaporih v Elisabethvillu že 600 ujetih pripadnikov Baluba.

Kakor poroča Reuter iz Washingtona, je ganski predsednik Kwame Nkrumah zahteval, da je treba nujno izvesti spremembe v vojaškem vodstvu sil OZN v Kongu. Pismo s to zahtevo je predsednik Nkrumah poslal generalnemu sekretarju Hammarškjöldu. Predsednik Nkrumah izraža vznemirjenje zaradi čedalje slabšega položaja v Kongu. Nadalje opozarja na mračno dejavnost

agentov imperializma. Nkrumah tudi pravi, da se je pokazalo, da poveljstvo sil OZN ne deluje uspešno. Mobutujeva tolpa, vsaj v Leopoldvillu, ukazuje pripadnikom OZN in z njimi surovno ravna, pri čemer jih aktivno podpirajo belgijski in drugi agentje. Zato Nkrumah najodločneje zahteva, da vojaško vodstvo sil OZN takoj zamenjajo, da bo ponovno vzpostavljeno dostojanstvo in zaupanje v ljudi, ki opravljajo visoke vojaške dolžnosti v OZN.

Švedski premier Tage Erlander je v odgovoru na nedavno poslanico predsednika Nkrumaha poudaril, da Švedska ne namerava umakniti svojih enot iz sestave sil OZN v Kongu, s pogojem, da jih ne bodo izkoristili za vmešavanje v notranje zadeve Konga.

NOVICE S PETIH CELIN

GANA

SODELOVANJE MALIJA, GANE IN GVINEJE

Akra, 14. decembra. Reuter poroča, da se je kakih 70 članov parlamentarne študijske skupine vladne stranke Ljudske konvencije Gane izreklo za skupno gospodarsko politiko in skupno valuto v republiki Mali, Gani in Gvineji. Ta skupina priporoča politično enotnost afriških držav in je v tem smislu pozvala vlade neodvisnih afriških držav, naj povečajo medsebojno trgovino in zboljšajo prometne zveze.

Med Gano in Gvinejo je že neka politična zveza, predsednik Gane dr. Nkrumah pa je po vrnitvi z nedavnega obiska v republiko Mali dejal, da sta se obe državi sporazumeli, ustanoviti skupni parlament.

ZDA

RUSK IN STEVENSON SE POSVETUJETA

New York, 14. decembra (AFP). Minister za zunanje zadeve v vladi izvoljenega ameriškega predsednika Kennedyja Dean Rusk in Adlai Stevenson, ki ga je Kennedy imenoval za voditelja ameriške delegacije v OZN, bosta imela danes in jutri sestanke, na katerih bosta obravnavala zunanje-politične zadeve. Stevenson je zato sinoči prišel iz Washingtona. Po prihodu v New York je dejal, da je že nekaj dni v tesnem stiku z Deanom Ruskom.

ŠPANJA

PROCES PROTI INTELEKTUALCEM

Madrid, 14. decembra (Reuters). V Madridu se je danes

začel proces proti trinajstim osebam, ki so obtožene, da so organizirale sestanke, na katerih naj bi pripravljale petico za zahtevo po spremembah na univerzah. Dejavnost obtožencev, ki jo povezujejo z demonstracijami 1500 študentov prava v Madridu februarja 1956, so označili kot sovražno režimu generala Franka.

Med obtoženci je tudi pesnik in novinar Dionisio Ridruejo. Njega so še posebej obtožili druge tajne politične dejavnosti proti režimu in zato mu bodo posebej sodili.

CIPER

PREDLOG GOSPODARSKE MISIJE OZN

Nikožija, 14. dec. (Reuter). Gospodarska misija OZN za Ciper je predlagala, da bi na Cipru investirali petnajst milijonov funtov šterlingov letno za izvajanje melioracijskih del, načrtov v kmetijstvu, rudarstvu, gozdarstvu in zdravstveni zaščiti.

Poleg tega bi bilo potrebno zagotoviti za potrebe Cipra tri do pet milijonov funtov šterlingov iz tujih virov.

TURČIJA

ZACASNA PREPOVED DVEH ČASOPISOV

Ankara, 14. decembra (Reuter). Uradno so sporočili, da so vojaška oblastva v Ankari začasno prepovedala izhajanje časopisov »Jeni Gun« in »Önd-žu«. V obrazložitvi te prepovedi je rečeno, da sta ta dva časopisa prekršila predpise o tisku.

Menijo, da je sklep o prepovedi izhajanja v zvezi z napadi teh dveh časopisov proti

nekaterim turškim funkcionarjem in republikanski stranki.

POSOLJLO ZDA

Washington, 14. decembra (AFP). — ZDA so odobrile Turčiji posojilo v znesku 6 milijonov dolarjev za graditev železniške proge v jugovzhodni Turčiji. Denarna sredstva bo dal Turčiji na razpolago ameriški fond za gospodarski razvoj.

ZR NEMČIJA

ZAMENJAVA BANKOVCEV

Frankfurt, 14. decembra (AP). Zahodnonemška zvezna banka je sporočila, da bo začela menjati bankovce vseh vrednosti, ki so zdaj v obtoku. Zamenjava se bo začela leta 1961 in se bo končala v dveh do treh letih.

Banka je tudi sporočila, da bo poleg zamenjave že obstoječih bankovcev pozneje izdala tudi bankovce do 1.000 mark.

DR NEMČIJA

SKLEPI VI. KMEČKEGA KONGRESA

Berlin, 14. decembra (Tanjug). — Tukajšnji časopisi so šele danes objavili sklepe s VI. kmečkega kongresa, ki je bil pred nekaj dnevi v Rostocku. Sklepi se nanašajo na delo kmečkih delovnih zadrug in na izpolnjevanje planskih nalog v kmetijstvu. Med glavnimi nalogami je vključitev vsega kmečkega prebivalstva v združeno delo. Se naprej je treba razvijati planiranje in organizacijo dela, vsak član stalnih proizvodnih brigad, od

katerih je najbolj odvisen uspeh v proizvodnji, mora postati odgovornejši za izpolnjevanje določenega dela brigadnega plana. Sklepi tudi poudarjajo potrebo po boljši uporabi tehniških sredstev in znanstvenih metod dela ter potrebo po zboljšanju državnega vodenja. Kar zadeva prihodek, je najvažnejša naloga povečanje hektarskih donosov vseh kultur in povečanje glav živine.

katerih je najbolj odvisen uspeh v proizvodnji, mora postati odgovornejši za izpolnjevanje določenega dela brigadnega plana. Sklepi tudi poudarjajo potrebo po boljši uporabi tehniških sredstev in znanstvenih metod dela ter potrebo po zboljšanju državnega vodenja. Kar zadeva prihodek, je najvažnejša naloga povečanje hektarskih donosov vseh kultur in povečanje glav živine.

Toda glej, sredi enolične in nerodovite ravnanje skalo Sigriv. Od daleč se vidi kakor kocka na mizi. Na nekaj kilometrov oddaljenosti postane monumentalno naravno čudo. To je kamnit blok, visok nad sto metrov in toliko širok s skoraj navpičnimi stenami. Dokler se popolnoma ne približajo, ne opaziš, da se ga je dotaknila človeška roka. Sele prav ob vznožju lahko opaziš, da so v skalo vklesane stopnice in da je človek ustvaril popolnoma ravne terase. Vhod je ozek

koridor. Pravijo, da je bila tu kakih deset metrov visoka in prav toliko debela skala, napravljena umetno, kakor z žago giganta. Terasa z lepim, v kamen vklesanim robom poleg tega vhoda, je bila dvorana za sprejemanje. Tu je kralj, ki mu je bila skala Sigriva dvor in trdnjava, sprejemal obiskovalce, ki pa jih niso pustili na vrh skale. Nekoliko nad dvorano za sprejemanje je štiro-skalo vdolbina, prav tako v živahni skali. Tu je kraljev bazen za kopanje. Nove stopnice in

hodnik, prilepljen ob skalo samo, izrezan iz nje, za zaščitnim zidom na drugi strani. Po njem se polagoma vzpenjamo čedalje više in više. Tu so v izdolbenem prostoru v skali freske v živih barvah. Predstavljajo dvorne dame in njihove služabnike. In zopet stopnišče in zopet koridor ter zopet stopnice. Tu smo na zadnji terasi pred vrhom. Tukaj so iz kamna izsekane šape gigant-skega leva. Med šapami je zelo strmo stopnišče, ki je nekdanj vodilo v levje žrelo in to je bil vhod v trdnjavo — dvorec. Toda vse to je sčasoma izginilo.

Trdnjava Sigriva, kar dobesedno pomeni »levje žrelo«, je bila prestolnica nekega sinhalškega kralja v 5. stoletju naše dobe. Tudi na drugih mestih so s'abše ohranjene freske mnogo starejšega datuma, iz 2. stoletja pred našo dobo. Tu smo torej na področju,

kjer je v davnih časih, v časih veličine rimskega cesarstva v Evropi in na Sredozemlju, cvetela visoka kultura. Freske, ki smo jih videli, so tako po risbi, kakor tudi po barvi presenetljive zaradi svoje popolnosti. Tu je slikarstvo daljnje preteklosti doseglo enega izmed svojih vrhuncev.

Kako to? Tako visoka kultura je bila edinole mogoča na podlagi visoke civilizacije na trdnih materialnih temeljih. Revni ljudje na tem na pol puščaevskem ozemlju ne bi mogli ustvariti ničesar podobnega. Tu uganko bomo rešili šele v Anuradapuri, v mestu, ki je bilo stoletja prestolnica sinhalških kraljev. Doba Sigrive je v tej zgodovini samo epizoda, čeprav značilna.

Povest o Sigrivi je povest o kralju z dvema sinovima, zakonskim in nezakonskim. Zakonski se je po smrti očeta polastil prestola in izgnal svojega brata. Toda ljudstvo je bilo za zakonitega sina in zato je uzurpator pobegnil iz prestolnice in se skril pred ljudstvom v naravni trdnjavi v skali Sigrivi. Po desetih le-

Govor Koče Popovića v Poutičnem odboru Generalce skuošćine

Referendum pod nadzorstvom OZN

(Nadaljevanje s 1. strani)

Način potencirali polno upravičenost in aktualnost tega presojanja alžirskega problema s strani jugoslovanske vlade.

Mednarodna skupnost in zlasti naša organizacija morata po našem mnenju iz omenjenih dogodkov izvajati dva glavna zaključka.

1. Neoborožene množice alžirskega prebivalstva — ne nekašna politična skupina ali gibanje, temveč vse alžirsko ljudstvo — so še enkrat jasno in nedvoumno potrdile, kaj hočejo. Alžirsko ljudstvo zahteva svojo pravico do samoodločbe,

svojo pravico do nacionalne svobode in neodvisnosti, svojo pravico do vsega, kar danes že uživa ogromna večina kolonialnih narodov v Aziji in Afriki.

Organizacija OZN ima sedaj opraviti z najbolj eksplisitnim plebiscitom, z množičnim in doslednim izražanjem volje alžirskega ljudstva, ki je te dni na ulicah Alžira za ceno najtežjih žrtv izrazilo to, kar ni moglo in kar ne more v sedanjih okoliščinah izraziti na voliščih z glasovnicami.

Sestletna vojna alžirskega ljudstva pod vodstvom alžirske osvobodilne fronte in časne alžirske vlade, ter zlasti mno-

žične manifestacije alžirskega prebivalstva v zadnjih dneh, so napravile odveč vsako razpravljanje o dejanskem statusu časne vlade alžirske republike.

2. Čeprav se danes že nihče več ne upa odkrito in načelno nasprotovati pravici alžirskega ljudstva do samoodločbe, so morali včerajšnji dogodki vsem odpreti oči glede na poti in metode, s katerimi je treba to pravico uresničiti.

Kakšna pravica do samoodločbe se more uveljaviti sprčo prisotnosti in pod nadzorstvom administracije in armade, ki ji je normalna miroljubna manifestacija volje do samoodločbe

in neodvisnosti zadosten vzrok za pokol istega alžirskega prebivalstva, za čigar priznanje pravice do samoodločbe gre, in sicer v prisotnosti predsednika francoske republike.

Ako je kdo do včeraj lahko upal, da bo sama Francija v pogajanjih z zastopniki alžirskega ljudstva lahko organizirala primerne oblike, ki bi dopustile alžirskemu ljudstvu izražanje svoje pravice do samoodločbe, so to zaupanje danes za vedno uničili dogodki, ki so se odigrali na alžirskih ulicah.

Gospod predsednik! Omenjena dejstva kažejo, da ima lahko vsak formalen referendum in plebiscit v zvezi z alžirsko samoodločbo in neodvisnostjo pomen samo, ako se organizira in izvede pod mednarodnim nadzorstvom, pod nadzorstvom Organizacije ZN. Se več, vprašati se moramo, ali bo kakšno nadzorstvo učinkovito sprčo prisotnosti ogromnih francoskih oboroženih sil v Alžiriji, ki so te dni še enkrat jasno potrdile z dejanji, kaj so dejanski cilji njihove prisotnosti v Alžiriji.

Stališče jugoslovanske vlade je predvsem določeno z njenim odklanjanjem in obojanim zatekanja k vojni, terorju in nasilju kot sredstvi za ohranitev kolonialnih odnosov in predvsem s čustvi globoke simpatije za herojsko borbo alžirskega ljudstva.

Prav tako moramo upoštevati, da trpe zaradi vojne v Alžiriji stalno in v čedalje večjem obsegu mednarodni odnosi, v katerih nastajajo zaradi ne-čedaje večje napetosti in nevarnosti za mir na tem področju in po vsem svetu.

Ni potrebno niti govoriti o tem, kakšne nevarnosti za mir in varnost bi nastale zaradi vsakega razširjenja alžirskega spopada, razširjenja, ki se ne more izključiti, ako se ne odstrani vzrok teh nevarnosti.

Gospod predsednik, vsi omenjeni vidiki alžirske vlade po-

stavljajo pred XV. zasedanje Generalne skupščine OZN splošno nalogo, da konkretno in učinkovito prispeva k uresnitvi alžirskega problema in da se učinkovito in najbolj odločno zavzame v tej smeri. Ta naloga izvira iz osnovnih obveznosti OZN, določenih v njeni Ustanovni listini.

Zato moja delegacija ne meni samo, da je zahteva po referendumu v Alžiriji pod nadzorstvom OZN popolnoma upravičena, temveč tudi, da je to edina pot, ki bi peljala k uresnitvi pravice alžirskega ljudstva do samoodločbe in omogočila izražanje njegove volje o prihodnosti njegove dežele.

Zadnji dogodki v Alžiriji, prav tako pa tudi razprava v tem odboru in v tem okviru, zlasti nastop dežel Severne Afrike ter drugih afriških in azijskih držav, so jasno pokazali, koliko je ves ta problem postal kritičen in koliko zahteva brez zavlačevanja in odlašanja učinkovite sklepe in priporočila Generalne skupščine. Na tem mestu želim poudariti besede predsednika FLRJ v omenjenem govoru pred Generalno skupščino v zvezi s tem problemom:

«Ako se ne najde pot za čimprejšnjo demokratično rešitev, se implicitno legalizira sila kot sredstvo za zadušitev legitimnih stremeljenj kakega ljudstva in s tem praktično vojna splošč.

Gospod predsednik, pred odborom je načrt resolucije, ki določa, da se v čedalje večjem obsegu mednarodni odnosi, v katerih nastajajo zaradi ne-čedaje večje napetosti in nevarnosti za mir na tem področju in po vsem svetu.

Ni potrebno niti govoriti o tem, kakšne nevarnosti za mir in varnost bi nastale zaradi vsakega razširjenja alžirskega spopada, razširjenja, ki se ne more izključiti, ako se ne odstrani vzrok teh nevarnosti.

Gospod predsednik, vsi omenjeni vidiki alžirske vlade po-

Zahodna Nemčija

Kdo je Heusinger?

Zahodnonemški general Adolf Heusinger je bil pred dvema dnevi imenovan za predsednika v "Military Committee" NATO. S tem bo zahodnonemška vojska znatno okrepila svoj vpliv na NATO. — V zvezi s tem je pomembno, da si ogledamo življenjsko pot novega predsednika, da bi tako lahko sklepali o njegovi bodoči vojaški politiki.

Leta 1915 je stopil kot praporek v Wilhelmovo armado. Leta 1918 je postal oficir in je končal prvi svetovni vojni. Prestopil v vojsko tedanje nemške republike, 1931 je prišel v akademijo kot stotnik v nemški generalni štab, v kateri je ostal do 30. julija leta 1944. Leta 1940 ga je Hitler imenoval za načelnika operativnega oddelka svoje vojske. Kot tak je bil poleg v Nürnbergu obsojenih vojni zločincev med glavnimi sestavljalci merila za napad Hitlerjeve vojske na evropske narode.

Sevilne tajne vojaške listine, ki vsebujejo podrobne namere za napad na nemške sode, je podpisal Heusinger. Tako je na primer rečeno v enem dokumentu z dne 27. marca leta 1941: "Politično je

Poleg Speidla je Heusinger nekaj let med najožjimi vojaškimi svetovalci dr. Adenauerja. Januarja leta 1951 je sodeloval pri tako imenovanih nemško-zaveznikih vojaških razgovorih v Petersbergu pri Bonn, s katerih so dostavili zahodnim silam tajno spomenico o ponovni zahodnonemški oborožitvi.

Po razgovorih dr. Adenauerja in predsednika Eisenhowerja v Bad Homburgu je bil Heusinger imenovan za načelnika vojaškega oddelka v tako imenovanem Blankovem uradu. Ko je bil meseca junija leta 1955 z odredbo zveznega kanclerja Blankov urad preseljen v zvezno obrambno ministrstvo, je predlagal odbor za personalne zadeve Heusingerja kot enega izmed prvih oficirjev za generala. Svoje mesto je nastopil 1. januarja leta 1956 in je postal stalni predsednik vojaškega vodilnega sveta v vojnem ministrstvu.

Po konferenci NATO meseca maja leta 1957 je spadal Heusinger v tisti krog ljudi, ki so se odločili za atomoško oborožitev zvezne vojske. Januarja je s Straussom obiskal v Sahari poizkusni zavod za rakete in na daljavo dirigirano orožje.

Svoja stališča naziranj je očrtal v istem letu pred parlamentarnim »Hansa-Clubom«: »Mornarica mora ofenzivno prodreti v Vzhodno morje in ogroziti nasprotniku prostor pred bojiščem.« Za Srednjo Evropo je zahteval namestitev trideset NATO — divizij.

Z utemeljevanjem, da je zahodna strategija zlasti ogrožena z razvojem v Indoneziji, Indiji in Severni Afriki, je izjavil:

»Razmere v Indiji se morajo ostreje obravnavati, da ne bi tamkaj nastale velike nevarnosti.« Razen tega je za strategijo NATO odločilnega pomena, da obdrži Francija Alžirijo pod nadzorstvom.

Neposredno pred sklepom zahodnonemškega parlamenta, da se opremi zvezna vojska z atomoškim orožjem, je Heusinger leta 1958 odklonil v nekem tajnem poročilu načrt Rapackeja za ustanovitev področja v Srednji Evropi, v katerem ne bi smeli imeti atomoškega orožja. S tem je privrkal zahodnonemška generaliteta odkrito nastopila brez vednosti parlamenta.

Nemško zahtevo po atomoški oborožitvi zvezne vojske, ki so jo dolgo časa zavezniki v NATO zavračali, je utemeljeval Heusinger kot generalni inspektor zvezne vojske takole:

»Dokazali bomo svojim zaveznikom, da nismo v moderni sestavi vojske tako neumni, kakor se včasih zdimo.«

Ustanovil je »domovinsko obrambno organizacijo« in za »psihološko vojno« tako imenovani odbor — »rešite svobodo«. Z ustanovitvijo atomoške vojske NATO so Heusingerjevi načrti za sedaj vsaj zadovoljeni. Njegov vstop v vojaški odbor NATO, v katerem lahko kot stalni predsednik vseh strateških načrtovanj odločno vpliva, pa je bila krona življenjska pot človeka, ki je bil še leta 1945 v zelo resni nevarnosti, da bo prišel zaradi vojni zločinov pred zavezniško sodišče.

P. R.

ZAR Razmah visokih šol

V Združenih arabskih republikah je lani obiskovalo univerze in visoke šole 77.000 študentov. Če upoštevamo, da je leta 1925, ko je bila odprta kairska univerza, univerza v Damasku pa je bila odprta komaj dve kratki leti, obiskovalo visoke šole le 3368 študentov, še leta 1950 pa komaj 30.000, potem postane očiten neverjetni razmah visokošolskega šolanja v zadnjih desetih letih.

Kairska univerza je dober primer rasti univerz v ZAR. Leta 1925 je imela le štiri fakultete. Danes jih ima dvainajst v Kairu, podružnica iste univerze v Kartumu ima tri fakultete, poleg tega pa spada pod univerzo vrsta raziskovalnih centrov in institutov, kot Meteorološki inštitut v Helvatu, observatorij v Suez, center za raziskovanje magnetizma v Fajumu, Pomorski biološki inštitut na Rdečem morju, Oceanografski inštitut v Suezu in tako dalje.

Univerza v Aleksandriji — ustanovljena leta 1942, ima danes osem fakultet in Višjo šolo za medicinske sestre. Leta 1950 je bila v Kairu ustanovljena univerza Ein Sams, ki ima sedem fakultet in dve višji pedagoški šoli, leta 1957 pa je bila v Asutu v zgornjem Egiptu ustanovljena univerza, ki ima sedaj tri fakultete: tehniško, prirodoslovno in agronomsko. Asutsko univerzo nameravajo z leti razširiti, da bo lahko nudila študentom izobrazbo z vseh področij.

Pred dvema letoma so v Alepu, v sirijski pokrajini, odprli Visoko tehniško šolo.

Poleg tega je treba upoštevati, da so se vse fakultete v

vseh teh letih razširile po številu obravnavanih predmetov. Kot rečeno, študira danes na univerzah v ZAR nad 77.000 študentov. Število študentov se je v zadnjih desetih letih podvojilo po zaslugi večjega števila univerz, pa tudi po zaslugi znižanih šolnin; v zadnjem desetletju je država prevzela levji delež stroškov za vzdrževanje univerz. Solnine seveda še obstajajo, vendar se je izredno povečalo število štipendistov in študentov, ki so oproščeni šolnin in pristojbin za izpite.

V letih po vojni so univerze v ZAR dale okoli 8000 zdravnikov, 700 zobozdravnikov, 1700 farmacevtov, nad 1000 veterinarjev, 10.000 inženirjev, 9 tisoč agronomov in 5000 filozofov (razen umetnosti in prava). Poleg tega pa je diplomiralo nad 18.000 študentov umetnosti, 17.000 študentov prava in 15.000 študentov ekonomije.

Prav v teh številkah je videti problem, s katerim so se resno začele ukvarjati šolske oblasti. Odstotek študentov prava, ekonomije in umetnosti je mnogo prevelik in je na teh področjih že čutili brezposelnost, medtem ko na drugi stra-

ni primanjkuje strokovnjakov vseh ostalih panog visokošolskega študija. Temu primerno sedaj preusmerjajo politiko štipendiranja in razširjanja posameznih fakultet. Poleg tega skušajo zaposeliti te ljudi v službah, ki so vsaj približno primerne njihovi izobrazbi.

Značilno za novega duha na univerzah v ZAR je, da se je prav v zadnjih desetih letih izredno povečalo število študentov in sicer ne le na filozofskih fakultetah, kot je bilo včasih, ampak tudi na tako imenovanih »moških« fakultetah, kot je tehnika, medicina,

so imeli še leta 1930 komaj 17 študentk na fakulteti za umetnost, je to pac velik korak naprej, čeprav šolske oblasti tudi z današnjim sorazmerjem niso niti najmanj zadovoljne.

Glede na izredno pomanjkanje strokovnjakov, potrebnih za izvajanje gospodarskih načrtov ZAR, so nekatere univerze tudi vzele pod okrilje nižje tehniške šole za tehnike vseh strok. Ta prizadevanja, skupaj s poudarkom na študiju tako imenovanih eksaktnih ved na univerzah, bodo po mnenju šolskih strokovnjakov v naslednjem desetletju olajšala, ali celo odstranila pomanjkanje kvalificiranih ljudi.

Na koncu pa je treba poudariti tudi mednarodno vlogo univerz v ZAR. Samo v egiptovski pokrajini študira trenutno nad 5000 študentov z vsega sveta, zlasti pa iz arabskih držav.

ZADNJI DOGODKI DOMA IN PO SVETU

PREDSEDNIK TITO ABASU

BEOGRAD, 14. dec. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je prejel brzojavko predsednika časne alžirske vlade Ferhata Abasa, ki ga obvešča o hudem prelivanju krvi v mestu Alžiru in drugih mestih, v katerih hudo trpi civilno alžirsko prebivalstvo. Ministrski predsednik Abas apelira v svoji brzojavki, naj predsednik Tito napravi potrebne korake, da bi se končalo nadaljnje trpljenje alžirskega ljudstva.

V odgovoru predsednika Tita na to brzojavko je rečeno:

»Potrjujem prejem brzojavke, ki mi jo je poslala Vaša ekselencija v zvezi s hudim prelivanjem krvi v alžirskih mestih, zlasti v mestu Alžiru, do katerega je prišlo zaradi akcije francoskih kolonialistov in intervencije francoskih čet.

Ti tragični dogodki, ki so izzvali naše ogorčenje in globoko sočustvanje, so potrdili, da je nujno potrebno priznati alžirskemu ljudstvu pravico do samoodločbe in da je upravičena zahteva časne alžirske vlade, da je treba v Alžiriji čimprej izvesti referendum pod nadzorstvom OZN.

V skladu z dosedanjim stališčem do problema Alžirije je naša vlada poslala navodila državnemu sekretarju za zunanje zadeve Koči Popoviću, da v sodelovanju z delegacijami drugih držav pri OZN in z delegacijo alžirske narodnoosvobodilne fronte v New Yorku napravi potrebne korake, da bi preprečili takšno prelivanje krvi in da bi bile izpolnjene upravičene težnje alžirskega naroda in zahteva časne alžirske vlade.

DRŽAVLJANSKA VOJNA V LAOSU

Bitka za Vientian

Uporniške sile generala Nosavana so prodrle v glavno mesto Laosa — Po najnovejših poročilih so vojniki kapetana Kongu Lija ponoči spet zavzele središče mesta

VIENTIAN, 14. dec. (AP). Uporniške čete generala Nosavana so včeraj prodrle v glavno mesto Laosa Vientian, kjer so se spopadle s četami kapetana Kong Lija. Pred tem se je vnel topniški dvoboj na obeh straneh reke Mekong. Po večernih bojih so Nosavanove čete, na čelu s tankom in štirimi oklepnimi vozili, zavzele središče mesta.

Skupina ameriških novinarjev v Vientianu je skupno sporočila vest, ki je davi po ameriških diplomatskih kanalih prispela v Washington in po kateri so sile kapetana Kong Lija ponoči spet zavzele središče mesta. Vse normalne zveze z laosko prestolnico so pretrgane.

Ameriški dopisniki so sporočili, da imajo Nosavanove čete po sinočnih bojih v svojih rokah velik del severne in južne čet mesta, medtem ko prihajajo okrepitve od vzhoda iz smeri Namkadina. Za zdaj ni znano, koliko je žrtve, čeprav mislijo, da jih ni mnogo. Topniški izstrelki so poskovali samo nekatera poslopja v središču.

Kinim Folsena, ki je po od-

hodu premiera Suvane Fume v Kambodžo prevzel funkcijo predsednika vlade, je sinoči zapustil svojo hišo, kakor hitro so se začeli boji v mestu, in za zdaj ni znano, kje je. Agencija PTI poroča, da je predsednik vlade DR Vietnamam Fam Van Dong postal indijskiemu premieru Nehruju pismo v zvezi z dogodki v Laosu. V pismu poziva Nehruja, naj napne vse sile, da bi prenehala intervencija tujih sil v Laosu. Prav tako je pozval Nehruja, naj podpre vlado princa Suvane Fume. Nadalje je v pismu poudaril, da je spoštovanje ženevskih sporazumov neogibno, če naj bi bil ohranjen mir v Indokini in jugovzhodni Aziji.

PARIZ IN ALŽIRIJA

Nemir in negotovost

PARIZ, 14. dec. (Tanjug). Pariz živi nočjo v pričakovanju. Vsi francoski krogi, ne glede na to, kako ocenjujejo dogodke v Alžiriji, so mnenja, da bosta današnji in jutrišnji dan odločilna za nadaljnjo smer de Gaullove alžirske politike. Francoski predsednik je danes sprejel premiera Debrēja, za jutri pa je napovedana seja ministrskega sveta.

Kakšne sklepe je povzel de Gaulle iz zadnjih dogodkov in kakšni so njegovi nameni? Ali se bo dosedanja alžirska politika nadaljevala? Ali bo referendum 8. januarja, ali bo odložen? Kaj bodo ukrenili proti ljudem, odgovornim za zadnje nemire? Kdaj bo de Gaulle govoril Francozom in kaj bo povedal? To so številna vprašanja, na katera iščejo odgovor tukajšnji politični krogi in komentatorji.

Včerašnje de Gaullovo izjavo, da je možna samo ena politika, kot tudi njegovo pismo Luisu Joxeu, v katerem pravi, da je nujno potrebno sodelovanje etničnih skupnosti v Alžiriji, si razlagajo kot znamenje, da de Gaulle ne bo opustil politike »alžirske Alžirije«.

Trenutno vlada v Parizu nemirno vzdušje negotovosti. Po mnenju političnih opazovalcev je zdaj bolj kot kdaj koli prej vse odvisno od tega, kakšno smer bo v prihodnje ubrala vlada v alžirski politiki. Čeprav prevladuje mnenje, da de Gaulle ne bo opustil načrta o referendumu, so številni politični krogi za to, da bi ga odložili.

Posvetovanje mladine iz srbskih vasi

Beograd, 14. dec. (Tanjug). Na delavski univerzi »Djuro Salaj« v Beogradu se je začelo danes popoldne prvo republiško srečanje mladih kmetijskih proizvajalcev, tehnikov, inženirjev ter prostornih in kulturnih delavcev iz srbskih vasi. Cilj tega tridnevnega srečanja mladine iz srbskih vasi je spoznati naloge mladine v izpolnjevanju novega petletnega plana kmetijskega razvoja Srbije, v izboljšanju kulturne ravni na vasi in v ustvarjanju boljših pogojev za strokovno usposabljanje in zdravstveno izobraževanje.

Začasni upravni odbor

Ljubljana, 14. decembra. — Na današnjem posvetu, ki sta ga sklicala Okrajni odbor SZDL Ljubljana in Zveza inženirjev in tehnikov LRS so izvolili začasni operativni upravni odbor Okrajnega društva inženirjev in tehnikov v Ljubljani z nalogo, da pripravi v enem letu ustanovni občni zbor društva. Za ta ukrep so se odločili zato, da bi Okrajno društvo inženirjev in tehnikov čimprej začelo in da bi lahko koordiniralo delo občinskih društev in jim pomagalo pri njihovem delu. Na posvetu, ki je imel vlogo plenuma, so sprejeli tudi začasna pravila društva, ki naj veljajo do občne zbornice.

Titograjsko gledališče gostuje v Sarajevu

Sarajevo, 14. dec. (Tanjug). Narodno gledališče iz Titograđa uprizaro nočjo v Sarajevu reprizo dramatizacije Njegoševega »Gorskega venca«. Premiero »Gorskega venca« je uprizarilo to gledališče v Zagrebu ob proslavi stoletnice Hrvatskega narodnega gledališča.

Adolf Heusinger

posebno važno, da se udarec proti Jugoslaviji izvaja z neposredno ostrožjo in da se njeno vojaško uničenje izvede uspešno.

Leta 1943 je bil Heusinger imenovan za generalmajoranta. Ker je spadal v najbližjo Hitlerjevo okolico, je bil na dan alžirskega atentata 20. julija leta 1944 v Hitlerjevem glavem stanu, ne da bi bil količnik udeležen pri pripravah na prevrat. Med zasliševanjem pred ljudskim sodiščem, ki je večino pri prevratu udeleženi oficirjev obsodilo na smrt, je Heusinger v svojih izpovedih celo obremenoval odoščence. Zato je ostal nedotaknjen in je dočkal konec vojne mirno v srednjememskem posorju Harzu.

ih, ki jih je preživel v Južni Indiji, se je zakoniti sin vrnil z indijsko brzokono tamniško vojsko in ob skali Sigirije je prišlo do odločilne bitke. Zmagoval je utrpelator. Toda pred koncem tretjega dne bitke je na čelu svoje vojske zašel v močvirje in se je moral vrniti, da bi močvirje obšel. To vrnitev je njegova vojska imela za beg, polastil se je je še preplah in zmagal je zakoniti sin.

Ta pripovedka je nekam nezanesljiva. Bogastvo kralja Sigirije in njegov smisel za umetnost pričata o veličini njegove dobe. Vztrajnost njegove vojske pa dokazuje, da njegovo ljudstvo ni bilo toliko profi njemu in za zakonitega sina. Temu je bila potrebna tuja vojska, da bi se vrnil na prestol! Ali si ni morda te pripovedke izmislilo oziroma popravilo plemstvo in ali ni bil dejanski kralj Sigirije — sin suznje — ljudski kralj?

To domnevo predlagam boduemo celjskemu režiserju zgodovinskega filma ali avtorju zgodovinskega romana o Sigiriji.

Zopet avtomobil, cesta skozi

Zgovorne številke

V 28 šolah več kot 7.000 novih študentov

Vpis v letošnji I. letnik na visokih in višjih šolah se v marsikateri razlikuje od lanskega, najbolj pa po številu vpisanih študentov. Tako je bilo lani v prvi letnik vpisanih 4098 študentov, letos pa po podatkih, ki so nam bili na razpolago, okrog 7400, to je malo manj kot dvakrat toliko. Oglejmo si nekoliko podrobneje te številke, ki so jih na šolah pravkar šele sesteli, in skušajmo pokazati vsaj nekatere značilnosti letošnjega vpisa v prvi letnik.

V zvezi s tem, da nam za vse stroke naše dejavnosti znatno primanjkuje usposobljenih strokovnjakov in da bo že v bližnji prihodnosti ta primanjkljaj še bolj občuten, smo morali vrata višjih in visokih šol odpreti bolj na široko, kot so bila odprta doslej. Kot rezultat te želje je bil na stanek vrste novih višjih šol v Mariboru, Ljubljani in Piranu. V sami organizaciji študija pa je vplivala na povečano število sprostitev vpisa na te šole, tako da je bil vpis neomejen.

Tako smo dobili letos naslednje šole s temle številom študentov v prvem letniku: v Mariboru na višji stomatološki šoli študira 172, na višji pravnici 269, na višji tehniški 1105, na višji komercialni 525 in na višji agronomski šoli 251 študentov. V piranski višji pomorski šoli je vpisanih v prvi letnik 55, na

višji gospodinjstvi šoli v Grobljah 33 in na višji upravni šoli v Skofljici pri Ljubljani 130 študentov. Ostale šole pa so v Ljubljani. Na višji železničarski jih je 38, na višji šoli za rentgenske delavce 34, na višji šoli za fizioterapevte 44, na višji šoli za medicinske sestredce 62, na višji pedagoški šoli nekaj nad 500, na višji šoli za socialne delavce 111, na politični šoli pa letos še ni študentov za višjo stopnjo. Med ljubljanskimi akademijami je na prvem mestu glasbena akademija s 60, za njo pa sta akademija za igralno umetnost z 22 in akademija za upodabljajočo umetnost s 16 študenti. V prvi letnik prve stopnje študija na univerzi se je vpisalo po naših podatkih 3886 študentov, in sicer takole: na fakulteto za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo 306, na fakulteto za splošno medicino in stomatologijo 363, na pravno 530, na ekonomsko 385, na elektrotehniško 359, na strojniško 434 (skupno s študenti v kopskem centru za izredni študij), na fakulteto za agronomijo, gozdarstvo, veterinarstvo in biologijo 339, na filozofsko fakulteto 482, na fakulteto za naravoslovje in tehnologijo 697 in na visoko šolo za telesno vzgojo 49 študentov. Če primerjamo število v prvi letnik vpisanih študentov s številom vseh študentov na teh šolah v Sloveniji, vidimo, da jih je v prvem nad polovico.

Vseh je nekaj nad 13.000, v prvem letniku pa, kot smo omenili, okrog 7.400.

Zanimiv je seštev slušateljev v tri osnovne skupine, to je v skupino za tehniške stroke, dalje na biološke in medicinske stroke ter stroke s področja družbenih in pedagoških ved. Pokaže nam, da je letos šlo na visoke in višje šole v Sloveniji najmanj mladih ljudi študirati biološke in medicinske vede (okrog 1.200), dosti več pa tehniške (okrog 3.000) ter družbene in pedagoške (okrog 3.100). Nasprotno pa primerjava z lanskoletnim vpisom v prvi letnik pokaže, da se je sorazmerno najbolj, in to skoraj trikrat, povečal vpis na šole za usposabljanje v bioloških in medicinskih strokah. Na tehniških se je povečal nekaj nad dvakrat, na šolah za družbene in pedagoške vede pa približno 1,3-krat.

Na letošnji povečan vpis v prvi letnik visokih in višjih šol pa je, razen povečanja števila šol in pa neomejenega vpisa v te šole, vplivala še neka izredno pomembna novost v našem visokošolskem študiju, to je takojimenovani izredni študij. Število takih študentov je pri lanskem vpisu v prvi letnik doseglo številko 1.313, letos pa se je dvignilo precej nad 3.300 in se je približalo polovici vseh novovpisanih študentov. Zanimivo je, da je število izrednih slušateljev na ljubljanski višji pedagoški šoli in na pravni fakulteti ter na večini mariborskih šol precej preseglo polovico vseh novovpisanih in je torej precej večje, kot je število rednih slušateljev. Nasprotno pa na

primer na fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo in na fakulteti za splošno medicino in stomatologijo, na akademijah ter železničarski in pomorski šoli niso vpisali nobenega izrednega študenta.

Se ena stvar je zelo značilna pri letošnjem vpisu. Doslej smo ob vpisu na visoke šole v naši republiki bili že kar navajeni misliti le na univerzo v Ljubljani, ker so bile druge šole višje stopnje glede na število svojih študentov precej v ozadju. Letos pa se je to zelo spremenilo in se je vpis na fakultete ljubljanske univerze skoraj izravnal z vpisom na drugih šolah višje stopnje. To pa kaže na to, da smo poleg univerze že dobili vrsto po številu študentov enakovrednih šol in da bodo morali zato tudi naši zapiski o teh podatkih v prihodnje biti drugačni, kot so bili doslej. Janko Svetina

Počastitev izumitelja

Ze sto let zro s tega avtoportreta na nas oči Janeza Avguščina Puharja iz Kranja (1814 - 1864), pa se ga tako redko spominimo. Med našimi slavnimi rojaki je in na diplomu, ki mu jo je 17. junija 1852 v Parizu podelila Académie nationale, agricole, manufacturière et commerciale ob proglasitvi za svojega častnega člana, piše da si jo je zaslužil kot »inventeur de photographie sur verre«. Izumitelj fotografije na stekleni plošči! Svoj izum je objavil picla tri leta po tem, ko so ljudem uspele prve foto-

grafije na posrebrene kovinske plošče. Danes pa se ga literaturno skoraj ne spominja in svet ga ne priznava. To najbrž skromnega moža ne bi motilo, saj si je znal svoj življenjski mir že tedaj poiskati v običajnih akvarelih in prijetnih pesmicah - le kdo se ve, da je ponarodela »Vigred se povrne« Puharjeva »Otočnica«? In vendar ga povsem le nismo pozabili - kranjski fotoklub mu bo 16. decembra ob svoji pedesetletnici odkril spominsko ploščo.

Zagrebske razstave

V zadnjem času sta bili v Zagrebu oziroma v Beogradu odprti dve recipročni razstavi. V umetniškem paviljonu na Malem Kalemegdanu je razstavilo svoja novejša dela 51 pripadnikov mlajše generacije zagrebskega ULUH. Zagrebu pa štirideset beograjskih slikarjev in trinajst kiparjev. V obeh primerih gre v glavnem za revijalno razstavo, kajti večji del umetnikov je zastopan z enim delom, le posamezni z dvema ali največ tremi. Med beograjskimi razstavljalci v Zagrebu je le nekaj zastopnikov starejšega rodu (Nikola Bešević, Kostja Hakman, kipar Zar'n), sicer prevladuje povojna generacija. Razstava je prirejena v

Umetniškem paviljonu na Zrinjevcu.

V Gradski galeriji v Gornjem gradu so te dni odprli retrospektivo slikarja Jurija Plančiča, ki je mlad umrl pred tridesetimi leti. Razstavljena so olja, risbe in akvareli. Razstava, ki jo prireja Splitska galerija umetnin, je v nekaj mesecih obšla že več naših kulturnih središč (Beograd, Ljubljana, Dubrovnik). Škoda, da ni bilo mogoče dobiti iz inozemstva vrste pomembnih Plančičevih slik, ki bi dopolnile podobo tega pomembnega slikarja. Plančič je namreč najtežje slikal v času, ko je živel v Parizu, kjer je ostalo precej njegovih platen.

miji v Osaki. L. 1952 je prišel v Evropo, v Pariz in se tam stalno naselil. Doslej je že enajstkrat samostojno razstavil in osemkrat sodeloval na skupinskih razstavah.

Kumi Sugai je eden med ne ravno redkimi japonskimi umetniki, ki so po prelomu z umetniško tradicijo stare Japonske uprli oči na Zahod, v Evropo. Zato ni čudno, da je danes v domovini manj znan.

Po dveh letih je spet razstavil svoja dela Petar Simaga, in sicer v salonu Likum. Občinstvu se je predstavil s šestnajstimi akvareli in dvajsetimi risbami, ki so zvečine nastale v zadnjih dveh letih. Blizka mu je socialna tematika, je pa tudi izvrstno opazovalec narave.

V Kabinetu grafike Jugoslovanske akademije na Zrinjevcu je te dni razstavljena stara nizozemska in flamska grafika. Gre za prvi del razstave. Razstavljene umetnine so iz fundusa same Akademije, vsega skupaj 49 listov iz 16. in 17. stoletja (van Leyden, Cornelis Cort, Jacob Matham, Pieter van der Heyden itd.). T. P.

Posvetovanje o štipendiranju v ljubljanskem okraju

»Sošolec ima večjo štipendijo«

Marsikdaj je slišati tak očitak na občini, ko pride mlad dijak ali študent na razgovor k članu občinske komisije za podeljevanje štipendij. Na posvetovanju s predstavniki občinskih komisij v ljubljanskem okraju, ki ga je sklical predvčerajšnjim v Ljubljani okrajna komisija za podeljevanje štipendij, so ugotovili, da je ta očitak upravičen. Saj daje na primer občinska komisija za podeljevanje štipendij v Zagorju štipendije v višini največ do 6000 din za študente višjih šol, povprečna štipendija v tej občini pa je celo 4200 din. Drugod pa so primeri, tako v Ljubljani, da podjetja, ki štipendirajo svoje ljudi, hočejo dati štipendije v višini 15.000 din ali pa še večje.

Na sestanku pa so povedali

udeleženci še nekatere druge stvari. V vrhniški občini prvi na primer Komunalna banka, da ne more štipendirati dijakov in študentov prej kot v zadnjih dveh letih šolanja (kakor se bo mlad človek prirnil od predzadnjega letnika, zanje občinski komisij v ljubljanskem okraju, ki ga je sklical predvčerajšnjim v Ljubljani okrajna komisija za podeljevanje štipendij, so ugotovili, da je ta očitak upravičen. Saj daje na primer občinska komisija za podeljevanje štipendij v Zagorju štipendije v višini največ do 6000 din za študente višjih šol, povprečna štipendija v tej občini pa je celo 4200 din. Drugod pa so primeri, tako v Ljubljani, da podjetja, ki štipendirajo svoje ljudi, hočejo dati štipendije v višini 15.000 din ali pa še večje.

predpisih določene. Občinska komisija za štipendije v Ribnici sklepa s štipendisti pogodbe, v katerih ni n. pr. niti navedena šola, ki jo dijak obiskuje. In dalje: okrajni komisiji ni uspelo dobiti niti seznama vseh štipendistov v okraju, katere štipendirajo podjetja. Značilno je, da takih seznamov niso mogle dobiti vse občine. Dalje so neke n. pr. morali dati višjo štipendijo, kot pa dovoljuje predpis, ker so stroški v internatu tako veliki. V občini Ljubljana-Center so ugotovili, da mnogi in še kje druge se niso odzvali na razpisane štipendije, tako da jih za posamezne stroške niti podeliti niso mogli. Drugod, n. pr. v Hrastniku, pa je bilo kandidatov preveč. V občini Polje n. pr. niso vedeli, da podjetja morejo dati tudi večje štipendije, kot pa so po

To so sicer le izjemni primeri ob vrsti uspehov in prizadevanj, ki jih nismo omenjali, kažejo pa vendarle, da smo še precej daleč od načrtne urejanja štipendiranja. To se kaže tudi v tem, da se še mnogokje pristojni organi za podeljevanje štipend. zadovoljujejo s tem, da registrirajo statistično poročilo šole, ki jo obiskuje štipendist, za tesnejšo povezavo z mladim človekom, ki mu dajejo štipendijo, pa ponavadi nimajo časa, ali pa še sodojo, da ni potrebno.

Na omenjenem sestanku so sklenili, da bodo te stvari in še druge skušali čim bolj odpraviti, kjer so in kolikor jih je. Predvsem pa bodo skušali dvigniti štipendije kar najbližje dopustni meri, to je za srednje šole do 6000 din, za višje pa do 8000 din, hkrati pa bodo poskušali doseči, da se bodo tudi podjetja ravnala po teh predpisih. Zedinili so se tudi, da bodo posebno dobre dijake in študente za uspehe pri študiju še posebej nagrajevali, kot to že delajo n. pr. na Vrhniki in v Ljubljani. Občinske komisije za podeljevanje štipendij bodo imele tesnejše stike s štipendisti, kajti le tako vzajemno delo more dati zelen uspeh. Take sestanke po-

Tone Potokar

Gustav Krklec

Krklečevo »Nočno iverje«

Pred nami je tretja knjiga literarno-publicističnih zapiskov znane hrvaškega pesnika. (Vsi ti članki so že izšli v periodičnem tisku, zvečine v dnevnem časopisu.) Tako je Krklec pri »Zori« izdal »Lica in krajolike« (1954) in dve leti kasneje pri založbi »IBI« »Pismo Martina Lipnjaka iz provincije«. In po nekaj letih je sedaj zbral za nekako 250 strani podobnega gradiva in ga tiskal v knjižni obliki (Izdavački zavod Jugoslovanske akademije).

Morda ne bo odveč, če na kratko razložimo naslov najnovejše Krklečeve knjige. Avtor ima navado pisati izključno po noči, v popolnem miru. In ker gre za drobne, nekaj strani obsegajoče zapiske, jih je poimenoval »Nočne iverje«. Na vse mogoče vrziti naletimo. Na potopisne zapiske, reportaže v dobrem smislu, na osmrtnice, aubade, pamlfete, usakršnega

kova, na komentarje posameznih umetniških del ali osebnosti, največ s področja literature in likovne umetnosti. Krklečevo pero spada med najduhovitejša peresa pri nas, kar zadeva takole priročno in literarno zaodeto pisanje. Njegovi članki te vrste, ki so pisani za široko občinstvo, imajo namreč izjemno širok krog bralcev. Dogajalo se je pred leti, da je večernik, ki je tiskal redno ob sobotah njegova pisma Martina Lipnjaka, prav zaradi tega izhajal v vedno večji nakladi.

Sedanja knjiga obsega 48 talcih esejističnih zapiskov o najrazličnejših problemih, dogodkih, pripetljajih s področja kulturnega življenja sploh, posebej se literarnega doma in na tujem. Tako naletimo n. pr. na zanimive zapiske o sodobnih, o Nazoru, Cesarju, Nikoli Poliču, kiparju Augustinu, o Mannu, bolgarskem knjižničarstvu (ibi: Beškova Ma-

jakovskem, Dudincevu, Camusu, Georgu Groszu, Pasternaku, Krančeviću, Rennu, Rilkeju in še o marsikem, na primer o revijah, o psevdonimih, o esejistiki, pravopisu in podobno. Trije zapiski bi podrobneje zanimali Slovence, tisti o Trstu (»Trst pred nosom«), o esejistiki Filipa Kalana in intervju z Ivanom Bratkom (»Književna kronika nevremana«).

Knjiga pomeni prijetno, neutrudljivo, včasih za zahtevnejšega bralca morda celo prelahko branje. Vendar je takle način pisanja, ki ni lahek (to mi je priznal tudi sam Krklec) dobra pot, da se tudi širši krog bralcev pridobi za umetniško in kulturno problematiko in mimogrede šola. Kako široko je vse zajeto, dokazuje register imen, ki ima 18 stolpcev, in v katerem najdemo tudi nad dvesto slovenskih imen.

Kumi Sugai: Vijoličasto (litografija)

Kumi Sugai v Mali galeriji: Ideogramska govorica umetnosti

V pester mozaik sodobnega svetovnega likovnega življenja in ustvarjanja, ki nam ga redno posreduje, je Mala galerija pred kratkim vložila nov kamenček: razstavo grafik japonskega umetnika Kumija Sugaja.

Njegovi življenjski pisni podatki, ki so nam na razpolago, so kaj skopi: rodil se je 1919. leta v Kobe (Japonska), študiral je na umetniški Akade-

miji v Osaki. L. 1952 je prišel v Evropo, v Pariz in se tam stalno naselil. Doslej je že enajstkrat samostojno razstavil in osemkrat sodeloval na skupinskih razstavah.

Kumi Sugai je eden med ne ravno redkimi japonskimi umetniki, ki so po prelomu z umetniško tradicijo stare Japonske uprli oči na Zahod, v Evropo. Zato ni čudno, da je danes v domovini manj znan.

morda tudi manj slaven kot v Parizu in sploh na Zahodu. Novi načini izražanja, nova vsebina umetnosti in novi problemi v najširšem smislu, ki jih že pol stoletja rešuje evropsko slikarstvo, kiparstvo in grafika, so ga pritegnili bolj kot to, kar je videl v domovini.

Zato je danes njegova umetnost povsem moderna, nefigurativna, vendar ne brezpredmetna, čeprav se očesu in zmožnostim dojemanja povprečnega Evropejca takšna zdi. Veliko vloje igrajo v njegovih slikarskih snovi preprosti, nam precej tuji znaki, ki bi jih morda lahko razvozlači kot japonske pismenke, ideograme. Spremenjeni, smiselno ali namensko poenostavljeni ali dopolnjeni se vračajo ti znaki s svojo govorico v svet, iz katerega so izšli - v svet zaznav in praumetnosti.

Danes nam ti znaki v grafikah Kumija Sugaja ne pripovedujejo samo posameznih besed in pojmov, temveč predstavljajo - vključeni v svojske kompozicije in polni zabrisane tradicije japonske prečiščeno, stili in pretehtanosti ter neskončne subtilnosti in barvnem izrazu kar cel svet nekega človeka, občutljivega in samosvojega umetnika.

J. Mesesnel

STOLPEC ZA NOVE KNJIGE

MICHEL DE MONTAIGNE - ESEJI

Z devetintridesetimi zvezkami knjižne zbirke Kondor (Mladinska knjiga) se je spet razširil krog tistih temeljnih del evropske kulture, katerih do slej nismo mogli prebrati v domačem jeziku. Bogo Slopar je priredil izbor iz Montaignevih esejev in v svojem prevodu predstavil sicer v slopih, a dovolj značilnih obrih velikega misleca, ki je po besedah Stefana Zweiga »svoj najbolj notranji jaz pred svo. jim časom rešil za vse čase«. Globoka Montaigneva življenjska modrost, ki jo je oblikovalo filozofsko izročilo antike ter intimo, iskreno poznavanje samega sebe, je s svojo vodilno miselnostjo o življenjski radosti notranje svobode človeka veljavna ne le za njegov, temveč tudi za naš čas. S tehtnostjo izpovedanih misli se sklada tudi mojstrska oblika - esej, ki ga je Montaigne uvedel v literaturo in ostal njegov vzornik. Novi Kondor je s prvimi slovenskimi Montaignem vredem vsega priznanja in pozornosti.

ILKA VAŠTE - IZOBČENEC

Na pragu svoje sedemdesetletnice, katero bo praznovala prihodnje leto, je pisateljica Ilka Vašte dodala svojemu obsežnemu opusu še eno obširno in pomembno delo, biografski roman o Janezu Trdini »Izobčenec«. Roman je izdal Dolenjska založba v Novem mestu. Ilka Vašte, ki je v svojem pisanju vseskozi posegala po zgodovinskih snoveh, se je uveljavila že z biografskim romanom o Francetu Prešernu. Tudi njegova nova biografija je pisana na podoben način, plastično in živahno, z dobrim poznavanjem Trdinovega dela, življenja in časa, o čemer so ji pripovedovale poleg dokumentarnih zapiskov tudi neposredne priče, predvsem pa z veliko ljubeznijo in konstantno željo, da bi se razumevali do približala osebnosti svojega obravnavanca. Zato bodo naši bralci knjigo o svojskem novomeškem samotarju Trdini radi prebrali.

KAZIMIERZ BRANDYS - LUCIJA KRALJ

Državna založba Slovenije je v prevodu Uroša Kraighera izdala krajši roman sodobnega poljskega pisatelja Kazimierza Brandysa »Lucija Kralj«. Zanimivo delo, pisano v skopem, fragmentarnem stilu, ki spominja na odlomke iz kronike, prevzame bralca s tisto močjo, ki jo izpricuje vsako zares doživeto pisanje. Z osrednjim, že simboličnim likom proletarske poljske mater razvija v »Luciji Kralj« široka zgodovinska panorama neposrednega predvojnega obdobja, vojni let in zmeđenega povojnega časa. Odkritost in trpka prizadetost avtorjevega slikanja ljudi in razmer dajeta delu svojsko preprčiljivost.

EDMUND JACOBSON - SPOČITI SE MORATE

Svojo zbirko Popularna medicina je začela Državna založba Slovenije res pri začetku, z delom uglednega ameriškega psihologa, ki obravnava najbolj razširjeno težavo sodobnega življenja, živčno utrujenost in napetost. »Spočiti se morate« Edmunda Jacobsona je poljudno in vseskozi razumljivo pisano navodilo, kako si vsakdo pomaga sam s sprostitvijo in razumnim počitkom. Med našimi bralci bo knjiga deležna nedvomnega zanimanja. Prevedla jo je Jelena Križaj, strokovni redaktor in pisec uvoda k slovenski izdaji pa je dr. Franjo Smerdu.

NAŠA SODOBNOST - DVANAJSTA ŠTEVILKA

S to številko je revija »Naša sodobnost« zaključila svoj osemletnik. Poleg pesnikov Janeza Menarta in Nika Grafenauerja sodeluje v njej tudi Matej Bor, ki pa to pot predstavlja pod naslovom »Bil je lep dan« tri odlomke iz svojega romana Vladimir Kralj je zaključil svoje impresije iz koncentracijskega taborišča »Pred koncem«, tudi Kari Gortanec je zaključil svojo obsežnejšo prozo »Lok in letiva« in Dušan Kermavner študijo »Ludvik Gumplowicz in Slovenci«. Uvodno razmišljanje ob štiri-desetletnici koroškega plebiscita je napisal Dušan Pirjevec. V drugem delu številke so se zvrstili zapisi o aktualnih kulturnih dogodkih, zaključili razgovori o slovenskem filmu in knjižne ter gledališke ocene.

Novoletni sejem sredi Ljubljane

Ljubljana, 14. dec. — Letos si trgovine prizadevajo, da bi za novoletne praznike hude na val čim bolj omilile. Preračunali pa so, da so na »novoletna trgovina« na Gospodarskem

razstavišču premajhna razbremenitev za trgovsko mrežo v mestnem središču. Zato so se sestali predstavniki vseh ljubljanskih trgovin in groističnih podjetij ter na pobudo okrajne

trgovinske zbornice sklenili, da bodo organizirali v središču mesta velik novoletni sejem, na katerem naj bi sodelovalo čimveč podjetij. Na vsej Cankarjevi cesti in platoju pred Figovcem bodo postavili približno 130 stojnic, v katerih bodo prodajali najrazličnejše blago. Zvdušje naj bi bilo čim bolj živahno in pestro. Predvsem naj bi tu prodajala groistična podjetja, ki so oprešena maloprodajnega davka ter bodo lahko prodajala po nižjih cenah. Vendar pa bodo tudi ostala podjetja imela razne olajšave, tako da bodo lahko prodajala predmete po nižjih cenah kot v trgovini. Sejem se bo pričel 24. decembra ter bo trajal do konca leta.

A. N.

MISLINJA

V Mislinji so se dni odprli nov konfekcijski obrat podjetja »Obričnik« iz Ljubljane. Izdelovali bodo konfekcijske oblike. Za sedaj bo v obratu zaposlenih 40 ljudi. Obrat je velikega pomena predvsem za zaposlitev ženske delovne sile.

DRAVOGRAD

Organi občinskih ljudskih odborov Dravograd, Slovenj Gradec, Radlje in Ravne na Koroškem so sklenili s 1. januarjem ustanoviti skupen zavod za zaposlovanje delavcev s sedežem v Dravogradu. Za ustanovitve tega zavoda v Dravogradu so se odločili zavoljo obsežnega ozemlja in zmanjšanja stroškov poslovanja.

ŠKOFJA LOKA

Z veliko krivdajalsko akcijo na Gorenjskem so najprej začeli v Zireh, potem pa še v Škofji Loki. Železniškim in Gorenjskim, te dni pa jo bodo nadaljevali še na Jesenicah, v Bohinju in na Bledu. V vseh krajih se je prijavilo veliko število krivdajalcev. Krivdajalsko akcijo vodijo občinski odbori Rdečega križa.

Tovarna ivernatih plošč — v Nazarjih ali Celju

Čeprav je področje celjskega okraja sorazmerno bogato na gozdovih, se vendarle dojača, da lesno predelovalna podjetja včasih le nimajo dovolj surovine. Sprito takega stanja postaja predelovalna industrija bolj pozorna do izkoriščanja razpoložljivih količin lesa. No, pri tem so važni tudi lesni odpadki. Teh ni malo, a zdaj gre le večina le-teh v nič, namesto da bi jih bolj koristno izrabili.

V okraju so slednjič prišli do zaključka, da bo treba tudi znatne količine odpadnega lesa koristno predelati. Najbolj primerna za to je proizvodnja ivernatih plošč. Take tovarne v okraju ni in bi jo bilo torej treba še zgraditi. V zvezi s tem sta obe največji lesni podjetji v okraju LK »Savinja« v Celju in LI Nazarje pripravili elaborate za tovarno ivernatih plošč. Ker pa bodo v okraju zgradili le eno tovarno tovarno, bo pač treba temelji-

to pretehtati oba predloga, kar bo seve opravila strokovna komisija. Doslej še ni odločitve ali bo taka tovarna stala v Celju ali pa v Nazarjih.

F. K.

GANČANI

Na zboru volivcev v Gančanih so med drugim govorili tudi o neizkoriščenosti strojev kmetijske zadruge. V bližini je namreč KZ Belinci, ki ima tudi precej kmetijskih strojev. Predlagali so, naj bi se kmetijska zadruga Gančani združila z Zadrujo v Belincih.

CELJE

Pred približno letom dni so v Celju odprli nasproti hotela Evropa kombinirano gostinsko postojanko »Mignon«, ki je hkrati slaščičarna, zajtrkovalnica in kavarna. Ker je postala restavracija takega tipa zelo priljubljena, so se odločili, da bodo prazen lokal blizu gledališča preuredili in tako bo »Mignon« dobila prihodnje leto »sestro«.

MAKOLE

Na predlog zbora volivcev v Makolah je občinski ljudski odbor v Slovenski Bistrici sprejel odlok o krajevnem samoprispevku za zgraditev vodovoda. Sklenili so, da bo vsaka samska oseba prispevala po tisoč dinarjev, vsako gospodinjstvo pa po 3000 dinarjev. Podjetnost Makolčanov je spodbudila tudi prebivalce sosednjih naselij in so tako na zborih volivcev sklenili, da bodo s krajevnim samoprispevkom vzdrževali krajevne ceste.

PREVEČ NESREČ NA PRELAZIH

Pred dnevi je stalna služba pri TNZ imela med poročili o dnevnih nesrečah zapisano tudi tole: »Ponoči, okrog 1. ure, se je v železniško zapornico na Viču zalezel s motorjem X. c., ker ena stran- sko letos na zapornici ni bila prigrzana...«

Toda takih oziroma podobnih poročil o nesrečah na železniških prelazih je letos stalna služba pri TNZ zapisala še več. Točneje: v ljubljanskem okraju je bilo letos 25 nesreč na železniških prelazih, od tega štiri smrtno.

Oddelek za varnost prometa pri TNZ Ljubljana, ki tudi sprodi ugotavlja vzroke nesreč na železniških prelazih, je ZTP Ljubljana ne samo opozoril, da železniški prelaz na splošno niso najbolj zavarovani, temveč je tudi predlagal, kako naj bi izboljšali varnost na prelazih. Za je doslej vedno borat z umestnimi predlogi še vedno je elaborat, ker ZTP doslej ni nicesar napravilo za izboljšanje varnosti na železniških prelazih.

Oddelek za promet namreč ugotavlja, da so železniške zapornice na prelazih bolj ali manj še vedno ne take, kakršne so bile pred leti, ko promet na naših cestah še ni bilo toliko kot sedaj. Se pravi, prelazji so sicer zavarovani, vendar razni varnostni signali, namreč za promet, ne ustrezajo več. Tako na primer luči niso dovolj ali pa so slabo vidne, premalo jih je, ponekod, kjer pa pred leti celo brez prelazne niso imele zapor- nice oziroma signalov, je zdaj še vedno tako, čeprav je na njih precej prometa. Prelazi, recimo v Devovi ulici v Ljubljani, kjer sta bili letos dve smrtni nesreči, po ugotovitvi Oddeleka za varnost prometa še vedno ni zavarovan. Ta komisija pa naposled ugotavlja tudi to, da posamezni službeniki, ki upravljajo zapornice, niso vedno najbolj vestni. Tak primer je bil letos pri Ortniku, kjer je prihajajoča lokomotiva dobesedno odrezala polovico avtobusa, ki na sroče ni bil poln.

Če torej zaradi vse bolj naraščajočega prometa na cestah promet- ni organi streme, da bi bilo nesreč čimmanj, so tudi popolnoma upravičeni, da se še s posebno skrbjo zavzemajo za odpravo nesreč na

Od 14. do 18. januarja bo v veliki unijski dvorani v Ljubljani modna revija, ki jo pripravila Center za sodobno oblačenje pri Trgovinski zbornici LRS. Sodelovalo bo okrog 37 tekstilnih tovarn in podjetij iz Slovenije in ostalih republik z okrog 160 modeli. Modna revija bo dvakrat dnevno v popoldanskih in večernih urah. Toda kaj ima naša slika opraviti s temi podatki? Tudi fotograf se je nemalo začudil, ko je zagledal skupino fantov in deklet, ki se po prazni dvorani sprehajajo z deščicami na glavah. Toda pojasnili so mu, da manekini takole vadijo za »Modno revijo 1964«, z deščicami na glavah pa se privajajo na pokončno držo in enakomerno hojo.

Foto: S. Jerko

VČERAJ DANES JUTRI v Ljubljani

Zopet dvojčici

V tork sta se v Mestni porodnišnici rodila dva bratca in sestra, deklica, v Kliniki za porodništvo in ginekologijo pa trije deklici in šest dečkov. V Kliniki za porodništvo in ginekologijo je porodnica Ljubljana Dornik iz Ljubljane, Tl-tova 33, rodila dva dečka. (V. S.)

V hotelih še prostor

Polno zaseden je ednole hotel »Union«, kjer so se poleg rednih tujcev nastanili predvsem doma- či gostje. Polovico ležišča v hotelu »Bellevue« so zasedli domači gostje, ostala polovica pa je ostala danes nezasedena. V hotelu »Turist«, kjer imajo 140 ležišč, jih je ostalo večeraj dvajset praznih na ostalih pa so prenočili v večini večini domači gostje, nekaj pa je bilo tudi posameznikov iz Italije, Avstrije, ZDA ter Nem- šije. Edin ljubljanski hotel, v katerem preko vsega leta prevladujejo tujci, je hotel »Slone«. Včeraj je bilo največ Italijanov. Nemci ter Američani, nekaj pa tudi posameznikov iz Poljske, Finske, ZAR, Belgije ter Holan- dije. (V. S.)

Trolejbus jo je povozil

V tork ob 18.25 uri je šla po desni strani glavne ceste v Sent- vidu Hermina Traven, ki je z desno roko peljala dvokolo. Pri hiš šte. 2, s se je izognila luži in stopila korak na levo, v tem trenutku je pripejal za njo trolej- bus šte. 328, ki ga je vozil Mar- jan Pavlič. Zaradi premajhne razdalje zvoznik ni mogel prepre- čiti trčenja. Pri padcu je Travenova zlomila ključnico, dob- la pa je tudi pretres možganov. Odpeljali so jo v bolnišnico.

Letalo ni pristalo

Letos je Jugoslovanski aeo- rtransport uvedel letalsko zvezo z Ljubljano tudi pozimi. Vse do- stoj se letala redno prihajala in odha- jala. Včasih so imela pri odhodu zaradi megle nekoliko zamude. V tork pa zaradi slabega vremena letalo prvič v sezoni ni prišlo. Na letališču upajo, da bo v pri- hodnjih dneh letalski promet po- tekal spet normalno. (P. G.)

Pri »Alko« so praznovali

Pred dnevi je kolektiv ljubljans- ke tovarne »Alko« praznoval 10- letnico delavskega samupravlja- nja v podjetju. Ob tej priložnosti je uprava podjetja nagradila 40 uslužbencev in delavcev, ki so se nad deset let zaposlili pri pod- jetju, z zapeljanimi urami. V teh desetih letih je proizvodnja na- rasla od 640 ton v letu 1951 na letošnjih 2500 ton, po vrednosti pa od 12 milijonov na 800 milij- onov dinarjev. Zlasti je porasla proizvodnja brezalkoholnih pijač, ki jih letos izdelajo že nad 500 ton. Podjetje si tudi zelo priza- deva, da bi dvignilo življenjski nivo delavcev ter je v ta namen investiralo že velike vsote. V gradnji je dvanaest enostanovan- jskih hišic za uslužbence, ki bodo končane v prihodnjem letu. Pod- jetje bi rado razširilo tudi pro- izvodne prostore, ki so zastareli in mnogo premajhni. (A. N.)

Poljska znanstvenika v Ljubljani

Po sporazumu o zamenjavi naših in poljskih znanstvenikov, sta se dni mudila v Ljubljani dva poljska znanstvenika, predavate- lja na Inštitutu za imunologijo in eksperimentalno terapijo Univer- ze v Wrocławu profesor Stepan Slopek in docent Ludvig Nekcer. Na Mikrobiološkem inštitutu me- dicinske fakultete v Ljubljani sta predavala o dosežkih lastnih eks- perimentov iz te stroke. (V. C.)

Predavanje o jazzu

Delavska univerza v Ljubljani je bila prva predavanje, ki je bilo v Domu sindikatov. O te- mi »Kaj je jazz« je predaval Aleksander Skalč. Zanimanje za jazz glasbo je veliko, še vedno pa ni izrečena dokončna beseda o tem, kakšno mesto pripada jaz- zu v razvoju telesne vzgoje. Pod- jetje bi rado razširilo tudi pro- izvodne prostore, ki so zastareli in mnogo premajhni. (A. N.)

OB 80-LETNICI »OČETA« SLOVENSKEGA SABLJANJA RUDOLFA CVETKA

Močni sabljaški dnevi

S slavnostno akademijo v Festivalni dvorani se bodo drevi začeli sabljaški dnevi, kakršnih Ljubljana še ni videla. Ob 80-letnici »očeta« slovenskega sabljanja Rudolfa Cvetka sta namreč Sabljaška in Športna zveza Slovenije pripravili bogat spored.

Na današnji prireditvi, ki se bo začela ob 19.30, bodo po- častili slavljena Cvetka, nato pa bo nekaj ekshibicijskih bo-jev z vsemi tremi orožji. — Z otvoritvijo mednarodnega sab-ljaškega turnirja bo zaključen drevišnji spored.

Mednarodno tekmovalce se bo začelo v petek dopoldne s predtekmovanji moških s flo- retom. Pričakujejo udeležbo 48 tekmovalcev, med njimi več odličnih Poljakov in Italia- nov. Favorit št. 1 je seveda Poljak Wojda, ki je na olimpij- skih igrah v Rimu zasedel četr- to mesto. Tekmovalci bodo razdeljeni v 6 predtekmovalnih skupin, prvi štirje iz vsake pa se bodo uvrstili v naslednje kolo. V štirih skupinah bodo nato znova izločili polovico tekmovalcev, tako da se bo v dveh polfinalnih skupinah bo- rilo vsega še 12 moštrov flo-reta. Prvi štirje iz vsake sku- pine bodo dalje tekmovali v finalu, kjer pa se ne bodo bo- rili po sistemu »vsak z vsa- kim«, marveč po pokalnem na- činu. Plasma v polfinalu pa bo — in še kako — pomemben za končni vrstni red, saj se bo pr- vi tekmovalci iz vsake polfi- nalne skupine borili v prvem finalnem kolu z najslabšim iz druge, drugopoljsani pa s tret- jeplasiiranimi. Pri tem pa ne bo odločala samo ena borba, marveč bo moral vsak finalist dvakrat premagati svojega na- sprotnika.

Turnir bodo nadaljevali v soboto s tekami žensk s flo- letom in moških z mečem ter ga zaključili v nedeljo s tek- mami moških s sabljo.

Podroben spored je nasled- nji:

drevi ob 19.30 v Festivalni dvorani: slavnostna akademija: v petek ob 9. do 17. ure flo- ret, moški (predtekmovanja), ob 19. uri floret, moški (finale); v soboto ob 8. do 16. ure flo- ret, ženske in meč, moški (pred- tekovanja), ob 16. uri floret, ženske (finale), ob 22. uri meč, moški (finale) in

nedeljo ob 9. do 17. ure sablja, moški (predtekmova- nja) ter ob 19. uri sablja, mo- šk (finale) — vse tekme tur- nirja v veliki dvorani Gospo- darskega razstavišča.

Ugodna priložnost za Jugoslovane

Veliki ljubljanski mednarodni turnir bo tudi lepa priložnost za najboljše jugoslovanske sablja- če, ki si bodo skušali v bojih z od-ličnimi tujci priboriti tudi kako pomembnejšo lovoriko. Ko smo govorili z enim izmed najboljših jugoslovanskih sabljačev — Ljub- ljancem Simonom Simonijem, je bilo ob vsaki besedi čutili, da se mladi Jugoslovani tudi zaveda- jo te velike in na domačih tleh skorajda enkratne možnosti: »Tudi, ki bodo v teh dneh naši gostje, so zares odlični. To velja zlasti za Poljake, med katerimi- sat bila — in pri tem imam v mi- slih tekmovalce s floretom — Woj- da in Parulski v Rimu med naj- boljšimi. Wojdi je celo samo ne- kaj zadetkov manjkalo do bronste

kolajne. Kolikor bi bili ti mojstri v najboljši formi, seveda nimamo upati kaj posebnega. Računam pa tako: osem mest je pridržanih za finaliste. Denimo, da se bo v za- ključni boj igralo šest tujcev, kar pomeni, da bosta dve mesti še zmeraj na voljo za nas. In prav zanja se bomo potrudili z vsemi močmi.

»V katerem orožju pa imamo Jugoslovani največ možnosti za uspeh?«, smo ga še vprašali.

»Največ v floretu in meču, med- tem ko so s sabljo Poljaki v so- likšni premoči, da je to skoraj ne- verjetno.«

Sabljaški turnir ob 80-letnici Ru- dolfa Cvetka bo torej pomemben športni dogodek. Prepričani smo, da mu bo zaslužen pozornost so- svetilo tudi naše splošno občin- stvo...

Redek mož

Dne 17. novembra 1880 je v Senoždih zavekal na svet naš slavjenec, ki ga s ponosom pristojevalo med športne vete- rane

Rudolf Cvetko

Po končani študiji mu je usoda naklonila vojaško ži- njensko pot, v kateri se je med drugim še s posebno ljub-jeznostjo oklenil sabljaštva. V kratkih nekaj letih se je razvil v tako izvrstnega borca, da ga je nekdanja avstrijska arma- da dolocila med člane svojega zastopstva na stockholmski olimpiadi, kjer je s Cvetkom kot borcev zaseda drugo me- sto in prejela srebrno kolajno. To je bilo l. 1912, leto dni po- prej pa je osebo doživel naj- večji uspeh — naslova evrop- skega prvaka v sablji in floret- u s priznanjem.

Ko je nehal tekmovali, je postal učitelj in voditelj slo- venskih sabljačev (1928). V casu med obema vojnama je vzgojil številne odlične borce, ki so poželi številne zmage po domačih in tujih borilnicah. Narodnoosvobodilnemu boju se je priključil že v prvih dne- vih okupacije in deloval v znanj Hanžičevi skupini. Iz omih dob je zlasti v spominu njegov javni protest, s kate- rim sta skupno s Hanžičem od- lomila ponudbo okupatorjeve- ga komisarja Graziolijsa, naj bi dalje delovala in še naprej vežbala sabljače.

Od leta 1945 dalje se je Cvetko na novo vrnil med mladino, med katero se je kmalu uživel kot neumoren trener in vzgojitelj mladih sabljačev in ljudi v Krimu, Odrudu in nazadnje v Partizanu — Tabor.

Za številne zasluge v dolgih letih javnega udejstvovanja ga je predsednik republike ob 75- letnici odklical z redom »Za- sluge za narod« II. stopnje.

Cvetko je nedvomno najsta- rejši aktiven sabljač pri nas in daleč naokrog. Vzlic temu je še vedno nezdarno delaven ne samo kot pedagog in tre- ner, temveč tudi kot voditelj. Od leta 1948 dalje je predse- dnik Sabljaške zveze Slovenije in častni predsednik Sabljaške zveze Jugoslavije.

Za svoj častiljivi jubilej (80-letnico življenja v vključe- nima 64 leti aktivnega delova- nja v sabljaškem športu) pri- pravljajo strokovno knjigo o sab-ljanju z naslovom »Metodika sabljanja s floretom«, ki bo kmalu zaključena. Značilno za njegovo neodjenljivo voljo do dela je prav posebej, da je pred kratkim z uspehom dovr- šil bibliotekarski tečaj pri Univerzitetni knjižnici, da bi se seznanil z zadnjimi prido- bitimi še s tega delovnega področja.

Redek mož, ki mu je sojena tako dolga in plodna življenj- ska pot!

Š a h

Ljubljana — Na gostovanju po Sloveniji je velemojster Bora Ivkov odigral večeraj si- multanko z izbrano ekipo ljub- ljanske garnizije. Velemojster je dobil 28 partij, 7 jih je re- zimiral, izgubil pa je eno.

Moskva — Na prvenstvu SZ, ki bo v dneh od 5. januarja do 7. februarja, bo sodelovalo 20 najboljših domačih šahistov, razen Botvinnika in Talja, ki se pripravljata za povratni dvoboj. Med udeleženci je 10 velemojstrov. Prvenstvo bo hkrati tudi conski turnir FIDE, saj bodo 4 najboljšje plasirani lahko sodelovali na medicinskem turnirju. Za po- glavitne favorite sodijo Smi- slov, Korčoj in Petrosjan.

Avstrijski rokometišči za Ljubljano

DUNAJ, 14. dec. — Rokometna zveza Avstrije je dolocila nasled- nje igralce, ki bodo nastopili v Ljubljani proti izbrani moštva Jugoslavije Digusa, Ledoterja, Piffa, Grassa, Reimsta, Wein- happia, Golla, Winterja, Matyja, Pichlerja in Radostija. V šestki ekipi bodo nastopile Kmetelj, Vedec, Mischitz, Rudler, Goss- singer, Wagner, Hlavak, Essig, Haffer, Wilfert in Fleischbach.

Ob življenjskem in športnem jubileju sabljača-mojstra Rudolfa Cvetka, je Sabljaška zveza Slovenije mično opremila izložbo trgovine Slovenija-Sport s pokali in kolajnami, ki si jih je jubilar pridobil v 64-letni športni karieri

MNOGO NOVIH POBUD V MOSTAH

Na plenarnem sejanju občins- ke zveze za telesno vzgojo v Mo- stah so v glavni razpravi o čimtesnejšem sodelovanju med Partizanom, Slovanom in med sin- dikalnimi aktivi. Med novimi po- budami velja omeniti nadaljnje predloge za razvoj telesne vzgoje z nsmlo, zlasti pa je treba priče- ti z nsmlo športom, ki v Mostah še ni pognal niti prvih korenin.

V ostale pa prirejal za dobro vpejane športne panoge razne te- čajje, iz katerih prihaja koristen vaditeljski kader. Občina bo skr- bela za nove investicije (kopali- šče), ustrezne deleže pa bodo pri- spevala tudi podjetja.

V nadaljnjem so proučili načrt tekmovalcev med občinskimi re- prezentacijami v letu 1961, ki naj bi bilo prirejeno že v vseh športnih panogah. Zaključne borbe naj bi bile na dan mladost.

Po uspehi prireditvi »Razgovor s športniki« so pripravili tudi na- gradno tekmovalstvo »Spoznavajmo šport in telesno vzgojo doma in po svetu«, ki naj bi bilo v treh

težavnostnih stopnjah. Zaključna prireditve bo konec meseca janua- rja v kinu »Triglav«.

-E-

Obvestilo

Odbor za invalidsko te- lesno vzgojo in vadbo pri Partizanu Slovenije vabi vse voj. vojne invalide, miron- dobne invalide, invalide dela in invalide od rojstva, ne glede na invalidnost, ki redni tedenski vadbi — pla- vanju, telovadbi, športnem igram itd., — ki je pod stro- kovnim vodstvom vsak pe- tek ob 17. do 20. ure v ba- zenu in telovadnici Zavoda za rehabilitacijo invalidov, Linhartova c 51. Zlasti va- bljeni so tisti, ki sodijo, da spričo težje invalidnosti ni- so sposobni za gojitve športa. Kot opazovalci se bodo lahko prepričali, da je mogoče s sodobnimi špor- to-medicinskimi prijem- i koristno krepiti kondicijo tudi najtežjim invalidom.

Odbor

NOVO POTUJEM

Moskva — V prijateljskem bok- sarskem srečanju reprezentanc Sovetske zveze in Zahodne Nem- šije so zmagali domači z nič manj ko 16:4. Presenečenje re- prezentacij v borbi zmagala Nemca Ra- scherja v borbi z olimpijskim zmagovalcem v bantamski kate- goriji Grigorijevim.

KRUŠIK

OBVESČA
da bo od 15. do 31. decembra
SKLEPANJE POGODB

za naslednje proizvode:

vodovodne in sanitarne
armature
rudarske varnostne svetilke
in opremo
nikelj-kadmijev jeklene
akumulatorje
lovške patrone in lovške
ter rudarske
vžigalne kapice
pomožne motorje za kolesa

»KRUŠIK« - VALJEVO, Telefon 24-71

ZAMENJAMO
tovorni avto TAM

3 tone, brezhiben in re-
gistriran — za POLTO-
VORNI AVTO

PRODAMO
5 ton brezšivnih
cevi

različnih dimenzij
PODJETJE

SGP »TEHNOGRAD« -
LJUBLJANA,
Kolezijska ulica št. 4
10983

Oglašujte v **DELU**

Vsem sorodnikom in znancem
sporočamo žalostno vest, da nas
je po dolgi in mučni bolezni za
vedno zapustila naša ljuba mama,
žena, ljuba mama, zlata stara ma-
ma, sestra, teta in tašča
MARIJA JANZEKOVIČ
rojena VAH
gosposničarka v Smarjeti
Pogreb drage pokojnice bo v če-
trtek, ob 14.30 izpred hiše žalosti
v Smarjeti na pokopališču Vojnik.
Zalujoči: mož Franc, hčerka Mi-
ra por. Krempus, sin Franko, zet
Mirko, vnuk Mirček in ostalo so-
rodstvo.
Smarjeta, Celje, Zagreb, Maribor,
Buče, dne 13. decembra 1960.

RADIO-TELEVIZIJA BEOGRAD
razpisuje NATEČAJ
KONCERTNE ZABAVNE GLASBE

Namen natečaja je stvarjalnost višjih oblik zabavne
glasbe. Priporočljiva je uporaba zahtevnejših oblik naj-
različnejših izvajalskih ansamblov — prav do velikega
orkestra s korom in solisti — in sodoben način orkestri-
ranja.

Namen natečaja je, da bi dobili koncertno zabavno
glasbo ustreznih glasbenih kvalitet (podobno kompozitor-
jema Gerschwinu — Rapsodija v modrem — in Koutsu
— Rapsodija za saksofon, itd.).

Dela pošljite do vključno 15. februarja 1961. leta.
Natečaja se lahko udeležijo vsi državljani FLRJ.
Izbira oblike in instrumentacije sta popolnoma svo-
bodni. — Besedilo mora biti zabavno in vedro in mora
biti na umetniški višini, izbira teme je prosta.

Poslana dela bo pregledala strokovna komisija, katero
bo določila Radio-televizija Beograd.

Za natečaj morate poslati partituro in po možnosti
tudi klavirski izvleček.

Dela, katera bo žirija izbrala, bodo izvajali na javnem
koncertu RTB.

Avtorji izvajanih del bodo prejeli 20.000 dinarjev.

Žirija Radio-televizije Beograd bo podelila za naj-
boljša dela tudi tri nagrade: prvo — 300.000 din, drugo
— 150.000 din in tretjo — 100.000 din.

Dela morate poslati na naslov:
RADIO-TELEVIZIJA BEOGRAD — z oznako za nate-
čaj »VEČERI ZABAVNE GLASBE« — BEOGRAD, Hilen-
darska št. 2.

Vsa pojasnila glede natečaja lahko dobite po telefonu
številka 20-122, interno 82.

RADIO-TELEVIZIJA BEOGRAD
11131

DELOVNI KOLEKTIV, UPRAVA IN SINDIKALNA
PODRUŽNICA KGS MALA LOKA

sporočajo žalostno vest, da je tragično preminil
naš dolgoletni sodelavec, tovariš

JOŽE KLEMENČIČ

Vestnega in poštenega tovariša bomo ohranili
v trajnem spominu.

DELOVNI KOLEKTIV, UPRAVA IN SINDIKALNA
PODRUŽNICA KGS MALA LOKA

Po kratki bolezni nas je zapustila najina predobra, nepo-
zabna mami oz. naša ljubljena babica, sestra, tašča, teta in
svakinja.

Marta Jošt, vd. Praprotnik,
rojena SCHWINGER — vdova profesorja

Pogreb bo v četrtek, 15. decembra 1960 ob 16.30 uri iz
Franciškovne mrliške vežice na pokopališču na Zalah.
V globoki žalosti: Mary por. Sikošek hčerka, ing. Boris
Praprotnik sin, ing. Dušan Sikošek zet, Tanja roj. Kenda
hči, Majda, Duško in Tomažek vnuki, družine Schwinger.
Zalujoči: Dedek in ostalo sorodstvo.

Ljubljana, Jesenice, Oberwart, Graz, Lokev, dne 14. de-
cembra 1960.

KOMISIJA ZA SPREJEMANJE IN ODPUSCANJE
DELAVCEV IN USLUŽBENCEV PRI
SPLOŠNEM GRADBENEM PODJETJU

»ZIDAR« — KOČEVJE

razpisuje natečaj za izpopolnitev delovnega mesta za

glavnega inženirja

Pogoji: Gradbena fakulteta s 4 leti prakse.

Plača po tarifnem pravilniku, družinsko stanovanje je
zagotovljeno.

Ponudbe z obširnimi življenjepisom, zlasti s podatki
o dosedanjem delu in strokovni usposobljenosti, pošljite
tajništvu podjetja do 15. februarja 1961.

11162

ŽELEZARNA RAVNE

RAVNE NA KOROŠKEM

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

direktorja analitsko-planskega oddelka

pogoj: diplomirani ekonomist z večletno prakso na
vodilnih delovnih mestih

glavnega analitika

pogoj: metalurški ali strojni inženir z nekajletno prakso

pomočnika glavnega analitika

pogoj: diplomirani ekonomist z nekaj let prakse

analitika

pogoj: diplomirani ekonomist z nekaj let prakse

vodje konstrukcijskega biroja

pogoj: strojni inženir z večletno prakso

asistenta obratovodje livarne

pogoj: metalurški inženir z nekaj let prakse

Zaradi večjih rekonstrukcij in uvajanja novih tehnoloških
postopkov v proizvodnji potrebuje naše podjetje še:

več metalurških inženirjev in tehnikov

več strojnih inženirjev in tehnikov

več diplomiranih ekonomistov in absol-

ventov ekonomske srednje šole

Zaželeni so kandidati z določeno prakso.

Kandidati naj vložijo prošnje na personalni oddelku pod-
jetja, kjer bodo prejeli vse ostale potrebne informacije.

ŽELEZARNA RAVNE

11113

ZAHVALA — Ob izgu-
bi našega draga očeta,
dedka, pradedka,

**JOSIPA
ZAPLATILA**

nadzor. proge v pok.

se zahvalujemo vsem, ki
o nam lajšali trpljenje z
izrazi sožalja in ki so
spremili pokojnika na po-
slednji poti. Se posebej
iskrena zahvala ZB tere-
na Stari Vodmat, tiskarni
J. Moškrič, tovarni Zmaj
in darovalcem cvetja.

Zalujoči Zaplatilovi

Ob izgubi naše drage
mame in sestre

**FRANCKE
FORTUNA**

rojene INGLIČ

se iskreno zahvalujemo
vsem, ki so jo spremlili na
njeni zadnji poti. Posebno
se zahvalujemo dr. Boja-
nu Gregorčiču, upravniku
in sestram v Predvoru
za skrbno nego med nje-
no hudo boleznijo, pev-
skemu zboru, vsem daro-
valcem vencev in cvetja
ter vsem za izraženo so-
žalje.

Zalujoči: Fortunovi, Pe-
rovškovi, Ingličevi
Gorenja vas, 14. 12. 1960.

Sporočamo sorodnikom, prijateljem in znancem, da
nas je v 80. letu starosti po kratki bolezni zapustil naš
dragi oče, stari oče

FRANC KLOPČIČ

po domače Krštinov — posestnik

Od njega se bomo poslovili v petek, dne 16. decembra,
ob 10. uri iz hiše žalosti, Spodnje Loke št. 7, na doma-
če pokopališče v Krašnji.

Zalujoči: sinova Franc in Anton, hčerka Marija in
vnučka Zvonka in Jožka ter ostalo sorodstvo
Spodnje Loke, Lukovica, Springfield, Florida (USA),
dne 14. decembra 1960.

Po dolgi in mučni bolezni nas je za vedno zapustil
naš dobri ata, svak in stric

ANTON ŽABRLE

vlakovodja

Pogreb dragega pokojnika je danes, 15. decembra 1960.
ob 15.30 iz Antonove mrliške vežice na Zalah.

Neutolažljiva žena Anica, hčerke Stjepka Jožica
in Mimica ter ostalo sorodstvo

Ljubljana, Borovnica, Maribor, Velika Greda, 13. de-
cembra 1960.

Zapustil nas je v 80. letu starosti naš ljubi dedek

IVAN ERBEŽNIK

strokovni učitelj gluhenimih v pekoju

Poslovili se bomo od njega v petek, dne 16. decembra,
ob 16. uri izpred Andrejeve mrliške vežice na Zalah.

Zalujoči: sinova Boris in Milan z družinama in
ostalo sorodstvo

Ljubljana, dne 14. decembra 1960.

Podjetje spalnih
in jedilnih vozov -
Poslovalnica Ljubljana

Telefonska številka poslo-
valnice na Titovi cesti 38.
Je od 12. decembra 1960 -
32-771. 11120

Upravni odbor
PODJETJA
elektro Koper - Koper
razpisuje
prosto delovno mesto:

VOĐJE
splošnega oddelka

Pogoji: pravna fakulteta
z večletno prakso — zaže-
lena je praksa v gospo-
darskih organizacijah. —
Plača po tarifnem pravil-
niku. Stanovanje bo zago-
tovljeno letu 1961. Nastop
službe 1. jan. 1961. Prija-
ve pošljite na naslov: Pod-
jetje Elektro-Koper, Ko-
per, Vojkovo nabrežje 10,
do 25. dec. 1960. 11166

**Industrija motornih
vozil - Novo mesto**

naproša vse voznike
avtomobilov IMV (novi in
stari DKW — Motomonta-
ža) — naj takoj sporoče
svoj natančen naslov pro-
paganjnu oddelku to-
varne. — Hkrati z na-
slovom označite reg šte-
vilko vozila. 11115

KORESPONDENT

z znanjem nemškega in francoskega jezika

dobi takoj zaposlitev pri večjem podjetju v Ljubljani.

Plača po tarifnem pravilniku.

Ponudbe z izčrpnim vsestranskim življenjepisom in
navedbo dosedanjih zaposlitev pošljite pod »Korespondent«.
11138

Kmetijsko gozdarsko posestvo
KOČEVJE

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij
razpisuje naslednja prosta delovna mesta za:

DIPLOMIRANEGA PRAVNIKA — pravna služba
podjetja

VARNOSTNEGA TEHNIKA — vodenje HTZ in
varnostne službe v podjetju

REFERENTA — vodenje osebne evidence (srednje-
šolska izobrazba)

REFERENTA — vodenje izobraževalnega centra
(višja šolska izobrazba)

REFERENTA — stanovanjske zadeve in družbeni
standard (srednješolska izobrazba)

EKONOMISTA — šef planskega oddelka

KOMERCIALISTA — delo v komercialnem oddelku
(prodaja)

AGRONOMA — vodenje živinorejske panoge

LESNOINDUSTRIJSKEGA INŽENIRJA — šef teh-
ničnega oddelka na lesni industriji

GRADBENEGA INŽENIRJA — kontrola gradbenih
kalkulacij

GRADBENEGA TEHNIKA — dela v gradbeni
operativi

REFERENTA — šef avto-parka (srednja strokovna
izobrazba)

2 ADMINISTRATIVNIH MOČI — splošna in stro-
kovna administracija (2-letna administrativna šola)

Praksa zaželena. Osební dohodek po tarifnem pravilniku
oziroma po dogovoru. — Ponudbe z opisom dosedanjega
dela izvolite poslati kadrovskeemu oddelku Uprave pod-
jetja v 15 dneh po objavi. 11160

Upravni odbor
Tovarne elektrod in ferolegur
v Šibeniku
RAZPISUJE
NATEČAJ

ZA NASLEDNJA DELOVNA MESTA

1. 5 ŠEFOV za proizvodnjo elektrod in mas
2. 4 ŠEFOV za proizvodnjo ferolegur
3. ŠEFA tehničnega urada v elektro-vdrževanju
4. ŠEFA elektro-vzdrževanja v obratu elektrod in mas
5. ŠEFA elektro-vzdrževanja v obratu ferolegur
6. ŠEFA strojnega vzdrževanja v obratu elektrod in mas
7. ŠEFA strojnega vzdrževanja v obratu ferolegur
8. ŠEFA tehnološkega laboratorija v OTK
9. ŠEFA kontrole obrata v OTK
10. ŠEFA termo službe v industrijsko-inženirskem
biroju
11. ŠEFA za plan in statistiko
12. ŠEFA za organizacijo in stimulativno nagrajevanje
13. PRAVNIKA v računovodstvu
14. OSEM ASISTENTOV za proizvodnjo v obratu
elektrod in mas
15. DESET ASISTENTOV za proizvodnjo v obratu ferolegur
16. ASISTENTA ENERGETIKA v elektro-vzdrževanju

POGOJI:

- pod 1. inženir kemije in 5 let delovnega staža
- pod 2. inženir kemije ali metalurgije in 5 let delovnega staža
- pod 3. elektroinženir in 6 let delovnega staža
- pod 4. elektroinženir in 5 let delovnega staža
- pod 5. elektroinženir in 5 let delovnega staža
- pod 6. strojni inženir in 5 let delovnega staža
- pod 7. strojni inženir in 5 let delovnega staža
- pod 8. inženir kemije in 6 let delovnega staža
- pod 9. inženir kemije in 6 let delovnega staža
- pod 10. strojni inženir in 3 leta delovnega staža
- pod 11. diplomirani ekonomist in 5 let delovnega staža
- pod 12. diplomirani ekonomist in 5 let delovnega staža
- pod 13. diplomirani pravnik in 5 let delovnega staža
- pod 14. inženir kemije in 2 leti delovnega staža ali kemotehn
in 5 let delovnega staža
- pod 15. inženir kemije ali metalurgije in 2 leti delovnega staža
ali kemotehnik (metalurg) in 5 let delovnega staža
- pod 16. elektroinženir in 2 leti delovnega staža

PLAČA PO TARIFNEM PRAVILNIKU.
PONUDBE POŠLJITE NA NASLOV TOVARNE NAJKASNEJE DO 30. DE-
CEMBRA 1960.

Upravni odbor
TVORNIC ELEKTRODA I FEROLEGURA
Šibenik

11140

Mesec je bolj okrogel kot Zemlja

»Mesec je po obliki precej bolj podoben kroglu kot pa Zemlja,« so ugotovili na pulkovski zvezdarni s pomočjo 25-centimetrskega rekraktorja. Mesec so merili takrat, ko je bila polna Luna in je vso vidno ploskev osvetljevalo Sonce.

Življenje pod ledom

Kakor piše ameriški tisk, so našli kako miljo od McMurdove ožine na Antarktiki različne oblike morskih organizmov. Sprito tega sodijo biologi, da obstaja pod ledeno odejo razvit živalski svet, in menijo, da so delno razpadle ribe, školjke in polži stari od sto do dva tisoč let. Na kraju najdbe je ledena odeja debela kakih 30 m.

Nevsakdanja tatvina

Francisco Mamani iz neke vasi v argentinski pokrajini Tucuman je prijavil na policijo, da so mu ukradli krsto, ki jo je hranil kot posteljo. Kakor je tam naveda, si je tudi Mamani kupil za prihranke krsto. Ker ni mogel nikogar osumiti, menijo, da so mu krsto ukradli med gostijo v njegovi hiši, ko se je poročila hči.

**VEDRI
SULCI**

**JURIJ
TRAMSEK
DRAGO
STRMEC**

NIKOLI NI VSEM USTREŽENO

10. Lukec in Nečje sta pošksala voziček, da so bili na mah pri bloku. »Gotovo se vama zelo mudi,« je rekla ženska. »Škoda, da ne utegneta več. Sicer bi vaju prosila, da bi mi pomagala znesti stvari na podstrešje.« — »Zakaj pa na podstrešje?« je vprašal Nečje. »No, saj ne ravno na podstrešje,« je dejala žena. »Ile podstrešno stanovanje smo do-

bili. — »Zato ga pa jaz nisem dobil!« je vzkliknil Lukec. »Jaz bi bil pa rad na vrhu!« — »Jaz pa tega nisem preveč vesela,« je rekla ženska. »No, če bi še malo utegnili... Saj bi vama plačala.« Lukec je pomežiknil Nečje. »Kam je pa treba znesti?« je vprašal. »Kar za mano počita,« je dejala ženska. Na vozičku so bile same drobnarije. »Kje so pa omare?« je vprašal Lukec. »Tistih pa ni,« je oženo rekla ženska. »Bo še manj treba prenašati,« je menil Lukec. »Fi-

cek, ti pa res vse na dobro obrneš,« je rekla ženska, Lukec je pa zagodel.

Na stopnišču je bilo polno nosačev. Fanta in ženska so hitro znosili stvari na vrh. »Imate še kaj doma?« je vprašal Nečje. Ženska je rekla nekaj boje: »Drugo bi že nekako spravila sem. Težko bo pa z otrokom, ki ne more hoditi.« — Kaj le!« je vzkliknil Lukec. »Našega ta malega sem prinesel kar pod pazduho!« Ženska ga je pogledala žalostno, tako da je Lukec skomignil, češ le kaj ji je.

Ljudje in vonjave

Modni dišeči
filmi so le
nova oblika
stare zamisli

V nekaterih kinematografih onstran oceana so posrežili občinstvu s filmi, katerih dogajanja gledalci niso spremljali le z očmi in ušesi, temveč tudi z nosovi. V skladu s prizori na filmskem platnu so se vrstile v dvorani tudi ustrezne vonjave, na primer po cvetju, prahu, morski plini itd. Tisti trenutek je pomislil ob tej modni novosti le malokateri gledalec filmske predstave, da so po posebnih cevih v rimskih gladiatorskih arenah že pred 2000 leti prihajale najrazličnejše osvežujoče vonjave in da ni »dišeči« film pravzaprav nič novega.

Sodobna znanost proučuje človeško reakcijo na različne vonjave. Dinamometer, instrument za merjenje napetosti mišic, je na primer pokazal, da določene vonjave močno vplivajo na splošno počutje človeškega organizma. Prav tako vemo iz izkušenj, da nas določen vonj nenadoma spomni že davno pozabljenega dogodka iz otroških let. In v pokus s študenti takskega univerze: prostovoljcem v hipnotičnem spanju so deset sekund držali pod nos stekleničko z močno dišečo esenco. Ko so se študenti zbudili, so pripovedovali o svojih sanjskih slikah, ki jih je bilo mogoče tako ali drugače posredno povezati z določeno vonjavo.

Po ostankih v egiptovskih grobovih in po hieroglifskih zapisih so ugotovili, da so uporabljali Egiptčani pri balzamiranju močno dišeče snovi. V šestnajstem stoletju so bile Benetke središče evropske trgovine z dišavami. Olja, dišeče smole in les so njihove ladje vozile z vseh koncev sveta ter jih prepravljale po evropskih deželah. Francozi so že v dvanajstem stoletju pridobivali dragocene parfume. Proizvodnjo so spremljale skrivnostne reči, saj je bila takratna kemija povezana z najrazličnejšimi alkimističnimi predstavami. V Angliji so v tistih časih cveteli čehi mlinarjev popra in drugih dragih začimb.

Dišave so v zgodovini spremljale tudi kaj čudna zakonska določila. Tako je na primer sprejel angleški parlament leta 1770 zakon, po katerem so visoko obdavečili pretirano uporabo parfumov in kozmetičnih sredstev, hkrati pa je določal »za dekleta, žene in vdove ne glede na stan in starost, skratka za zastopnice ženskega spola, ki bi skušale podanike njegovega kraljevskega veličanstva zapeljivati s parfumi, šminkami, dišavami, z umetnimi zobmi in lasmi, z visokimi petami in s podobnimi rečmi ter jih pripraviti celo do sklenitve zakonske zveze, enako kazeno kot za čarovnice, pod učinkom takih sredstev sklenjen zakon pa bi ne bil veljaven...« Čeprav Angležije še dolgo potem niso imele volilne pravice, so si po svojih močeh vendarle zagotovile toliko veljave, da je parlament zakon

umaknil, same pa so se spet veselo šminkale in dišavile.

Pred dve sto leti so nosili angleški zdravniki s seboj votle palice z dišavami, ki naj bi jih varovale nalezljivih bolezni. Dokler je imel človek na splošno še kaj majhno naravoslovno in zemljepisno obzorje, je spletal okoli posameznih dišav svojevrstne pravljice, na primer to, da je nekatera dišeča snovi najti v gnezdu pravilne ptice feniks.

Zivali močno reagirajo na vonjave. Tako se na primer začne sicer dobro dresiran konj živčno prestopati, če zleze tuj človek v sedlo na njegovem hrbtu. Znanost ve, da je nemiren zaradi neznanega vonja. Izredne sposobnosti pasjega smrčka pozna vsakdo, kdor je imel kdaj opraviti z najzvestejšim spremljevalcem človeka, posebno občutiljiv nos pa imajo v živalskem svetu metulji. Naravoslovci so s poskusmi dokazali, da je samica privabila metuljke celo iz daljave štirih kilometrov. Če so jo zaprli pod prozorno pokrovko, tako da je bila sicer vidna, njen značilni vonj pa se ni mogel širiti, so jo metulji zgrešili celo na nekaj deset metrov.

Sodobna industrija si pri-

zadeva, da bi preprečevala neprijetne ali škodljive vonje, na primer po izpušnih plinih iz avtomobilskih motorjev; kemija se trudi, da bi odstranila neprijeten duh raznih odpadnih voda ali gnitja or-

ganizmov. Zamisel o dišečih filmih bo torej nova le v toliko, kolikor bo dala pobudo za nadaljnje poskuse s konkretnim ciljem, odstraniti snovi, ki neprijetno dražijo nos sodobnega človeka.

WALT DISNEY PODOBE IZ NARAVE

POKLICNI PRIJEM

KAKIH 180 KVADRATNIH METROV POVRŠINE IMA VEČERICO ZASEBNO DOMOVANJE

V NJEM JE VARNA PRED KRVOČOČNO KUNO, KER POZNA VSAK KOTIČEK.

ČE PA MORA IZVEN SVJEGA DOMOVANJA SE ZMEDE IN IMA ZARES REČOČE UIDE ZASLEDOVALKI.

Distributed by King Features Syndicate. 7-5

Elektronika in šport

V leningrajskem znanstveno-raziskovalnem inštitutu za telesno kulturo delajo poskuse z radio-telemetričnimi napravami, ki sta jih izdelala Sariočev in Davidov. Naprava naj bi trenerju omogočila, da bo spremljal delovanje športnikovega organizma med treningom in lahko sproti popraviljiv vsako napako kretanj. — Z majhnim televizorjem v roki bo trener spremljal športnika in mu dajal navodila. Na primer: »Zadrži dih, sprosti mišice na levi, preveč opletas z rokami itd.«

Do nedavnega so trenerji zgolj po občutku ocenjevali sposobnosti svojih športnih varovancev. Mnogih pomanjkljivosti ni opazil niti najbolj izkušen trener, delovanje srca, dihanje in utrujenost mišic pa je bilo mogoče ugotovljati šele po treningu, torej takrat, ko je športnikov organizem že miro-

val. Fiziolog sicer lahko odgovori na mnoga trenerjeva vprašanja, na primer o hitrosti reakcije, o športnikovem živčnem sistemu itd., ne more pa natanko vedeti, kako deluje organizem med treningom.

Prav zato sta Sariočev in Davidov izdelala novo napravo. Na športnikove mišice pritrdijo drobne, skoraj neopazne elektrode, ki prenašajo živčne impulze. Živčna celica je pravzaprav drobna naprava z izmeničnim električnim tokom. Če so mišice napete, nastajajo v njih slabotni električni si-

gnali, ki pa jih je kljub neznanosti mogoče ugotavljati in meriti.

Med treningom nosi športnik s seboj majhen oddajnik, ki posreduje trenerju podatke o dihanju in o reakcijah v športnikovem organizmu. Te signale prestra sprejemnik, ki jih zaznamuje na oscilografu ali pa pokaže na televizorskem zaslonu.

gali, ki pa jih je kljub neznanosti mogoče ugotavljati in meriti.

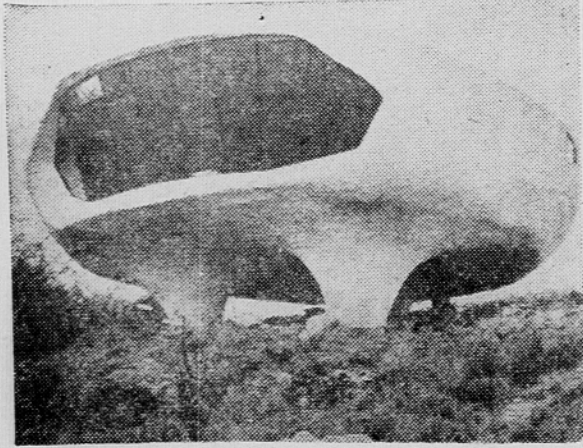
Med treningom nosi športnik s seboj majhen oddajnik, ki posreduje trenerju podatke o dihanju in o reakcijah v športnikovem organizmu. Te signale prestra sprejemnik, ki jih zaznamuje na oscilografu ali pa pokaže na televizorskem zaslonu.

Ko je Deckovski pred nekaj tedni ustno sporočil strokovnjakom te fakultete rezultate svojih petletnih raziskav, mu je le malokdo verjel, zdaj pa je praktično pokazal delovanje motorja, ki je le za spoznanje večji od kovanca za pet dinarjev, doseže pa okoli 1500 obratov v minuti. Deckovski meni, da bi dosegel njegov motorček ob določenih izpolnitvah in v ustreznem okolju še znatno več obratov.

Mozaik z lovskimi prizori
Blizu kartaginske bazilike severno od Tunisa so našli arheologi sorazmerno dobro ohranjen mozaik, ki je verjetno iz rimskih časov. Dolg je 112, širok pa 75 cm in je doslej največji, kar so jih izkopali na tistem področju. Na zorov. Ljudje lovijo leve in mozaiku je vrsta lovskih prizorov, nekaj prizorov pa prikazuje lov na zajce in čaplje z mrežami.

Urta v dežniku
Miriam Clark je tik pred vzletom na washingtonskem letišču ugotovila, da ji manjka zlata zapestna ura, ki jo je se pravkar imela na roki. Potem se je z letalom odpeljala v London. Ko je hodila po Hyde parku, je začelo pršeti. Potnica je odprla dežnik in — zlata ročna ura je ležala pred njo na pesku. Miriam se je spomnila, da je v potovalni mrzlici brkljala okoli dežnika. Tako ji je ura zdrknila med gube.

Rižev rekord na Japonskem
Po podatkih kmetijskega ministrstva je Japonska pridelala letos največ riža v svoji zgodovini, in sicer 12,5 milijona ton.

Veliki gobj podobno počišniško hišico si je izdelal iz železa in betona neki arhitekt na travnatem alpskem pobočju ob francosko-švicarski meji. Zaobljeno okno lovi sonce skoraj ves dan

»Toda zakaj? Zakaj hočete to vedeti? Ali ste morda pri policiji? Rekli ste, da delate v zavarovalnici. Ali zato...«

Gerald je odkimal.

»Ne,« je rekel. »Ne gre za to. Nisem noben policaj, niti nič podobnega. Saj sem vam povedal. Pet ljudi je že umrlo zaradi teh draguljev. Eden izmed njih je bil vaš brat. Njim ne moremo prav nič pomagati. Bodiva pametna! Zato dragulji niso nič manj vredni.«

Nekaj trenutkov je molčal in jo gledal. »Vidite,« je nato nadaljeval. »Jaz ne vem nič o gangsterjih, niti nimam nobenih zvez. Mislim sem le, da bi morda vi kot sestra enega izmed tistih, ki so bili vmešani...«

Odrinila je stol. Ko je vstala, je kar treteta od jez.

»Moj brat je mrtev. Ne rečem, da ni dobil le tistega, kar je zaslužil. Niti policaj, ki ga je ustrelil, ne zamerim. Toda že sama misel na dragulje me napravi bolno. Na bruhanje mi gre, če slišim o njih. Ali razumete? Sovražim dragulje in sovražim tiste, ki so Vincem pomagali, da jih je ukradel.«

Nenadoma se je začela še bolj tresti. Gerald se je nagnil naprej in jo prijel za roko. V naslednjem trenutku je že sedela; skoraj zgrudila se je na stol.

Nagnil se je naprej in jo še vedno držal. »Prosim vas! Lepo vas prosim, pomirite se! Nič žalega vam nočem. Nočem...«

Premagala je jok in ga pogledala. V njenih očeh je bilo še vedno sovraštvo, toda bilo je drugačno. Videla je, da nima nič opraviti z njim osebno. On ni bil niti najmanj važen. »Če bi mogla kaj storiti, da bi zaprli tistega, ki je Vincem napravil v to kašo... Kar koli — življenje bi dala za to!«

Dvignila je oči in ga pogledala. »In vi pričakujete, da vam bom pomagala priti v stik z njimi! Pričakujete, da vam bom pomagala obogateti s tistim, kar je ubilo mojega brata? Niste samo nori, ampak tudi pokvarjeni!«

Vsa obupana se je naslonila nazaj; videl je, da se ji v očeh nabirajo solze.

»Vince je bil slab,« je rekla. »Vedno sem vedela, da ni preveč dober fant. Toda če bi ga pustili pri miru! Morda bi bilo vse v redu. Za to bi že jaz poskrbela. Lahko bi mu bila pomagala! Pa ga niso pustili pri miru. Potrebnovali so otroke, kakršni je bil Vince. Za njihove umazane namene naj bi otroci tvegali tisto, česar si sami niso upali!«

Nenadoma je segla po martiniju in ga na dušek izpila.

»Vam pa pravim,« pogledala mu je v oči, ne da bi prikrivala, kako se ji gabi, »vam pa pravim: če imate dragulje, kot pravite, potem jih obdržite, če pa niste navaden tat, jih vrnite lastnikom. Ne bi vam pomagala, tudi če bi vam mogla. Niti tega ne vem.«

zakaj sem tako neumna, da sploh govorim z vami. Zdi se mi, da ste prav tako pokvarjeni kot Fred Slaughter. Čudni ste in morda bi bilo najbolje, če bi stopila k telefonu in...«

»Slaughter? Ali je bil ta Fred Slaughter glavar...«

Dolgo ga je gledala, nato pa se je obrnila stran.

»Če ste pametni,« mu je rekla, »boste to ime pozabili. Pozabili boste, da ste ga sploh kdaj slišali.«

Vstala je in očitno je bilo, da res namerava oditi.

»Ne vem, kaj imate za bregom,« je rekla. »Morda ste nazadnje zares samo nekoliko zmešani. Prav nič niste podobni gangsterju, pa tudi policaj gotovo niste. Toda če res kaj veste o draguljih, potem vam svetujem, da se jih čimprej iznebite. Svetovala bi vam, da jih odnesete na policijo in tam poveste vse, kar veste.«

Nekaj trenutkov se je obotavljala; prvičkrat ni bilo sovraštva v njenih očeh.

»Starejši ste od Vinceta,« mu je rekla, »morali bi biti tudi pametnejši. Morda ste morda pa tudi ne. Morda je tudi vam treba preprosto povedati, kaj je prav in kaj ni.«

Stopila je za korak od mize.

»Zdaj grem!« Najin pogovor je končan.

Zdaj grem domov in zdi se mi, da vas ne bom hotela videti nikoli več.«

Obrnila se je in odšla.

Nenadoma je bil Gerald žalosten. Prevzel ga je občutek praznine. Vseeno je bilo, kaj misli o tem ona. Zase je vedel, da bi jo hotel še videti, kmalu in pogostokrat in... Ni opazil moškega, ki je sedel pri mizi v nasprotnem kotu in ki je prav tako gledal v dekletom, ki je odhajala. Moški je na pol vstal, da bi šel za njo, nato pa se je spet usedel in začel paziti na Geralda.

Moral se je pač odločiti. Ni bilo časa telefonirati in vprašati, katerega izmed obeh naj zasleduje, če se ločita. Jasnno je bilo, da obema ne more slediti. Zdelo se mu je, da je moški pomembnejši. Po navadi je bil.

Škoda je bilo, da se je tako odločil. Če bi se bil odločil drugače in bi šel za Sue, namesto da je ostal z Geraldom Hanno, bi bil morda lahko preprečil tisto, kar se je zgodilo le nekaj minut kasneje.

Ce drugega ne, bi bil videl avtomobil, ki je čakal pred vhodom v stanovanjsko hišo, kjer je živela Sue. Videl bi bil moškega, ki je skočil proti njej, jo nagovoril, trenutek kasneje pa jo zgrabil okrog vratu in jo potegnil na rob pločnika. Videl bi tudi roke, ki so se iztegnile iz avtomobila, jo potegnile noter, in pa, kako je avto takoj nato odpeljal v noč.

MOTOR, KIGA ŽENE HRUP

Ilija Deckovski, predavatelj fizike na osemletki, je pokazal skupini strokovnjakov tehniške fakultete v Skopju naveden motor. Za razliko od dosedanjih izkorišča ta motor kot vir energije mehanične tresljaje v okolici, razne šume in tudi ultra zvoke.

Ko je Deckovski pred nekaj tedni ustno sporočil strokovnjakom te fakultete rezultate svojih petletnih raziskav, mu je le malokdo verjel, zdaj pa je praktično pokazal delovanje motorja, ki je le za spoznanje večji od kovanca za pet dinarjev, doseže pa okoli 1500 obratov v minuti. Deckovski meni, da bi dosegel njegov motorček ob določenih izpolnitvah in v ustreznem okolju še znatno več obratov.

Mozaik z lovskimi prizori
Blizu kartaginske bazilike severno od Tunisa so našli arheologi sorazmerno dobro ohranjen mozaik, ki je verjetno iz rimskih časov. Dolg je 112, širok pa 75 cm in je doslej največji, kar so jih izkopali na tistem področju. Na zorov. Ljudje lovijo leve in mozaiku je vrsta lovskih prizorov, nekaj prizorov pa prikazuje lov na zajce in čaplje z mrežami.

Urta v dežniku
Miriam Clark je tik pred vzletom na washingtonskem letišču ugotovila, da ji manjka zlata zapestna ura, ki jo je se pravkar imela na roki. Potem se je z letalom odpeljala v London. Ko je hodila po Hyde parku, je začelo pršeti. Potnica je odprla dežnik in — zlata ročna ura je ležala pred njo na pesku. Miriam se je spomnila, da je v potovalni mrzlici brkljala okoli dežnika. Tako ji je ura zdrknila med gube.

Rižev rekord na Japonskem
Po podatkih kmetijskega ministrstva je Japonska pridelala letos največ riža v svoji zgodovini, in sicer 12,5 milijona ton.

Koklja je pustila doraščajoče piščance. Poprej so bili vajeni prenočevati pod njenimi peruti ali vsaj v njeni bližini, potem pa so nekaj časa vsak večer tavalili kot brezdomci, dokler si niso pridobili »domovinske pravice« v domačem kurniku med odraslimi. Dva izmed piščancev pa sta si uredila začasni dom kar na vajejih prijaznega rjavca. Posnetek je z neke kmetije v Curzillu (Francija)

Krizzanka

1	2	3	4	5	6	7
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						

VODORAVNO: 1. francoski pisatelj kriminalnih romanov, katerih glavni junak je Arsène Lupin, 8. najvišje sodišče v starh Atenah, 9. srbska mesna jed z zeljem, 10. prostor za prodajo in nakup blaga, 11. kratica za »narodnoosvobodilno borbo«, 14. svetovljansko letovišče na Floridi, 16. prireditelj urejevalce izložb, 18. italijanska filmska igralka (Silvana).

NAVPIČNO: 1. imetje, 2. državno premoženje, 3. slovita švedska filmska igralka (Ingrid), 4. prelom, odlom, 5. letna plača članu vladarskih družin, 6. predlog, 7. originalna kratica naše južne republike, 12. znamenje za prihodnost, 13. pisarna, urad, 15. kratica za akademski naslov, 16. začetnici slovenskega dramatika (»za pravdo in sree), 17. krm. znak za radij.

Predlog zveznega proračuna upošteva tudi devizno reformo

Na skupni seji odborov za proračun je Zoran Polič razložil značilnosti novega proračuna

BEOGRAD, 14. dec. — V torek sta odbora za proračun Zvezne ljudske skupščine začela obravnavati predlog zveznega proračuna za prihodnje leto. Na skupni seji obeh odborov je predlog razložil član Zveznega izvršnega sveta Zoran Polič.

Po predlogu bo zvezni proračun za prihodnje leto znašal 555 milijard dinarjev. Večji bo za 23% od letošnjega proračuna predvsem zaradi računskih sprememb v zvezi z devizno reformo, medtem ko bo znašalo dejansko povečanje le okrog 10%. Zaradi opustitve sistema koeficientov za obračunavanje razlik v cenah pri izvozu in uvozu in zaradi uvedbe carin se v zvezni proračun vključijo tudi ustrezni dohodki in izdatki. Dohodek od carin se bo zaradi razširitve carinskega režima na uvoz reprodukcijskega materiala in ostalega blaga povečal na okrog 100 milijard din; po drugi strani pa je treba zaradi teh sprememb med proračunskimi izdatki predvideti izvozne premije v višini 50 milijard din kot nadomestilo sedanjih izvoznih koeficientov. Tudi pri obračunavanju izdatkov za odplačilo zunanjih dolgov so potrebne spremembe, zaradi katerih se zviša ustrezna postavka v proračunu na 21 milijard din. To povečanje je nastalo zaradi tega, ker so plačila obračunala po predlaganem novem obračunskem tečaju 750 d/n za dolar, medtem ko so se doslej ti izdatki obračunavali po tečaju 300 din za dolar. V

Zoran Polič

regresov narekujejo predvidene spremembe cen nekaterih proizvodov, na katere bo treba plačati nove carine.

Tovariš Polič je v tej zvezi poudaril, da bo devizna refor-

ma predstavljala okvir, ki bo gospodarske organizacije in druge činitele usmerjal na to, da si maksimalno prizadevajo zmanjšati proizvodne stroške in jih prilagoditi pogojem na svetovnem trgu. Cene domače proizvodnje bo treba prilagoditi ravni, ki bo omogočila plasman in konkurenčnost naših proizvodov na svetovnem trgu. Pri tem je seveda za določene izdelke predvidena izločitev davčne obremenitve v proizvodnji. Sistem uvoznih carin bo razširjen tudi na potrošno blago in na reprodukcijski material, fiskalne carine pa so predvidene le za uvoz luksuznih predmetov. Že v prvi etapi izvajanja devizne reforme je predvideno, da se za določene proizvode sprosti uvoz. V večji meri pa bodo carine obremenjevale le tisto kvaliteto blaga, ki se doma izdeluje v zadostnih količinah. V predlogu proračuna je med drugim predvidena uvedba po-

godbenih odnosov s samostojnimi ustanovami, ki bodo omogočile večje varčevanje v primeri s sedanjim sistemom dotacij, in pa izločitev sredstev za posebne akcije, ki niso izključno vezane na delo zveznih organov, vendar imajo splošni družbeni značaj, kakor n. pr. promidulstva v letošnjem letu, nuklearna raziskovanja, tehnična pomoč in pod. Predvideno je tudi zmanjšanje izdatkov v zvezi s pripravljenimi spremembami predpisov o tarifah in o ugodnostih na železnici. Tovariš Polič je še poudaril, da izraža predlog proračuna dejanske možnosti in upošteva potrebo največjega varčevanja v zvezni upravi. Med letom pa bodo morda potrebne določene spremembe proračuna tako zaradi izvajanja devizne reforme, kakor tudi zaradi predvidenih sprememb v sistemu delitve dohodka in smeri nadaljnjih krepitev samoupravljanja in decentralizacije sredstev.

Pred zaključnimi posvetovanji o finančni pomoči za devizno reformo

Beograd, 14. dec. (Tanjug). Vlada FLRJ se je obrnila na Mednarodni monetarni fond, katerega članica je Jugoslavija, da bi dosegla sporazum o finančni pomoči pri nameranih spremembah v našem deviznem in zunanjetrgovinskem režimu. V ta namen sta obiskala Jugoslavijo generalni direktor Mednarodnega monetarnega fonda P. Jacobson in misija fonda. Tudi naša delegacija na rednem letnem zasedanju MMF in mednarodne banke v Washingtonu letos v septembru je imela razgovore s fondom in vladi v njem včlanjenih držav.

V teh razgovorih je bila izražena pripravljenost Mednarodnega monetarnega fonda in

več njegovih članic, da bi nudile Jugoslaviji ustrezno finančno pomoč. Tanjug je zvečeval, da se bodo začela te dni posvetovanja med zainteresiranimi deželami in Jugoslavijo, da bi te večstranske akcije ob sodelovanju MMF zaključili. Razgovori o tem so potekali tudi pri banki za mednarodno obročanje v Bazlu ob sodelovanju jugoslovanskega predstavnika Janka Smoleja, guvernerja narodne banke, ter predstavnika Mednarodnega monetarnega fonda in določenega števila zainteresiranih dežel.

Nov upravni odbor festivalov jugoslovanskega filma

Beograd, 14. dec. (Tanjug). V Beogradu so izvolili nov upravni odbor festivalov jugoslovanskega filma, ki se bo 27. decembra prikratk sestal in sprejel končno besedilo pravilnika drugega festivala dokumentarnega in kratkega filma, najbrž pa izvolijo tudi žirijo.

Kava bo cenejša

Beograd, 14. dec. (Tanjug). V kratkem lahko pričakujemo znižanje cen kave vrst "Rio" in "Minas" v trgovini na drobno od 1900 d/n na 1600 d/n, kave vrste "Santos" pa od 2100 na 1700 d/n za kilogram.

Po vesteh iz Zveznega državnega sekretariata za blagovni promet so namreč po znižanju uvoznega koeficienta dani pogoji za pocenitev kave navedenih vrst. Uvozna podjetja bodo lahko prodajala svojim kupcem kavo vrst "Rio" in "Minas" po 1350, vrste "Santos" pa po 1450 din franco kupčeva razkladalna postaja, kar to omogočilo trgovinskim organizacijam, da bodo znižale cene kave v trgovini na drobno. V direktoriji za prehrano upajo, da bo uvozna podjetja kmalu lahko prodajala kavo po novih cenah.

Osnove gospodarjenja v letu 1961

V Zvezni industrijski zbornici je Mijalko Todorović govoril o spremembi sistema delitve dohodka in o stabilizaciji našega gospodarstva

BEOGRAD, 14. dec. — Na večerajšnji seji upravnega odbora Zvezne industrijske zbornice so razpravljali o pripravi za spremembo sistema delitve dohodka in o perspektivnem razvoju gospodarstva. O tem je govoril tudi podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Mijalko Todorović.

Tajnik Zvezne industrijske zbornice Zvonko Morić je najprej seznanil upravni odbor z delom za spremembo sistema delitve dohodka. Poudaril je, da je Zvezni izvršni svet sprejel koncepcijo Zvezne industrijske zbornice kot osnovo za nadaljnje proučevanje sistema delitve. V ta namen je bila ustanovljena posebna komisija z vrsto podkomisij, ki bo morala do konca maja končati svoje delo in pripraviti ustrezne predloge. To pa ne pomeni, da bo izvajanje novega sistema odloženo do tega časa. Nova načela delitve dohodka bodo deloma uvedena še s 1. januarjem prihodnjega leta, tako zlasti neposredna povečava delitve z doseženimi proizvodnimi uspehi, opustitev minimalnih osebnih dohodkov kot ključni instrument delitve in pa orientacija na fiksne obveznosti podjetij nasproti skupnosti. V tej zvezi bodo važni tudi ukrepi, ki imajo namen doseči določene premike glede akumulacije, in sicer premike tako med gospodarskimi področji, kakor tudi med posameznimi panogami industrije. S temi premiki naj se približajo pogoji poslovanja med gospodarskimi podjetji in nalogami.

Navedene spremembe bodo mnogo močnejše stimulirale gospodarske organizacije, da bodo skušale čim bolj izkoristiti obstoječe proizvodne možnosti in poslovali čim rentabilneje. Delna uvedba novega sistema delitve bo mogoča zaradi tega, surovin, medtem ko bo revalorizacija osnovnih sredstev opravljena pozneje.

Tanker „Petar Zoranić“ gori

ISTANBUL, 14. dec. (Tanjug). Po trčenju jugoslovanskega tankerja "Petar Zoranić", ki je imel 25.600 ton nosilnosti, in grškega tankerja "World Harmony" z 21.000 tonami nosilnosti so doslej z jugoslovanske ladije resili 31 ljudi. V trenutku nesreče je bilo na njej 52 oseb.

Do trčenja je prišlo davi ob 2.15, ko je "Petar Zoranić" z 12.000 tonami benčina in 11.000 tonami nafte plul skozi morsko ožino Bospor na poti iz Crnega morja. Na ladiji je bil turški pilot, ki je pri nesreči izgubil življenje. Na grškem tankerju ni bilo pilota.

Takoj po trčenju je na ladijah prišlo do močnih eksplozij, neposredno zatem pa tudi do požara. Eksplozije so številne mornarje vrle v morje, odkoder so se skušali s plavanjem rešiti na obalo. Očividci pripovedujejo, da se je v trenutku nesreče dvigal plamen nekoliko desetih metrov visoko. Močne eksplozije so zbudile na tisoče ljudi v Carigradu, ki so se kmalu zatem zbrali na obalah Bosporja.

Goreči ladiji je veter gнал k zadržani turški ladiji "Tarzus", ki jo je prav tako zajel plamen. Nevarnost so bila tudi skladišča benčina in nafte na obalah Bosporja, vendar po odločni intervenciji gasilcev in turške policije do tega ni prišlo. Zgoraj pa so nekatera posklopja v neposredni bližini obale jugoslovanskega tankerja, ki je ob 13. uri še vedno gorel, je bil že nekaj ur po nesreči ena sama goreča greda. Tovor benčina in nafte se je razlil po morski površini, tako da nevarnost nadaljnjih požarov še ni minila. Čeprav precej poškodovan, grška ladija ni bila tako hudo prizadeta. Nasleda je blizu obale in je gasilcem pozno popoldne uspelo pogasiti požar na njej.

V tej veliki nesreči je izgubilo življenje okoli 60 ljudi. Točnih podatkov o številu žrtev in vzrokih nesreče še ni mogoče dobiti. Do-

ker bodo hkrati uveljavljeni nekateri ukrepi devizne reforme. Znanе bodo tudi določene spremembe v cenah in spremembe splošno prometnega davka v smeri obdavčenja samo končnih izdelkov, kakor tudi sprememba glede uvoza

Mijalko Todorović

proporcev. Pripravljeni ukrepi imajo namen zagotoviti sicer hiter, toda stabilen razvoj gospodarstva. Temeljna orientacija bodočega perspektivnega plana mora biti povečanje produktivnosti dela in zmanjšanja proizvodnih stroškov. Sistem delitve pa se mora izpopolniti tako, da se bodo lahko podjetja razvijala v takem tempu, kakor bodo sama ustvarjala sredstva v svojih skladih.

V prihodnjem letu bodo sproščene nekatere zdaj plafoinirane cene. Tako bo na nekaterih področjih prišlo do delnega zvišanja cen, vendar bodo z drugimi spremembami hkrati znižane cene na drugih področjih, tako da se splošna raven cen ne bo spremenila. Tempo naraščanja investicij se bo znatno zmanjšal, ker bo treba zagotoviti večje blagovne in materialne rezerve in ustvariti pogoje za večji izvoz. To pa bo hkrati preprečilo tendence za zvišanje cen in omogočilo gospodarstvu, da bo postalo bolj konkurenčno na svetovnem trgu. Večje blagovne rezerve bodo vplivale tudi na proizvajalce, da bodo skušali hitreje najti možnosti za znižanje proizvodnih stroškov.

Sredstva gospodarskih organizacij se bodo v premenjenem sistemu delitve povečevala v enakem razmerju kakor dohodek. Na komunalne banke bodo prenešana razpoložljiva sredstva gospodarskih organizacij, hkrati pa bodo delna sredstva skladov osnovnih in obratnih sredstev združena, tako da bodo podjetja lahko neomejeno izkoristila tista sredstva, ki jih sama ustvarijo. Iz splošnega investicijskega sklada pa bodo v bodoče financirani le objekti splošnega družbenega pomena. Ob zaključku je podpredsednik Todorović še poudaril, da bo moral iz izvajanjem devizne reforme najkasneje do leta 1962 omogočiti hitrejšo povečanje izvoza in svobodnejši uvoz. V takem režimu pa bodo gospodarske organizacije lahko uvažale samo tedaj, če bodo same imele potrebna dinarska sredstva za nakup deviz.

Začasní upravni odbor

Ljubljana, 14. decembra. — Na današnjem posvetu, ki sta ga sklicala Okrajni odbor SZDL Ljubljana in Zveza inženirjev in tehnikov LRS so izvolili začasni operativni upravni odbor Okrajnega društva inženirjev in tehnikov v Ljubljani z nalogo, da pripravi v enem letu ustanovni občni zbor društva. Za ta ukrep so se odločili zato, da bi Okrajno društvo inženirjev in tehnikov čimprej začelo in da bi lahko koordiniralo delo občinskih društev.

Kazen za nedovoljeno zaslužkarstvo

Ljubljana, 14. dec. — Senat okrožnega sodišča je danes obsojil zaradi nedovoljene trgovine prekupčevanja z zlatom in z zlatniki Mijo Frantar, gosposinj, in dr. Vladimirja Frantarja, oba iz Ljubljane, zaradi pomoči pri nedovoljeni trgovini in nakupa tuje valute pa Janeza Cirmana, obrtnika iz Medine, tvornica Mija Frantar je lani sklenila v Trstu pogodbo z neko italijansko družbom za dobavo milijon etiket na zlatem foliju z znakom DTR, Zagreb (Domača tvornica rublja). Po pogodbi je znašala ce-

na za eno etiketo 2 liri. Za isto število etiket pa je Frantarjeva sklenila tudi kupoprodajno pogodbo z reklamnim zavodom "Propaganda" v Ljubljani, in sicer po 5,15 din za etiketo. V tej kupoprodajni pogodbi je bilo sklenjeno, da mora Frantarjeva vsak mesec dobaviti Domači tvornici rublja 100.000 etiket. Na račun tega blaga je ta tvornica izplačala Frantarjevi milijon dinarjev, ki jih je pretihotapil njen mož v Trst.

V Trstu je dr. Frantar dobil tudi nekega neznanega človeka, s katerim se je dogovoril, da mu bo prenašal etikete v bližino Kopra, seveda mimo carine.

Reklamni zavod "Propaganda" in Domača tvornica rublja v Zagrebu nista vedela, da Frantarjeva dobavlja etikete po nedovoljeni poti, temveč sta bila prepričana, da jih izdeluje Mija Frantarjeva sama. Zavod "Propaganda" je dobil v času od 15. marca do 12. aprila letos od Frantarjevih 77.500 etiket. Naslednje pošiljke, 400.000 etiket, pretihotapljeno iz Trsta, pa so zasegli organi TNZ. Pri prevozu te pošiljke etiket je pomagal Frantarjeva ssoobtoženi Janez Cirman.

Razen z nedovoljeno trgovino se je dr. Vladimir Frantar bavil tudi s prekupčevanjem iz Trsta pretihotapljene zlate in zlatnikov. Njegova žena pa mu je pri tem pomagala tako, da je ob neki priložnosti nesla 57 gr zlate, ki ji ga je izročil njen mož, nekemu dentistu na Vrnsko.

Janez Cirman pa se je moral zagovarjati tudi zaradi nakupa 10 tisoč avstrijskih šilingov. Obsojeni so bili: Mija Frantar na 3 mesece in 29 dni zapore in na 150.000 din denarne kazni, dr. Vladimir Frantar na eno leto in dva meseca zapore in 250.000 din denarne kazni, Janez Cirman pa na 3 mesece zapore in 70.000 din denarne kazni. Dr. Vladimir Frantar mora plačati tudi 770.000 din, kolikor je znašala premoženjska konfiskacija, ki jo je protipravno pridobil. E. K.

DELO

IZRAJA VSAK DAN

UREJUJE GA UREDNIŠKI ODBOR

Miran Zakarija, Aleksander Javornik, Pavle Zrimšek, Rudi Vogrinc (naučnjepolitčno in gospodarsko področje) — Milan Seča, Cene Kravc, (kulturno, umetnostno, športno, zdravstvo) — France Drenovec (znanost, politika) — Boštjan Agar (dnevna redakcija) — Milan Starin (dopisništvo) — Alojz Adamič (družbeni, kulturni, znanstveni) — Dušan Kurec (televizijski) — Ivan Kranjc (zabavni) — Dušan Vrtovec (tehnični urednik)

S SEJE IZVRŠNEGA SVETA LJUDSKE SKUPŠČINE LR SLOVENIJE

Predlog zakona o ustanovitvi Sveta za strokovno izobraževanje

Ljudska skupščina bo na prihodnjem zasedanju obravnavala in sklepala tudi o predlogu zakona o ustanovitvi Sveta za strokovno izobraževanje LRS. Ko bo zakonski predlog sprejel, bo izpolnjena velika vrzel v skrbi za izvajanje resolucije Zvezne ljudske skupščine o strokovnem izobraževanju. Dosedanja prizadevanja za zagotovitev potrebnih strokovnih kadrov niso namreč dala zadovoljivih rezultatov posebno zaradi tega, ker niso bile ustanove za strokovno izobraževanje, gospodarske organizacije in javne službe dovolj povezane med sabo. Zaradi tega se tudi niso dovolj uveljavile sodobnejše in prožnejše oblike izobraževanja strokovnih kadrov.

Resolucija določa družbenim in gospodarskim organizacijam važno mesto in vlogo pri izobraževanju strokovnih kadrov in hkrati poudarja, da morajo skrbeti za izobraževanje predvsem gospodarske organizacije in javne službe. Nadalje govori resolucija o družbenih in državnih organih, ki naj usmerjajo strokovno izobraževanje in opredeljuje tudi naloge republikanskemu organu, ki je pristojen za strokovno izobraževanje.

Novi svet za strokovno iz-

Spričo obsežnih nalog pri šolski reformi pa vsega ne bi zmoželi en sam republiški organ. Zaradi pospešene reforme strokovnega šolstva je nujno ustanoviti poseben organ, ki naj bi delal toliko časa, da bo reforma na tem področju končana. Tedaj bodo šele dozoreli pogoji, da se za vse šolanje in izobraževanje postavi en sam republiški organ.

Ustanovitev sveta za strokovno izobraževanje bo omogočila hitro in vsklajeno delo vseh činitelev za napredek strokovnega šolstva. Ker bodo ta svet sestavljali v glavnem zastopniki gospodarskih organizacij, zbornic in javnih služb ter drugih organizacij, ki so posebej zainteresirane za strokovno izobraževanje, bo svet tudi zagotavljal potrebno povezovanje med ustanovami za strokovno izobraževanje in proizvodnjo oziroma javnimi službami. Po predlogu zakona bo delegiran v svet po en član pristojnih svetov okrajnih ljudskih odborov. Tako bo hkrati zagotovljena koordinacija dela na področju strokovnega izobraževanja v vseh politično teritorialnih enotah Slovenije.

Novi svet za strokovno iz-

obraževanje vse tisto strokovno šolstvo, pri katerem bo svet neposredno sodeloval z gospodarskimi organizacijami in javnimi službami, kakor tudi strokovno šolstvo, katerega bo moral svet urejevati v tesnem sodelovanju z drugimi zainteresiranimi republiškimi organi.

Novi družbeni organ bo vse, kakor mnogo laže reševal vse zadeve s področja strokovnega izobraževanja, ki sta jih doslej vodila svet za šolstvo in sekretariat izvršnega sveta za delo. Glede nadaljnjega razmejitev področij s svetom za šolstvo bo ostalo svetu za strokovno iz-

USTANOVLJEN JE ZAVOD ZA ZAPOSLOVANJE

Izvršni svet LR Slovenije je sprejel odločbo o ustanovitvi Zavoda LRS za zaposlovanje delavcev. Ustanovitev tega zavoda sta narekovala zakon o delovnih razmerjih in zakon o službi za zaposlovanje delavcev. Določilo 12. člena omenjenega zakona obvezuje ljudske republike, da najkasneje do konca letošnjega leta na svojih območjih ustanove zavode za zaposlovanje delavcev kot samostojne zavode in organizirane po načelih družbenega samoupravljanja.

Zavod za zaposlovanje delavcev bo opravljal številne naloge. Med drugim bo spremljal zaposlenost v naši republiki in predlagal ustrezne ukrepe za zaposlovanje delavcev, zlasti v zvezi z lokacijo gospodarskih objektov in razdelitvijo investicijskih sred-

stev, izkoriščanjem zmogljivosti gospodarskih organizacij, odpiranjem novih obratov, s komunalnimi in drugimi javnimi deli, pri katerih je treba zaposliti večje število delovne sile in podobno. Razen tega bo omenjeni zavod organiziral tudi medkrajno posredovanje pri zaposlovanju delavcev ter poklicno usmerjanje na zahtevani strokovni ravni, sodeloval pa bo tudi pri sestavljanju republiškega družbenega plana o zaposlovanju prebivalstva.

Zavod LRS za zaposlovanje bo tudi nudil občinskim zavodom za zaposlovanje potrebno strokovno pomoč pri njihovem delu in pri vzgoji kadrov. Za čim uspešnejše opravljanje svojega dela bo zavod tesno sodeloval z Zavodom za socialno zavarovanje, s sindikati, gospodarskimi organizaci-

jami, zbornicami in drugimi organizacijami ter državnimi organi in zavodi. Dohodki, ki jih ima Zavod, se usvajajo z udeležbo na prispevku za zaposlovanje delavcev, z dotacijo iz republiškega proračuna in z morebitnimi drugimi dotacijami.

Organa Zavoda za zaposlovanje delavcev sta svet in direktor. Svet ima predsednika in 12 članov. Predsednika in 8 članov imenuje IS LRS na predlog gospodarskih, družbenih in drugih organizacij. 2 člana predlagata Zveza sindikatov Jugoslavije in republiški svet za Slovenijo. 1 člana pa Republiški zavod za socialno zavarovanje. Po svojem položaju je član Sveta tudi direktor Zavoda. Ki ga imenuje in razrešuje Izvršni svet.

Dosedanja Uprava za posredovanje dela, ki je bila ustanovljena leta 1952 po likvidaciji nekdanje uprave za delovno silo, bo opravljala svoje delo še do konca letošnjega leta, nakar bo z novim letom začel poslovati Zavod LRS za zaposlovanje delavcev.

ODESEK ZA STATISTIKO NA LJUBLJANSKI EKONOMSKI FAKULTETI

Izvršni svet je potrdil sklep Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, da ustanovi na ekonomski fakulteti samostojen odtsek za statistiko. Studij bo trajal štiri semestra in bo dajal zaključno višjo izobrazbo prve stopnje. Studentje

tega oddelka bodo mogli nadaljevati tudi študij na drugi stopnji, če bodo sicer zadovoljili predpisom, ki jih za vpis v to stopnjo postavlja fakulteta, čeprav je prvenstven namen tega oddelka, dati solidno teoretsko in praktično višje strokovno znanje iz statistike. V smislu reforme študija se predvideva tudi izredni študij in študij na ostalih dveh stopnjah.

Ustanovitev oddelka je bila glede na vso našo gospodarsko politiko prepotrebna, kajti danes si načrtnega dela brez sodelovanja strokovnjakov-statistikov skoro misliti ne moremo. Pri nas je večina statistikov doslej izšla iz vrst admistrativnega osebja in zato nimajo ustrezne teoretične izobrazbe. Podatki kažejo, da bi v naši republiki potrebovali okrog 1000 strokovnjakov z višjo statistično izobrazbo, saj imamo okrog 800 večjih podjetij in okoli 1000 teritorialnih enot v statistični mreži ter še večje število republiških organizacijskih enot in institutov, ki brez strokovnjakov s to izobrazbo ne morejo uspešno delati.

Ta odtsek za statistiko je doslej tretji v državi. Prva je bila višja statistična šola v Beogradu, kateri se je pred kratkim pridružila še šola v Zagrebu. Ljubljanska šola, ki bo delovala kot odtsek pri ekonomski fakulteti, bo razen s fakulteto najtesneje povezana z Zavodom LRS za statistiko.

Govor Koče Popovića v Političnem odboru Generalne skupščine

Referendum pod nadzorstvom OZN

(Nadaljevanje s 1. strani)

glen način potencirali polno upravičenost in aktualnost tega presojanja alžirskega problema s strani jugoslovanske vlade.

Mednarodna skupnost in zlasti naša organizacija morata po našem mnenju iz omenjenih dogodkov izvajati dva glavna zaključka.

1. Neoborožene množice alžirskega prebivalstva — ne nekakšna politična skupina ali gibanje, temveč vse alžirsko ljudstvo — so se enkrat jasno in nedvoumno potrdile, kaj hočejo. Alžirsko ljudstvo zahteva svojo pravico do samoodločbe,

svojo pravico do nacionalne svobode in neodvisnosti, svojo pravico do vsega, kar danes že uživa ogromna večina kolonialnih narodov v Aziji in Afriki.

Organizacija OZN ima sedaj opraviti z najbolj eksplicitnim plebiscitom, z množičnim in doslednim izražanjem volje alžirskega ljudstva, ki je te dni na ulicah Alžira za ceno najtežjih žrtev izrazilo to, kar ni moglo in kar ne more v sedanjih okoliščinah izraziti na voličih z glasovnicami.

Sestletna vojna alžirskega ljudstva pod vodstvom alžirske osvobodilne fronte in začasne alžirske vlade, ter zlasti mno-

žične manifestacije alžirskega prebivalstva v zadnjih dneh, so napravile odveč vsako razpravljanje o dejanskem statusu začasne vlade alžirske republike.

2. Čeprav se danes že nihče več ne upa odkrito in načelno nasprotovati pravici alžirskega ljudstva do samoodločbe, so morali včerajšnji dogodki vsem odpreti oči glede na poti in metode, s katerimi je treba to pravico uresničiti.

Kakšna pravica do samoodločbe se more uveljaviti spričo prisotnosti in pod nadzorstvom administracije in armade, ki ji je normalna miroljubna manifestacija volje do samoodločbe

in neodvisnosti zadosten vzrok za pokol istega alžirskega prebivalstva, za čigar priznanje pravice do samoodločbe gre, in sicer v prisotnosti predsednika francoske republike.

Ako je kdo do včeraj lahko upal, da bo sama Francija v pogajanjih z zastopniki alžirskega ljudstva lahko organizirala primerne oblike, ki bi dopustile alžirskemu ljudstvu izražanje svoje pravice do samoodločbe, so to zaupanje danes za vedno uničili dogodki, ki so se odigrali na alžirskih ulicah.

Gospod predsednik! Omenjena dejstva kažejo, da ima lahko vsak formalen referendum in plebiscit v zvezi z alžirsko samoodločbo in neodvisnostjo pomen samo, ako se organizira in izvede pod mednarodnim nadzorstvom, pod nadzorstvom Organizacije ZN. Se več, vprašati se moramo, ali bo kakšno nadzorstvo učinkovito spričo prisotnosti ogromnih francoskih oboroženih sil v Alžiriji, ki so te dni še enkrat jasno potrdile z dejanji, kaj so dejanski cilji njihove prisotnosti v Alžiriji.

Stališče jugoslovanske vlade je predvsem določeno z njenim odklanjanjem in obojanim zatekanja k vojni, terorju in nasilju kot sredstvi za ohranitev kolonialnih odnosov in predvsem s čustvi globoke simpatije za herojsko borbo alžirskega ljudstva.

Prav tako moramo upoštevati, da trpe zaradi vojne v Alžiriji stalno in v čedalje večjem obsegu mednarodni odnosi, v katerih nastajajo zaradi nje čedalje večje napetosti in nevarnosti za mir na tem področju in po vsem svetu.

Ni potrebno niti govoriti o tem, kakšne nevarnosti za mir in varnost bi nastale zaradi vsakega razširjenja alžirskega spopada, razširjenja, ki se ne more izključiti, ako se ne odstrani vzrok teh nevarnosti.

Gospod predsednik, vsi omenjeni vidiki alžirske vlade po-

stavljajo pred XV. zasedanje Generalne skupščine OZN splošno nalogo, da konkretno in učinkovito prispeva k uresnitvi alžirskega problema in da se učinkovito in najbolj odločno zavzame v tej smeri. Ta naloga izvira iz osnovnih obveznosti OZN, določenih v njeni Ustanovni listini.

Zato moja delegacija ne meni samo, da je zahteva po referendumu v Alžiriji pod nadzorstvom OZN popolnoma upravičena, temveč tudi, da je to edina pot, ki bi peljala k uresničenju pravice alžirskega ljudstva do samoodločbe in omogočila izražanje njegove volje o prihodnosti njegove države.

Zadnji dogodki v Alžiriji, prav tako pa tudi razprava v tem odboru in v tem okviru, zlasti nastop dežel Severne Afrike ter drugih afriških in azijskih držav, so jasno pokazali, koliko je ves ta problem postal kritičen in koliko zahteva brez zavlačevanja in odlašanja učinkovite sklepe in priporočila Generalne skupščine. Na tem mestu želim poudariti besede predsednika FLRJ v omenjenem govoru pred Generalno skupščino v zvezi s tem problemom:

«Ako se ne najde pot za čimprejšnjo demokratično rešitev, se implicitno legalizira sila kot sredstvo za zadošitev legitimnih stremeljenj kakega ljudstva in s tem praktično vojna sploh.»

Gospod predsednik, pred odborom je načrt resolucije, ki določa, da v skladu z nastopom in pojmovanji jugoslovanske vlade v tem vprašanju. V skladu s tem, kakor tudi s prejšnjimi konstruktivnimi prizadevanji jugoslovanske vlade, da bi našli mirno, demokratično in pravično rešitev tega problema v skladu s cilji in načeli Ustanovne listine OZN ter neizogibnimi zahtevami časa, moja delegacija v celoti podpira ta načrt resolucije.

ZADNJI DOGODKI DOMA IN PO SVETU

PREDSIEDNIK TITO ABASU

BEOGRAD, 14. dec. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je prejel brzojavko predsednika začasne alžirske vlade Ferhata Abasa, ki ga obvešča o budem prelivanju krvi v mestu Alžiru in drugih mestih, v katerih hudo trpi civilno alžirsko prebivalstvo. Ministrski predsednik Abas apelira v svoji brzojavki, naj predsednik Tito napravi potrebne korake, da bi se končalo nadaljnje trpljenje alžirskega ljudstva.

V odgovoru predsednika Titu na to brzojavko je rečeno:

«Potrjujem prejem brzojavke, ki mi jo je poslala Vaša ekselencija v zvezi s hudim prelivanjem krvi v alžirskih mestih, zlasti v mestu Alžiru, od katerega je prišlo zaradi akcije francoskih kolonialistov in intervencije francoskih čet.

Ti tragični dogodki, ki so izzvali naše ogorčenje in globoko sočustvovanje, so potrdili, da je nujno potrebno priznati alžirskemu ljudstvu pravico do samoodločbe in da je upravičena zahteva začasne alžirske vlade, da je treba v Alžiriji čimprej izvesti referendum pod nadzorstvom OZN.

Za razvoj prosvete v Afriki

Prispevek Jugoslavije afriškim narodom

Pariz, 14. dec. (Tanjug). Na današnji plenarni seji generalne konference UNESCO je govoril tudi šef jugoslovanske delegacije Miloš Zanko, ki je izrazil zadovoljstvo, da je generalna konferenca sprejela resolucijo o dopolnitvi pomoči za razvoj prosvete v deželah ekvatorialne Afrike. — Med

predlagatelji resolucije je bila tudi Jugoslavija.

Dr. Zanko je rekel, da je Jugoslavija pripravljena v okviru te pomoči opremiti tri učiteljska, podeliti 20 štipendij in namistiti 10 učbenikov. «Upamo,» je nadaljeval šef jugoslovanske delegacije, da bo ta skromni prispevek v nadaljnjem uresničevanju programa še razširjen. Jugoslavija bo storila vse, kar bo v njenih močeh, da bo ta konstruktivna akcija mednarodne pomoči na področju prosvete afriških držav rodila zaželene rezultate.

Generalna skupščina OZN obsodila kolonializem

New York, 14. dec. (Reuter). Generalna skupščina je nocoj z 89 glasovi proti 9 vzdržanim sprejela resolucijo 43 azijskih in afriških držav, ki naglašajo potrebo, da se hitro in brez-pogojno naredi konec kolonializmu v vseh njegovih oblikah in manifestacijah. Pred glasovanjem o azijsko-afriški resoluciji je Generalna skupščina zavrnila sovjetski amandament k resoluciji, ki je zahtevala, da bi na prihodnjem zasedanju razpravljali o izpolnitvi te resolucije. Skupščina je tudi zavrnila sovjetsko deklaracijo, ki zahteva, naj ozemlja pod kolonialno upravo takoj dobe neodvisnost.

Maroška misija v Beogradu

Beograd, 14. dec. (Tanjug). Nocoj je dopotovala v Beograd maroška misija prijateljev in dobre volje, sestojeca iz 5 članov, ki jih vodi bivši predsednik vlade Ahmed Balafrej. Misija se bo mudila pri nas dva dni.

DRŽAVLJANSKA VOJNA V LAOSU

Bitka za Vientian

Uporniške sile generala Nosavana so prodrle v glavno mesto Laosa — Po najnovjših poročilih so vojaki kapetana Konga Lija ponoči spet zavzele središče mesta

VIENTIAN, 14. dec. (AP). Uporniške čete generala Nosavana so včeraj prodrle v glavno mesto Laosa Vientian, kjer so se spopadle s četami kapetana Kong Lija. Pred tem se je vnel topniški dvoboj na obeh straneh reke Mekong. Po večernih bojih so Nosavanove čete, na čelu s tankom in štirimi oklepnimi vozili, zavzele središče mesta.

Skupina ameriških novinarjev v Vientianu je skupno sporočila vest, ki je dala po ameriških diplomatskih kanalih prispela v Washington in po kateri so sile kapetana Kong Lija ponoči spet zavzele središče mesta. Vse normalne zveze z laosko prestolnico so pretrgane.

Ameriški dopisniki so sporočili, da imajo Nosavanove čete po sročnih bojih v svojih rokah velik del severne in južne četne mesta, medtem ko prihajajo okrepitve od vzhoda iz smeri Namkadina. Za zdaj ni znano, koliko je žrtev, čeprav so poročila o smrti nekaj vojakov.

V NEKAJ VRSTAH

MOBUTU PRISTAL NA UMIK IZ KITONE

Leopoldville, 14. dec. (Tanjug). Nocoj se je zvedelo, da je politik Mobutu privolil v umik svojih čet, ki so okupirale oporišče OZN Kitone.

TROJICA ZA POMIRITEV NA POTI V KONGO

Leopoldville, 14. dec. (Tanjug). Tukaj pričakujejo, da bodo v teku današnjega ali jutranjega dne prispele v Leopoldville trije člani komisije OZN za pomiritev, ki naj pripravijo prihodne komitete.

RAZGOVORI O TIROLSKI KONEC JANUARJA

PARIZ, 14. decembra (AP). Italijanski zunanji minister Segni in avstrijski zunanji minister Kreisky sta se danes sporazumela, da bosta začela uradne razgovore o Južni Tirolski konec januarja. Datum in kraj konference bosta določena pozneje.

FRONTA ZA FRANCOŠKO ALŽIRJO RAZPUŠČENA

ALŽIR, 14. decembra (AFP). Generalni delegat francoske vlade v Alžiriji Marin je na celotnem ozemlju Alžirije razpustil ultralevo organizacijo «Fronta za francosko Alžirijo».

MOSTVENO PRVENSTVO LRS V SAHU

Maribor : Josenice 8:2

V I. kolu finala za mostveno sahovsko prvenstvo Slovenije je ZSK Maribor visoko premagal SK Josenice z 8:2, čeprav po tretji uri igranja ni kazalo na tako visok poraz Joseničanov. Podrobni rezultati: Puc : Longer, Germek : Lotnik in Parma : Vošnjernik 1:0, prof. Hovevar : Kovevar 0:1, Njegovan : Grosek remi, Crepiček : Roblek in Guzelj : Horvat 1:0, dr. Smigovec : Korosec remi ter Piberl : Pongrac in Ljiljak : Uzman 1:0. II. kolo bo na sporedu danes ob 13.30 v Sahovskem domu v Ljubljani, vendar je ekipa Maribora že mogla razglasiti za letošnjega republiškega prvaka in predstavniku Slovenije na bližnjem tekmovanju za državno mostveno prvenstvo.

EVROPSKI POKAL KOSARKARJEV

Beograd : FKUM Feder 53:50

STOCKHOLM 14. decembra — (Tanjug). V nocojšnji tekmi za kosarkarski pokal Evrope je OKK Beograd premagal švedsko prvakova FKUM-Feder 53:50 (23:22).

Zahodna Nemčija

Kdo je Heusinger?

Zahodnonemški general Adolf Heusinger je bil pred dvema dnevnima imenovan za predsednika v «Military Committee» NATO. S tem bo zahodnonemška vojska znatno okrepila svoj vpliv na NATO. — V zvezi s tem je pomembno, da si ogledamo življenjsko pot novega predsednika, da bi tako lahko sklepali o njegovi bodoči vojaški politiki.

Leta 1915 je stopil kot praporek v Wilhelmovo armado, leta 1918 je postal oficir in je po končani prvi svetovni vojni prestopil v vojsko tedanje nemške republike, 1931 je prešel iz akademije kot stotnik v nemški generalni štab, v katerem je ostal do 30. julija leta 1944. Leta 1940 ga je Hitler imenoval za načelnika operativnega oddelka svoje vojske. Kot tak je bil poleg v Nürnbergu obsojenih vojniških zločincev med glavnimi sestavljalci načrtov za napad Hitlerjeve vojske na evropske narode.

Številne tajne vojaške listine, ki vsebujejo podrobne načrte za napad na nemške sosedce, je podpisal Heusinger. Tako je na primer rečeno v nekem dokumentu z dne 27. marca leta 1941: «Politično je

Poleg Speidla je Heusinger že nekaj let med najožjimi vojaškimi svetovalci dr. Adenauerja. Januarja leta 1951 je sodeloval pri tako imenovanih nemško-zaveznikiških vojaških razgovorih v Petersbergu pri Bonn, s katerih so dostavili zahodnim silam tajno spomenico o ponovni zahodnonemški oborožitvi.

Po razgovorih dr. Adenauerja in predsednika Eisenhowerja v Bad Homburgu je bil Heusinger imenovan za načelnika vojaškega oddelka v tako imenovanih Blankovem uradu. Ko je bil meseca junija leta 1955 z odredbo zveznega kanclerja Blankov urad preimenoval v zvezno obrambno ministrstvo, je predlagal odbor za personalne zadeve Heusingerja kot enega izmed prvih oficirjev za generala. Svoje mesto je nastopil 1. januarja leta 1956 in je postal stalni predsednik vojaškega vodilnega sveta v vojnem ministrstvu.

Po konferenci NATO meseca maja leta 1957 je spadal Heusinger v tisti krog ljudi, ki so se odločili za atomsko oborožitev zvezne vojske. Januarja je s Straussom obiskal v Sahari poizkusni zavod za rakete in na daljavo dirigirano orožje.

Svoja strateška naziranja je očrtal v istem letu pred hamburškim «Hansa-Clubom»: «Mornarica mora ofenzivno prodrati v Vzhodno morje in ogroziti nasprotniku prostor pred bojiščem.» Za Srednjo Evropo je zahteval namestitev trideset NATO — divizij.

Z utemeljevanjem, da je zahodna strategija zlasti ogrožena z razvojem v Indoneziji, Indiji in Severni Afriki, je izjavil:

«Razmere v Indiji se morajo ostreje obravnavati, da ne bi tamkaj nastale velike nevarnosti.» Razen tega je za strategijo NATO odločilnega pomena, da obdrži Francija Alžirijo pod nadzorstvom.

Neposredno pred sklepom zahodnonemškega parlamenta, da se opremi zvezna vojska z atomskim orožjem, je Heusinger leta 1958 odklonil v nekem tajnem poročilu načrt Rapackeja za ustanovitev področja v Srednji Evropi, v katerem ne bi smeli imeti atomskega orožja. S tem je privikal za zahodnonemsko generaliteto odkrito nastopila brez vednosti parlamenta.

Adolf Heusinger

posebno važno, da se udarec proti Jugoslaviji izvaja z neoposredno ostroostjo in da se njeno vojaško uničenje izvede bliskovito.

Leta 1943 je bil Heusinger imenovan za generalmajorja. Ker je spadal v najbližjo Hitlerjevo okolico, je bil na dan okoliškega atentata 20. julija leta 1944 v Hitlerjevem glavni stan, ne da bi bil kličen udeleženi pri pripravah na prevrat. Med zasliševanjem pred ljudskim sodiščem, ki je večino pri prevratu udeleženi oficirjev obsodilo na smrt, je Heusinger v svojih izpovedih celo obremenjeval obdolženca. Zato je ostal nedotaknjen in je dočkal konec vojne mirno v srednjememskem pogorju Harzu.

ih, ki jih je preživel v Južni Indiji, se je zakoniti sin vrnil z indijsko, bržkone tamnokožo vojako, in ob skali Sigirije je prišlo do odločilne bitke. Zmagoval je uzurpator. Toda pred koncem tretjega dne bitke je v močvirje in se je moral vrniti, da bi močvirja obšel. To vrnilo je njegova vojska imela za beg, polastil se je je še preplah in zmagal je zakoniti sin.

Ta pripovedka je nekam neanesljiva. Bogastvo kralja Sigirije in njegov smisel za umetnost pričata o veličini njegove dobe. Vztrajnost njegove vojske pa dokazuje, da njegovo «ljudstvo» ni bilo toliko proti njemu in za zakonitega sina. Temu je bila potrebna tuja vojska, da bi se vrnil na prestol! Ali si ni morda te pripovedke izmislilo oziroma napravilo plemstvo in ali ni bil dejanski kralj Sigirije — sin zakonite — ljudski kralj?

To domnevo predlagam bodocuemu celjskemu režiserju zgodovinskega filma ali avtorju zgodovinskega romana o Sigiriji.

Zopet avtomobil, cesta skozi

ZAR Razmah visokih šol

V Združeni arabski republiki je lani obiskovalo univerze in visoke šole 77.000 študentov. Če upoštevamo, da je leta 1925, ko je bila odprta kairska univerza, univerza v Damasku pa je bila odprta komaj dve kratki leti, obiskovalo visoke šole le 3368 študentov, še leta 1950 pa komaj 30.000, potem postane očiten neverjetni razmah visokošolskega šolanja v zadnjih desetih letih.

Kairska univerza je dober primer rasti univerz v ZAR. Leta 1925 je imela le štiri fakultete. Danes jih ima dvajset. Najbolj razvita sta fakulteta v Kairu, podružnica iste univerze v Kartumu ima tri fakultete, poleg tega pa spada pod univerzo vrsta raziskovalnih centrov in institutov, kot Meteorološki inštitut v Helwanu, observatorij v Suez, center za raziskovanje magnetizma v Fajumu, Pomorski biološki inštitut na Rdečem morju, Oceanografski inštitut v Suezu in tako dalje.

Univerza v Aleksandriji — ustanovljena leta 1942, ima danes osem fakultet in Visjo šolo za medicinske sestre. Leta 1950 je bila v Kairu ustanovljena univerza Ein Sams, ki ima sedem fakultet in dve višji pedagogski šoli, leta 1957 pa je bila v Asiatu v zgornjem Egiptu ustanovljena univerza, ki ima sedaj tri fakultete: tehniško, prirodoslovno in agronomsko. Asiotsko univerzo nameravajo z leti razširiti, da bo lahko nudila študentom izobrazbo z vseh področij.

Pred dvema letoma so v Alepu, v sirske pokrajini, odprli Visoko tehniško šolo.

Poleg tega je treba upoštevati, da so se vse fakultete v

vseh teh letih razširile po številu obravnavanih predmetov.

Kot rečeno, študira danes na univerzah v ZAR nad 77.000 študentov. Število študentov se je v zadnjih desetih letih podvojilo po zaslugi večjega števila univerz, pa tudi po zaslugi nižjih šolnin; v zadnjem desetletju je država prevzela letni delež stroškov za vzdrževanje univerz. Šolnine seveda še obstajajo, vendar se je izredno povečalo število štipendistov in študentov, ki so oproščeni šolnin in pristojbin za izpite.

V letih po vojni so univerze v ZAR dale okoli 8000 zdravnikov, 700 zobozdravnikov, 1700 farmacevtov, nad 1000 veterinarjev, 10.000 inženirjev, 9 tisoč agronomov in 5000 filozofov (razen umetnosti in prava). Poleg tega pa je diplomiralo nad 18.000 študentov umetnosti, 17.000 študentov prava in 15.000 študentov ekonomije.

Prav v teh številkah je videti problem, s katerim so se resno začele ukvarjati šolske oblasti. Odstotek študentov prava, ekonomije in umetnosti je mnogo prevelik in je na teh področjih že čutili brezposlost, medtem ko na drugi stra-

kip Bude, izredno kiparsko delo. Vsak izmed teh ohranjenih zgodovinskih spomenikov je oddaljen od drugega več kilometrov. Med njimi so travniki, redko posejani z visokimi stebli svetlega drevesa «ba». Na livadah — kamenje, manjši in večji kupi obdelanega kamena, Stebri, kocke, kroglice, namenti... Vse to so ostanki stare Anuradapure. Vsa je morala biti iz kamna in bila je veliko mesto, ker je teh ostankov polno na prostoru več kvadratnih kilometrov! Priporočamo nam, da je predsednik Tito dejal, da bi rad ostal tukaj teden dni, ker bi potreboval toliko časa, da bi si vse ogledal. Kolikšno sta morala biti bogastvo in razkošje! Kolikšna je morala biti ekonomska moč Kraljevski dvorec sicer ni ohranjen, bil bi najzgovornejši dokument o poteh, ohranjenega pa je nekaj njegove poletne rezidence. To je majhna, deset metrov visoka Sigirija. Skala z vklesanimi stopnicami, bazenom in teraso, na kateri je stalo stanovanjsko poslopje, sredi visokih debel ob bregu jezera.

agronomija itd. Glede na to, da so imeli še leta 1930 komaj 17 študentov na fakulteti za umetnost, je to pac velik korak naprej, čeprav šolske oblasti tudi z današnjim sorazmerjem niso niti najmanj zadovoljne.

Glede na izredno pomanjkanje strokovnjakov, potrebnih za izvajanje gospodarskih načrtov ZAR, so nekatere univerze tudi vzele pod okrilje nižje tehniške šole za tehnike vseh strok. Ta prizadevanja skupaj s poudarkom na študiju tako imenovanih eksaktnih ved na univerzah, bodo po mnenju šolskih strokovnjakov v naslednjem desetletju olajšala, ali celo odstranila pomanjkanje kvalificiranih ljudi.

Na koncu pa je treba poudariti tudi mednarodno vlogo univerz v ZAR. Samo v egiptovski pokrajini študira trenutno nad 5000 študentov z vsega sveta, zlasti pa iz arabskih držav.

precej oddaljeno od te edine ulice s hišicami, nekoliko boljimi kakor kmečke. Tu žive nameščenci mestne uprave, železničarji, poštarji in učitelji. In našli bomo še kakšno lepilo. Zvedeli bomo tudi, da je to edina uličica, namreč dve vrsti po deset poslopj za prodajalne, ustvarjena nedavno kot začetek nove Anuradapure, začetek bodočega glavnega mesta Cejlona.

In bivša Anuradapura? To bomo šele polagoma odkrivali in z vsakim odkritjem bo naraslo naše presenečenje. Spremljevalci nam najprej pokažejo dve ali tri bolj ohranjene in dobro restavrirane budistične pagode (tukaj jim pravijo «da gabe»). Ena izmed njih, je na zemljo postavljena na kupolo podobna kupolam v našem baroku. Obdana je s približno pet metrov visokim zidom, v katerega so vklesane figure več sto slonov — varuhov hrama. Pokažejo nam tudi kamniti bazen — kopališče menihov, nato pa še dva večja bazena, dolga vsak nad dvajset metrov — kopališče kraljevske družine, in velik